

**Уважаеми пътници,
Добре дошли на борда на *България Ер*!**

Според една стара шега ваканцията е като любовта - нещо, което очакваме с удоволствие, преживяваме в дискомфорт и после си спомняме с носталгия.

Но всъщност ваканцията изобщо не е шега - в днешния забързан свят тя дори вече не е лукс, а елементарна необходимост. Нещо като задължително условие, за да сте в състояние да движите бизнеса си напред през останалата част от годината.

Затова се отнесете сериозно и с внимание към лятната си почивка - независимо дали ще изберете за нея кротък отгих край морето, някое пълнокръвно приключение или пък едно от многото фолклорни събития в България, подбрани за вас в нашия юлски брой.

Националният превозвач на България

може да ви предложи всякакви варианти за лятната отпуската: от морската магия на Лисабон, Майорка или Ларнака, до прохладата и безбройните атракции на Берлин, Амстердам или Лондон. Така че възможностите да си починем са навсякъде около нас. Просто трябва да се огледаме. И да ги използваме.

Желая ви приятен полет!

*Янко Георгиев,
Изпълнителен директор*

**Dear Passengers,
Welcome aboard *Bulgaria Air*!**

According to an old joke, holidays are like love – something we look forward to, experience in discomfort and remember with nostalgia.

Holidays, however, are no laughing matter – in today's hectic world they are not even a luxury, but a simple necessity – something like a sine qua non, to be able to move your business forward for the rest of the year.

Therefore you should treat your summer holiday with due attention and seriousness – regardless of whether you choose a quiet break at the seaside, some full-blooded adventure or one of the many folklore festivals in Bulgaria this season, selected for you in our July issue.

Bulgaria's national carrier can offer you all kinds of summer holiday options: from the Mediterranean magic of Malaga, Mallorca or Larnaca, to the freshness and countless attractions of Berlin, Amsterdam or London. The opportunities to relax are all around us. We just have to look. And take them.

I wish you a pleasant flight!

*Yanko Georgiev
CEO*

11 | **BUSINESS
ECONOMY**

41 | **ANALYSIS
POLITICS**

63 | **SCIENCE
TECHNOLOGY**

83 | **TRAVEL
LIFESTYLE**

14 | **Дигиталните
разплащания са
много по-сигурни
от физическите**

Явор Петров,
изпълнителен директор
на iCard, пред Bulgaria
ON AIR

56 | **Оръжия с
отложено
действие**

Модернизацията на
българската армия
изглежда все по-спешна -
и все по-далечна

72 | **Къде събка
тата**

Как вредни навици в
живота на бащата
променят гените на
децата

86 | **България,
видяна през
стъклото**

Най-популярният авто-
мобилен влогър в Европа
за пърленката, старите
лади и Пиринския край

18 | **Yavor Petrov, CEO of
iCard, talks to Bulgaria
ON AIR**

58 | **Weapons with
Deferred Action**

74 | **What Did Dad Do
Wrong**

90 | **Bulgaria Seen
Through Glass**

12 | **Числа и лица
Figures & Faces**

44 | **Войната на
етикетите**

66 | **Песента на
колелетата**

84 | **Афиш
Poster**

24 | **Цена на
отговорността**

46 | **War of the Labels**

69 | **The Song
of the Wheels**

94 | **С бъклица и грян
The Folklore Magic**

26 | **The Cost of Liability**

48 | **Бащи, синове
и внуци**

78 | **Семейните 500 коня**

100 | **Тигри, панделки и
асиметрия**

28 | **Когато нещата не
вървят, причината
винаги е на върха**

52 | **Fathers, Sons and
Grandsons**

80 | **500 Horsepower
for the Family**

101 | **Tigers, Ribbons
and Assymetry**

30 | **When Things Go
Bad, the Reason is
Always on the Top**

54 | **Capitalism**

82 | **Myths and Legends
From the Kitchen**

108 | **Кухненски митове
и легенди**

34 | **Капитализъм с
човешко лице**

56 | **Capitalism**

84 | **Myths and Legends
From the Kitchen**

110 | **Myths and Legends
From the Kitchen**

38 | **Capitalism With a
Human Face**

Фотография на корицата: ГЕОРГИ КАЗАКОВ
Cover photography: GEORGI KAZAKOV

Get your mobile internet

Вземи мобилен интернет

Easy Traffic

Prepaid pack /

Предплатен пакет

Mobile internet

15 000 MB

For more information, please visit www.vivacom.bg
За повече информация посетете www.vivacom.bg

15 BGN

The included MBs are valid 30 days from the activation date. After this period, any unused MB will be automatically removed from your allowance. For more information please visit www.vivacom.bg

Включените MB са валидни за 30 дни от датата на активация на предплатения пакет. След изтичане на този срок неизразходваните MB се губят. Повече информация на www.vivacom.bg

ЛИСАБОН: 1001 ПРИЧИНИ

LISBON: 1001 REASONS

Защо да посетите Лисабон? Опитвахме се да направим кратък списък и се отказахме някъде след 37-ата точка. Затова само ще обобщим: **Заради културата и архитектурата.** В края на краищата Лисабон е столицата на страната, която в зората на колониалната ера е владеела половината свят и в която са се стичали богатствата на Африка, Индия, Бразилия и Островите на подправките.

Заради цените. Напук на имперското си минало португалците днес са симпатично скромни хора, а цените - от хотели до ресторанти и барове - са най-ниските в западна Европа.

Заради климата и локацията. Лисабон е единствената европейска столица, разположена на половин час път от първокласни плажове. Лятото не е непоносимо горещо, есента и зимата са меки и приятни.

Заради разнообразието. Самият Лисабон е космополитен град с подчертан вкус към нощния живот. Но освен това е и много удобна база да проучите пасторалната португалска провинция.

Заради фадото. То далеч не е просто характерна местна музика. И не може да се опише - трябва да отидете и да го почувствате. И заради още безброй причини, които ще ви оставим да откриете сами. ■

Why visit Lisbon? We tried to make a short list and gave up somewhere after the 37th point. That's why we'll only summarize:

Because of culture and architecture. After all, Lisbon is the capital of the country that ruled half the world at the dawn of the colonial period and where Africa, India, Brazil and the Spice Islands' riches flowed to.

Because of prices. Despite its imperial past, today the Portuguese are likeable modest people, and prices – from hotels to restaurants and bars – are the lowest in Western Europe.

Because of climate and location. Lisbon is the only European capital located half an hour from first class beaches. Summer isn't unbearably hot, autumn and winter are mild and pleasant.

Because of variety. Lisbon itself is a cosmopolitan city with a definite taste for nightlife. Besides, it's a very convenient basis to explore the pastoral Portuguese countryside.

Because of fado. It's far from being just traditional local music. It can't be described – you must go and feel it. Because of many more reasons we'll let you discover yourself. ■

Летете до Лисабон с България Ер на цени от 89 евро за еднопосочен и 169 евро за двупосочен билет (www.air.bg).

Fly to Lisbon with Bulgaria Air starting from 89 euros for one-way and 169 euros for return ticket (www.air.bg).

B&O

Rise Above

SS19 COLLECTION

Beoplay A1 and H9i Clay

SOFIA - 53, CHERNI VRAH BLVD.
SOFIA@BEOSTORES.COM — +359 2 8073757

BANG & OLUFSEN

34 | КАПИТАЛИЗЪМ С
ЧОВЕШКО ЛИЦЕ
CAPITALISM WITH A HUMAN FACE

14 | ИНТЕРВЮ: ЯВОР ПЕТРОВ
INTERVIEW: YAVOR PETROV

24 | ЦЕНАТА НА ОТГОВОРНОСТТА
THE COST OF LIABILITY

ЧИСЛА И ЛИЦА FIGURES & FACES

200 000 000

лева е стойността на новата емисия 20-годишни държавни облигации, които кабинетът ще пусне на 22 юли. Доходността по ценните книжа е 1.5%. Новият дълг е свързан най-вече с превишената цена при покупката на нови изтребители за армията (виж стр. 56). Към април брутният външен дълг на България е 33.9 милиарда евро, или 57.4% от БВП.

EN

BGN is the value of the new emission of 20-year government bonds, which the council of ministers will emit on the 22nd of July. The return on the securities is 1.5%. The new debt is mostly related with the exceeded price with the purchasing of new fighter aircraft for the armed forces (see page 58). As of April the gross external debt of Bulgaria is 33.9 billion EUR, or 57.4% of the GDP. ■

30

компани с над 93% общ пазарен дял обединява в себе си Асоциацията на българските застрахователи, която на общото си събрание през юни избра **Константин Велев** за нов председател на Управителния съвет. Изпълнителният директор на ЗАД "Армеец" наследява на поста Светлана Несторова, чийто втори мандат изтече. Велев има над 20 години опит в сектора и е един от основателите на държавния застрахователен надзор в България.

EN

companies with over 93% total market share is what the Association of Bulgarian Insurers incorporates, the latter having elected **Konstantin Veleв** for a new Chairman of the Management Board at its General Meeting in June. The Executive Director of "Armeec" Insurance JSC is taking over the office of Svetla Nestorova, whose second term in office expired. Veleв has over 20 years of experience in the sector and is one of the founders of the state insurance supervision in Bulgaria. ■

12.5

милиона лева допълнително финансиране на научни проекти чрез Фонда за научни изследвания одобри правителството. Средствата ще бъдат насочени най-вече към насърчаване на "фундаментални научни изследвания", подпомагане на научния периодичен печат и финансиране на двустранни проекти в образованието.

EN

million BGN additional funding of scientific projects through the Scientific Research Fund is what the government approved. The resources will be aimed mostly at stimulating "fundamental scientific research", assisting the scientific periodicals and funding of bilateral projects in education. ■

1

лев държавна субсидия за всеки получен на изборите глас ще получават парламентарно представените политически партии в България, след като Народното събрание прие съответните промени в Закона за държавния бюджет. Досега субсидията беше 11 лева за глас. Предложението бе на ГЕРБ и получи подкрепата на ДПС, "Атака" и "Воля".

EN

BGN State subsidy for each vote received during the elections is what the political parties represented in the parliament in Bulgaria will receive, after the National Assembly adopted the relevant amendments to the State Budget Act. Up until now the subsidy was 11 BGN per vote. The proposal was made by Citizens for European Development of Bulgaria (GERB) and received the support of the Movement for Rights and Freedoms (DPS), "Attack" ("Ataka") and "Will" ("Volya"). ■

ДИГИТАЛНИТЕ РАЗПЛАЩАНИЯ СА МНОГО ПО-СИГУРНИ ОТ ФИЗИЧЕСКИТЕ

Явор Петров, изпълнителен директор на iCard,
преди Bulgaria ON AIR

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / Фотография ГЕОРГИ КАЗАКОВ

Г-н Петров, iCard е създадена през 2007 с екип от едва осем служители, ако не греша. Днес има над триста служители, над 500 000 потребители и над 2.1 милиона издадени карти. Това не е ли твърде бързо развитие дори в света на дигиталните финанси?

Според мен е нормално. Има стартъпи, които се развиват още по-бързо. Но нашето развитие освен това е устойчиво и внимателно планирано.

Днес имаме портфейл от всички базови функционалности на първо ниво, и вече започваме да развиваме пазарния сегмент, насочен към крайния клиент.

За да предоставиш финансов продукт, който да бъде харесан от масовия потребител, под него трябва да има база с редица финансови функции - примерно извършване и приемане на картови разплащания, банкови преводи - локални и глобални. Без тази база следващите стъпки са невъзможни. Така че развитието ни беше по-скоро устойчиво, отколкото бързо.

Много хора все още не си представят много ясно какво точно е дигиталният портфейл.

Най-близката аналогия всъщност е с истинския, материален портфейл. Също като него и той е винаги в джоба ви, чрез вашия мобилен телефон.

И също като обикновения портфейл съдържа не само всички възможни средства за разплащане - пари в

брой, карти - но и много други неща: касови бележки, карти за лоялни клиенти, контакти на хора. В дигиталния обаче има и онлайн услуги, каквито обикновеният портфейл не предлага - застраховки, плащане на данъци или комунални сметки, и така нататък.

Ако се фокусираме само върху финансовите услуги, какви са основните предимства на дигиталния портфейл? Да речем, по отношение на скоростта и цената на международните трансфери?

Предимствата са в няколко основни групи. Първо, транзакции с карти. Картите, които се издават, са Visa и Mastercard, приемани навсякъде по света. Те могат да бъдат класически пластики, но могат да са и виртуални, които се ползват само за разплащания в интернет. Плюсът им е, че имате изключителен контрол върху сигурността - могат да се да се блокират и активират в реално време, по желание на клиента. Освен това клиентът може да си направи до 20 виртуални карти и на практика да асоциира всяка от тях към някакъв определен тип плащане - да речем, абонамент. Това намалява значително риска от злоупотреби с картата.

И накрая идва безконтактното плащане с телефона. Засега го предлагаме за Android, но скоро Apple Pay също навлиза в България и ще включим и него. Такова плащане се приема навсякъде, където ►

► има безконтактни терминали на Visa и Mastercard.

Разбира се, предлагаме и банкови трансфери - местни, чрез системата БИСЕРА, която прави сетълмента, и европейски чрез SEPA. Българските банки също предлагат SEPA, но при тях то е завоалирано като стандартен банков превод в евро. Това ни прави изключително конкурентни в ценово отношение. Таксата за преводи при нас е фиксирана - 1 евро, без значение от размера на сумата. Предлагаме и международни SWIFT трансфери.

Друга възможност при дигиталния портфейл са т. нар. реер-to-реер плащания, тоест от потребител към потребител. В iCard Digital Wallet те са безплатни. По този начин покриваме различни сценарии - размяна на пари между приятели и роднини, изпращане на пари до роднини или приятели в чужбина, дори разделяне на сметка в заведение - всичко това става безплатно в системата на iCard, стига и двамата потребители да са клиенти.

Целта на въведената миналата година нова европейска директива за платежните услуги бе да повиши конкуренцията и да отвори повече врати за небанковите институции. Постигнат ли е такъв ефект?

Това е сложен въпрос. И аз смятам, че целта на директивата беше да отвори малко пазара за конкурентите на традиционните банки. До известна степен успя. Появиха се няколко компании, които не са банки - включително и нашата - които започнаха да предлагат финансови продукти в по-голям мащаб. Но много стартъпи, възникнали с цел да се възползват от директивата, не успяха. Причината е, че компании като iCard, или като Revolut, да речем, имат много стабилна екосистема, с всички необходими финансови и платежни функции.

Докато един прохождащ стартъп няма такава екосистема. Това означава, че или трябва да предлага много ограничен брой услуги, или да сключи договор с поне три, или дори пет, доставчици на финансови услуги. Което, разбира се, никак не е ефективно като цена.

С директивата се въведе така нареченият open banking интерфейс, с който всички финансови институции, включително и ние, бяха задължени да публикуват своите приложно-програмни интерфейси. На теория така всяко сертифицирано дружество може да използва функциите на банката и да обслужва нейните клиенти. Това е следващата стъпка към създаване на някаква конкуренция. Но отново не съм сигурен дали е в правилна посока, защото клиентът си остава на банката, таксите си остават в банката... Бих се радвал да видя първата такава инициатива, която да покаже

на практика за какво могат да се ползват тези отворени банкови стандарти.

Макар и лицензирано като дружество за електронни пари, iCard всъщност продължава да няма свободен достъп до клиринговата система в България и Европа. За България трябва да ползваме т.нар. "директен участник" в системата, тоест банка. В ЕЦБ нещата стоят по същия начин - за да осъществяваме плащания в евро, трябва да сме индиректен участник, и вратата към клиринговата система за нас си остава банка.

Много анализатори виждат бъдещето на платежните услуги като война между банките и IT сектора. Според вас има ли и трети път, на мирно съвместно съществуване?

За мен "война" е силно казано. Може би битка.

Една война срещу банките не може да бъде спечелена. А и самите банки се променят - те се дигитализират бързо и в рамките на следващите три години също ще предоставят доста интересни финансови продукти.

"Една война срещу банките не може да бъде спечелена. А и самите банки се променят - те се дигитализират бързо"

Миналата година излезе едно изследване, според което 70% от по-младите американци предпочитат да отидат на зъболекар, отколкото до банката. Възможно ли е със смяната на поколенията да отшуми тази наша представа за банката като за физическа локация, с гишета и чиновници?

Със сигурност. iCard се опитва да направи точно това. Подрастващото поколение вече не се нуждае от банка във физическия смисъл. То има нужда само да извършва финансови и платежни операции, и не разбира напълно защо трябва да ползва банка за целта. Дори когато става дума за депозитни сметки или за отпускане на кредити.

В България това все още не е навлязло, но в Европа има компании, предлагащи все по-точни системи за сторниране на кредити. При тях буквално за десетина минути можеш да бъдеш одобрен за целеви кредит на стойност до 30-40 хиляди евро. Естествено, че за това стои банка или финансова институция. Но крайният потребител е по-скоро свързан с търговеца, с покупката, отколкото с идеята за банка такава, каквато сме свикнали.

Google и Apple са водещите играчи в областта на дигиталните портфейли, по

същия път вървят и някои от най-големите телекоми. Вие самите разработихте и поддържате дигиталния портфейл на мобилни оператори. Има ли опасност компаниите от финансовия сектор да бъдат изтискани на заден план, като един вид поддържащик на услуга, без директен контакт с потребителя?

И технологичните компании, и мобилните оператори искат да направят свои портфейли, но за мен има една съществена пречка: това не е основният им бизнес. Те гледат на него по-скоро като на добавка към основната услуга, която да привлече допълнителни клиенти. Докато компаниите от fintech сектора като нас са фокусирани основно върху финансовата услуга, а останалите са сателитни.

Ето ви например случая със Samsung, който лансират Samsung Pay само чрез техните мобилни устройства. Google пък имаха един много неуспешен опит за дигитален портфейл и го закриха преди няколко години. Естествено, те са гигант и могат да опитат пак. Но който и да се заеме с това,

неизбежно трябва да разчита на глобална мрежа за приемане на разплащания. В момента на практика най-глобалната мрежа е тази на картовите схеми, начело с Visa и Mastercard. Без нея не можеш да направиш никакъв портфейл - дори да си Google.

Алтернативата е това, което се обособява в момента в Азия, където Alipay и WeChat доминират на пазара и вече изместват картовите схеми. Но това означава да изградиш собствена инфраструктура за приемане и извършване на плащания. В Европа пазарът е изключително фрагментиран и създаването на такава мрежа е сложно.

Новината на месеца е намерението на Facebook да създаде своя виртуална валута и да навлезе в сектора на финансовите услуги. Тревожна ли е такава концентрация на влияние?

Не знам какво ще покаже бъдещето. Гигантите имат възможност да експериментират, и определено могат да влияят върху потребителите. На този етап ние се стремим да покажем, че ние го правим най-добре.

България е сред пионерите в Европа в областта на разработването на финансови технологии, и в същото време си поде-

ля с Румъния последното място в ЕС по ползване на интернет банкиране. Парадокс ли е това? Питър Берон от TBI Bank ни каза преди време, че пазарите, които са силно офлайн базирани, обикновено правят голям скок и отиват направо към мобилното банкиране и мобилните плащания. Очаквате ли нещо подобно да се случи у нас?

Аз лично мисля, че да. В момента в България практически всеки има смартфон.

Усещането у хората от по-старото поколение, че трябва непременно да посетят банката, че трябва да получат информация лично, че трябва да им се даде бележка за извършеното плащане, може би няма да може да бъде пречупено. Но по-младите ще го забравят. Аз лично все по-рядко посягам към онлайн банкирането и върша всичко през телефон.

Как стои въпросът със сигурността? Едно проучване на Mastercard показва, че за 67% от потребителите на дигитални финансови услуги това е най-важното съображение при избора - спрямо едва 40% преди две години...

Темата за сигурността може би е малко преекспонирана. Във финансовия сектор тя винаги е била на първо място. Компания като iCard подлежи на серия от сертификации и стандарти за подсигуриране на плащанията. Без съмнение дигиталните финанси са много по-безопасни от физическите разплащания. Над 95% от измамите стават по физически път - или чрез служител, или чрез скимирание на картови данни, примерно в ресторант. Докато в дигиталния свят можеш да се възползваш от всички мерки за сигурност на съвременните мобилни телефони, и на практика имаш платежно средство, което винаги е у теб, но е добре защитено. За разлика от банковата сметка, записана в тефтер, или пластиката, която ти стои в портфейла и чийто номер всеки може да си препише.

Има ли чисто технологични препятствия пред развитието на дигиталните плащания? Как напредва например подмяната на старите ПОС терминали с безконтактни?

Всъщност тя е вече завършен факт за България. Двигател на този процес бяха картовите схеми. Днес на практика всички терминали у нас са безконтактни. Нямам представа как стоят нещата в Европа като цяло.

В страни като Естония основна роля за

насърчаване на дигиталните финансови услуги изигра държавата. Как оценявате българския напредък в областта на електронното управление?

В Естония държавата създаде една изключително комплексна, централизирана услуга. У нас, ако искате нещо от НАП, трябва да отидете на домейна на НАП. Ако ви трябва услуга от общината, отивате на домейна на общината. В дигиталния свят това е същото като да ти се наложи да си вземеш един ден отпуска, за да обиколиш всички институции.

Що се отнася до чисто финансовите иновации, у нас двигателят им е Българската народна банка. Те работят по доста интересни проекти, които ние следваме. В този смисъл България се включва добре. Наскоро водихме една тема за SEPA Instant - система, която прави трансфери между потребители и бизнес буквално за десет секунди. Сравнете това със доброто старо издаване на фактура, след което чакаш дни за плащането. В мигновените плащания има огромен потенциал.

Как гледате на предсказанията за смъртта на физическите пари? Вече има страни, като Швеция или Китай, където е трудно

да платите за нещо в брой...

Специално за Европа скоро гледахме една статистика на ЕЦБ, според която над 80% от малките плащания, до 45 евро, се правят в брой. Това ни връща към предишната тема, защото кешът е по същество моментно плащане - възможност две страни да се разплатят помежду си веднага.

Ние обогатяваме и развиваме мрежата си от банкомати с депозитна функция, с която да могат да се зареждат пари в дигиталните портфейли. Искаме да обхванем този кеш. Защото той, от друга страна, не може да ти осигури присъствие в онлайн света.

Друга компания, с която си партнираме - myPOS - работи в тази посока, насочвайки се към микро и малки търговци, които до момента не са искали да приемат картови плащания. Възможно е бъдещето да принадлежи на плащания като тези в Китай, които предлагат AliPay и WeChat. Ние в iCard също се готвим да изградим система за разплащания с QR кодове, и то в рамките на 3-4 месеца. Те изключително удобни и също мигновени. Всъщност QR кодовете вече са достъпни за крайните клиенти при peer-to-peer разплащанията в дигиталния портфейл iCard.

Предстои да пуснем услугата и за бизнес клиентите.

Тук няма нужда от инфраструктура, но трябва да се натрупа необходимата маса от клиенти, които да се разплащат в рамките на такава система.

Извън това, какви ще са следващите стъпки - като нови услуги и потенциални нови пазари?

Базата на продукта ни е завършена - всички основни функции са там. В близко бъдеще предстои да въведем Apple Pay, като имаме интерес и към други държави - Италия, Швейцария, Великобритания.

Разработваме и премиум пакет за дигиталния си портфейл: една елитна карта Visa Infinite, с множество преференции, възможност за посещение на бизнес салоните по летищата, и с по-високи лимити.

Ще добавим към портфейла и множество нефинансови услуги - примерно възможността моментално да си направите туристическа застраховка онлайн, когато пътувате. Обогатяваме портфолиото си за България с доставчици на комунални услуги, работим и в областта на местните данъци и такси. Искаме да разширим мрежата си от банкомати с депозитна функция до около сто в края на годината. ■

DIGITAL PAYMENTS ARE MUCH MORE SECURE THAN PHYSICAL CASH

Yavor Petrov, CEO of iCard, talks to Bulgaria ON AIR

By KONSTANTIN TOMOV / Photography GEORGI KAZAKOV

Mr. Petrov, iCard was founded in 2007 with a team of just eight employees, if I am not mistaken. Today it has staff of over 300, more than half a million users and over 2.1 million cards issued. Isn't this type of growth too fast, even for the digital finance world?

I think it's normal. There are startups that grow even faster. Our development is also sustainable and carefully planned. Currently we have a portfolio of all the base first-level functionalities and are already starting to develop the market segment aimed at the end consumer. In order to offer a financial product that will be liked by the general public, it must have a base with a series of financial functions, such as making and accepting card payments, local and global wire transfers. The next steps would be impossible without this base. Therefore, our development was rather sustainable than fast.

It is still hard to imagine for many what a digital wallet is exactly.

The closest analogy would be the real, physical wallet. Just like it, the digital wallet is also in your pocket, but through your mobile phone. And just like a regular wallet, it contains not only all possible payment means, such as cash and credit cards, but also many other things, like receipts, loyal customer cards,

contacts. The digital wallet, however, also provides online services that the physical wallet cannot offer, such as insurance, paying taxes or utility bills, etc.

If we focus only on the financial services, what are the main advantages of the digital wallet? Lets say regarding the speed and cost of international transfers?

The advantages can be grouped into a few main categories. First, card transactions. The currently issued cards are Visa and Mastercard and are accepted worldwide. They can be classical plastic, but also virtual, which are only used for making online payments. Their advantage is that you have exclusive control over the security - they can be blocked or unblocked on demand. In addition to that, the

"The younger generation does not need a bank in the physical sense. It only needs to conduct payments and financial operations"

client can have up to 20 virtual cards and in practice link each one of them to a specific type of payment, like a subscription for example. This significantly reduces the risk of card fraud.

Finally, there is the contactless payment via smart phone. For now, we are offering it for Android, but soon Apple Pay will enter Bulgaria and will include that as well. This type of payment is accepted everywhere where there are contactless Visa or Mastercard terminals.

Of course, we are offering wire transfers - local via the BISERA payment system, which makes the settlement, and European via SEPA. Bulgarian banks also offer SEPA, but treat it as a standard wire transfer in euro. This makes us exceptionally competitive price-wise. Our transfer fee is fixed at one euro, regardless of the amount. We also offer international SWIFT transfers.

Another possibility offered by the digital wallet are the so called peer-to-peer payments, which are free in the iCard Digital Wallet. This way we cover various scenarios, like friends or relatives exchanging money between each other, sending money to friends or relatives abroad and even splitting the bill in a restaurant - all of this is free of charge in the iCard system, as long as both users are clients.

The goal of the new European directive about payment services, which was introduced last

year, is to increase competitiveness and open more doors for non-banking institutions. Was this effect achieved?

That's a complicated question. I believe the directive's goal was to open the market a little to the competitors of traditional banks. It succeeded to a degree. A few companies emerged that are not banks, including ours, which started offering financial products on a larger scale. Many startups that emerged in order to take advantage of the directive, however, failed. The reason is that companies like iCard or Revolut, for example, have a very stable ecosystem with all the necessary financial and payment functions. A recently emerged startup does not have such an ecosystem. This means that it would either have to offer a very limited array of services, or sign a contract with at least three, or even five, financial service providers. This, of course, is not efficient price-wise.

The directive introduced the so called open banking interface, with which all financial institutions, including us, were obliged to publish their application-programming interface. In theory, this allows every certified company to use the bank's functions and service its clients. This is the next step for creating some type of competition. But once again, I am not sure whether it is in the right direction, because the client remains a client of the bank,

just as the fees do. I would be happy to see the first such initiative that shows in practice what these open banking standards can be used for.

Although an e-money licensed company, iCard in reality continues to lack free access to the clearing system in Bulgaria or Europe. For Bulgaria, we have to use the so called direct participant in the system, i.e. the bank. Things are the same at the European Central Bank, where in order to make payments in euro we must be an indirect participant, which leaves the bank as the door to the clearing system.

Quite a few analysts see the future of payment services as a war between banks and the IT sector. Do you believe there is an alternative way of peaceful co-existence?

I think "war" is a strong word. Maybe a battle. A war against the banks cannot be won. The banks themselves are also changing - they are quickly becoming digital and will offer some very interesting financial products in the next three years.

A study came out last year, according to which 70% of young Americans would rather go to the dentist than the bank. Is it possible that our notion of the bank as a physical location with desks and clerks will become a thing of the past as the generations change?

That's for sure. iCard is trying to achieve precisely that. The younger generation does not need a bank in the physical sense. It needs to only conduct payment and financial operations and does not fully comprehend why it has to use a bank for this purpose. This is true even when it comes to deposits or taking out loans. This has not entered Bulgaria yet, but there are companies in Europe that offer even more accurate systems for adjusting loans. There, in just a matter of minutes, you can be approved for a targeted loan in the amount of 30-40 thousand euro. Of course, a bank or a financial institution is behind this, but the end consumer is rather connected with the seller or the purchase than with the idea of a bank in the conventional sense.

Google and Apple are the main players in the field of digital wallets, with some of the largest telecoms following suit. You developed and are maintaining the digital wallets of mobile operators. Is there a risk for companies from the finance sector to be pushed aside and become some sort of subcontractor of a service without direct contact with the consumer?

Both the tech companies and mobile operators want to make their own wallets, but I see a significant obstacle here - this is not their core business. They rather see this as an additional ►

► feature of the main service, which can attract more customers. While for fintech companies like ourselves this is core competence, and the rest of the services are auxiliary.

I'll give you Samsung as an example, who are promoting Samsung Pay for their mobile devices only. Google had a very unsuccessful attempt at a digital wallet and suspended it a few years ago. Of course, they are a giant and could give it another try. But whoever gets their hands on this, will inevitably have to rely on the global system for accepting payments. Currently, the most global network is that of the card schemes, lead by Visa and Mastercard. Without it, you cannot make a wallet, even if you're Google.

The alternative is what is currently taking shape in Asia, where AliPay and WeChat are dominating the market and already filling in the card schemes' niche. This, however, means developing your own infrastructure for making and receiving payments, which is extremely complicated, particularly on European market which is so fragmented.

The news of the month are Facebook's plans to create its own virtual currency and enter the financial services market. Is such a concentration of power concerning?

I do not know what the future has in store. The giants can afford to experiment and can definitely impact consumers. At this point, we are striving to show that we are the best at this.

Bulgaria is among the pioneers in Europe in the development of financial technologies, while at the same time being at the bottom, together with Romania, when it comes to online banking use. Is this a paradox? Petr Baron of TBI Bank told us some time ago that markets that are strongly off-line based usually make a great leap and go straight to mobile banking or payments. Do you expect that something of this nature will happen in Bulgaria?

Personally, I think yes. Currently almost everyone in Bulgaria has a smart phone. That feeling among the older generation that they have to go to the bank, get information in person and a receipt for the payment made, will probably never be broken. The younger generation, however, will forget it. I personally use online banking ever less frequently and do everything on my phone.

How about security? A Mastercard study showed that this is the most important decision factor for 67% of users of digital financial services, compared to just 40% a couple of years ago.

The question about security might be a little overrated. It has always been of primary importance in the financial sector. A company like iCard is subject to a series of certifications and stand-

ards for securing payments. Without a doubt, digital finance is much safer than physical payments. Over 95% of fraud cases happen physically, either through an employee or skimmed data, in a restaurant for example. Meanwhile, in the digital world one can take advantage of all the security measures offered by modern mobile phones, and always have a means of payment with them that is well-protected. Unlike the bank account written in a note book or the card in your wallet, whose number anyone can copy.

Are there purely technological obstacles to the development of digital payments? For example, how is the replacement of old POS terminals with contactless ones going?

Actually, it is already a fact in Bulgaria. The card schemes were the driving force behind this process. Practically, almost all terminals are contactless today. I have no idea how things are in Europe overall, but even there I have not come across a terminal that is not contactless.

In countries like Estonia, the main role for encouraging digital financial services was played by the State. How do you see Bulgaria's progress in the field of e-government?

In Estonia, the State created an exceptionally complex centralized service. In Bulgaria, if you want something from the National Revenue Agency - you have to visit its domain. If you need a service from the municipality - you go to its domain. In the digital world, this is the same as having to take a day off from work so you can go around all the institutions. Speaking of the purely financial innovations, the main driving force behind them in Bulgaria is the National Bank. They are working on some pretty interesting projects,

which we are keeping track of. In that sense, Bulgaria is doing well.

Recently we had a discussion about SEPA Instant - a system that makes transfers between consumers and businesses, literally in ten seconds. You can compare that to the good old issuing of an invoice, after which you have to wait for days for the payment. Instant payments have a huge potential.

What is your opinion about the predicted end of physical money? There are already countries like Sweden or China, where it is difficult to pay for something in cash.

Specifically for Europe, we were recently looking at some statistics by the European Central Bank, according to which over four out of five small payments of less than 45 euro were made in cash. This brings us back to the previous topic, because cash is a form of instant payment in its nature, allowing both sides to settle the payment between themselves immediately.

We are enriching and developing our deposit ATM network, which allows for depositing money into digital wallets. We want to cover this cash, because on the other hand, it cannot offer you online presence.

Another company of ours, MyPOS, is working in this direction by focusing on micro and small businesses, which did not want to accept card payments until now. It is possible that the future belongs to payments like the ones in China, where AliPay and WeChat is used. We at iCard also are preparing to launch a system accepting QR codes in the next few months. They are very convenient and instant. In our digital wallet, QR codes have already been introduced to peer-to-peer payments. We will direct this type of service to businesses in the near future as well.

There is no need for infrastructure here, but the necessary mass of customers that use such a system must be accumulated.

In addition to this, what will be the next steps in terms of new services and potential new markets?

The foundations of our product are complete - all the necessary functions are present. We will introduce Apple Pay in the near future and are also have an interest in other countries, like Italy, Switzerland and the UK.

We are also working on a premium package for our digital wallet - an elite card, Visa Infinite, with numerous preferential options, like the option to visit business lounges at airports and higher limits.

We will add a number of non-financial services to the wallet, such as the option to instantly get tourist insurance online when travelling. We are enriching our portfolio in Bulgaria with suppliers of utility services, we are working in the realm of local taxes. We want to expand our network of deposit ATMs to around 100 by the end of this year. ■

ТЪРСИТЕ ФИНАНСИРАНЕ? ВИЖТЕ КАКВО МОЖЕ ДА НАПРАВИТЕ С ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ

Александър Георгиев, изпълнителен директор и зам.-председател на УС на Фонд на фондовете

Какво представляват финансовите инструменти и каква е ползата от тях?

В светлината на Европейските структурни и инвестиционни фондове 2014-2020 г., съфинансирани от ЕС, под финансови инструменти (ФИ) се разбират 4 основни механизма за подпомагане на недостига от финансиране. Това са познатите на всички кредити, следват гаранциите, дяловите и т.нар. квази-дялови инвестиции (смесица между дялово и дългово финансиране). Чрез тях се инвестира в проекти, които са устойчиви и осигуряват възвръщаемост, така че ресурсът да бъде използван отново. Това дава онзи тласък на икономиката, за който всички ние говорим.

Разкажете ни повече за Фонд на фондовете?

На база натрупания опит от 2007-2013 г. с изпълнение на финансови инструменти (JEREMIE и JESSICA) чрез Европейска инвестиционна банка и Европейски инвестиционен фонд, България избра през 2014-2020 г. пътя да прилага сама ФИ чрез Фонд на фондовете, който обединява в себе си различни фондове от оперативните програми. На практика през 2015 г. създадохме собствен дългосрочен институционален инвеститор, който да активира съществуващите и да привлича нови частни инвеститори.

Защо считате, че беше важно да се създаде национална институция за управление на европейски възвръщаеми финансови средства?

Беше необходимо да се формира вътрешна експертиза за прилагането на ФИ, които на пръв поглед изглеждат познати и сравнително лесни, но в същото време са сложни, като ги съчетаем с изискванията на европейските регулации и прилагането на Закона за обществените поръчки. Националният капацитет осигурява близост до нуждите на местния пазар – бизнес, общини, социални предприятия. От друга страна, с течение на времето ФИ ще заемат все по-голямо място във финансирането за сметка на грантовете, което означава, че всяка държава-членка неминуемо трябва да разполага с подобна експертиза. Не на последно място, ние ценим ролята, която международните финансови институции изпълняват в България и всъщност продължаваме да работим активно с тях. За пример ще дам ЕБРР, на която възложихме инфраструктурни инвестиции в сектор "Воду".

Имате ли конкретни продукти, насочени към бизнеса и предприемачеството, и какво ви отличава от банките, и другите финансови институции в България?

Всъщност всичките ни продукти са насочени към бизнеса от гледна точка на мисията ни да привличаме частен капитал и инвестиции от една страна, а от друга споделяйки риска с други финансови институции правим възможно осъществяването на проекти, които при други условия не биха получили финансиране. Предоставяме 45 % от ресурса си в подкрепа на стартиращи бизнеси, иновации и предприемачество. Останалите 55 % отиват за инфраструктурни проекти. В старт-ъп еко-системата рядко предприемачите успяват от първия път. Често това се случва с менторство и пренесен от другите опит. Нашите средства им помагат да се учат и да се развиват, така че в някакъв момент да направят желания от тях бизнес. В зависимост от етапа на развитие на компанията, Фонд на фондовете предлага на пазара различни финансови продукти, които да отговорят на конкретни нужди – такива, които подпомагат най-ранната фаза, включително от създаването на бизнес концепцията и стартирането на дейността; фонд, който подкрепя високотехнологични компании в следващата фаза от тяхното развитие, включително чрез менторство при утвърждаването на техния бизнес модел. Имаме и фонд, поемаш фирмите в сравнително зрял етап на развитие с цел разрастване на пазарните им позиции и засилване на конкурентоспособността им. Създали сме и единна точка за достъп до информация и съвети относно финансиране с ФИ и комбинирано финансиране – Звено за координация, партньор на Европейски консултантски център по инвестиционни въпроси.

За повече информация: <http://fmfib.bg/>

Цената на отговорността

Българските застрахователи отчитат все по-добри резултати - с изключение на "Гражданска отговорност"

Текст КАЛИН НИКОЛОВ / Фотография SHUTTERSTOCK

Колкото повече, толкова повече, казваше Мечо Пух. За българските автомобилни застрахователи обаче фразата по-скоро би трябвало да звучи наопаки: колкото повече, толкова по-малко. Секторът отчете нарастващи приходи и печалби през 2018 година, но върху иначе силните резултати сяка хвърля прословутата "Гражданска отговорност" - застраховката с най-голям дял на пазара. Макар премииният приход по нея да се е увеличил с внушителните 42% през миналата година (до 936 милиона лева),

всъщност задължителната застраховка за автомобилистите носи на компаниите загуба. Финансовият резултат от нея е отрицателен - 213 милиона лева (срещу 55 млн. лева печалба година по-рано).

"ОБЕЗЩЕТЕНИЯТА ПОРАСНАХА граматично", обяснява Светла Несторова, бившият вече председател на УС на Асоциацията на българските застрахователи. Обезщетения по ГО за 2018 са 514 милиона лева - над половината от всички суми, изплатени от българския застрахователен сектор. За-

дължителните заделени резерви по тази застраховка са 353 милиона лева.

Защо приходите от "Гражданска отговорност" растат, е лесно да се разбере. През миналата година полицията поскъпна забележимо. Освен това след фалита на регистрираното зад граница дружество "Олимпик" неговите приходи се прехвърлиха от Кипър към българския застрахователен сектор.

ПО-ВАЖНИЯТ ВЪПРОС Е ОБАЧЕ защо растат разходите на застрахователи-

20%

е ръстът в здравното застраховане, най-бързо развиващия се сектор през 2018 година, по данни на АБЗ.

те по "Гражданска отговорност". Тук се намесват няколко отделни фактора. Със сериозна тежест е нашумялото решение на Върховния касационен съд, което миналата година разшири обхвата на обезщетенията за "болка и страдания" върху по-широк кръг близки до жертвите. Още в първите два месеца след решението - уж отпускските юли и август - са заведени 529 дела за обезщетения за "болка и страдания" - двоино повече, отколкото за същия период на 2017. Над 150 са делата, които се отнасят само до близки до втория кръг, които допреди намесата на ВКС нямаха право на подобно обезщетение.

След разтревожените предупреждения на застрахователите, че тази практика може да отвори над милиардна дупка в балансните им, парламентът въведе лимит от 5000 лева за обезщетения за родни извън близкия кръг (тоест родители, деца, братя и сестри). Много съдилища обаче не се съобразяват с това решение и присъждат суми от порядъка на 50-70 хиляди лева, твърдят застрахователи. Нито едно от делата още не е стигнало до ВКС като последна инстанция. От АБЗ очакват да се установи най-после единна съдебна практика. Позицията на компаниите от бранша е, че като цяло обезщетенията за болка и страдания в извън символичен размер са погрешни, и че "Гражданска отговорност" трябва по-скоро да покрива икономическите загуби на семейството от преждевременната смърт на негов член.

ПРОДЪЛЖАВАТ ДА НАРАСТВАТ и претенциите за щети, настъпили извън България - а при тях като цяло обезщетенията са доста по-високи. Нарастващият брой откази на двамата български застрахователи да покрият щети в чужбина принуду международното бюро "Зелена карта" да постави българското бюро „Зелена карта“ под специален мониторинг. По препоръка на Съвета българското бюро трябва да подготви общ презастрахователен договор на стойност почти 16 милиона евро. Телърва трябва да се изясни как компаниите-членове на бюрото ще осигурят тази програма и ще си разделят плащането по нея. Чувствително са се увеличили и други административни разходи на застрахова-

телите - от GDPR до дупективата "Платежоспособност II" (Solvency II).

В същото време средната цена на "Гражданска отговорност" за леките автомобили - около 165 евро през миналата година - остава доста ниска в сравнение със средното за Европейския съюз 230 евро. Положителният ефект от относително поевтиния автопарк и по-ниските разходи за ремонти и пр. се заличава напълно от грастично по-високия брой произшествия: ако средно за ЕС жертвите на пътя са 49 души на милион годишно, у нас са 96 души.

ЛЕКОТО ПОСКЪПВАНЕ на премията по "Гражданска отговорност", за което намекват застрахователите, е единият възможен изход от ситуацията. Другият е най-после да се въведе прословутата система "бонус-малус", която да диференцира премиите според историята и пътното поведение на шофьорите. Казано по-просто, рисковите и причиняващите злополуки водачи да плащат в пъти по-висока "Гражданска отговорност" от онези, които нямат регистрирани нарушения. Под една или друга форма, тази концепция витае в пространството от почти две десетилетия. Но едва миналата година КФН стигна до конкретни предложения, изготвени съвместно с наетия консултант EY Greece. Заради отделни моменти в тях - примерно идеята лошата история да остава за автомобила и при смяна на собственика - те бяха посрещнати доста негативно от обществото и оттеглени. Сега обаче КФН работи по нов вариант в работна група, която включва и експерти от МВР и транспортното министерство. Очакванията са наесен готов проект да бъде предложен за обществено обсъждане.

ВЪПРЕКИ УСЛОЖНЕНИЯТА около "Гражданска отговорност" обаче показателите на застрахователния сектор изглеждат стабилни - окуражаващо, като си спомним, че това бе едно от шестте "условия" за евентуалното влизане на лева в механизма ERM II.

Загелените технически резерви през миналата година са нараснали с почти 262 милиона лева и вече надхвърлят 4.42 милиарда лева. Общо активите на дружествата в сектора са 7.6 милиарда лева, по данни на БНБ.

Съотношението на инвестициите на компаниите (в акции, ценни книжа, инвестиционни фондове, депозити и пр.) спрямо техническите им резерви изглежда добро. Трите компании с най-силни показатели са ЗАД "Алианс България" (116.1%), "Дженерал Застраховане" (104.8%) и ЗАД "Армеец" (Армеец 100.1%). ■

30 години АПИС
СИЛАТА НА ИНФОРМАЦИЯТА

ДОСИЕТАТА ЗОП

Новата веб базирана информационно-справочна система на АПИС

Системата съдържа уникална колекция от събрани, обработени и свързани данни, извлечени от протоколите на възложителите, публикувани в повече от 5 000 профила на купувача, заедно с пълния набор от документи в Регистъра на обществените поръчки.

Единствено в ДОСИЕТАТА ЗОП достигате до детайлно обработена и систематизирана информация за всички участници в обществените поръчки – както за изпълнителите, така и за класираните, некласираните или отстранените от участие фирми и сдружения.

Уникални предимства на системата:

- **Идентифициране** (разпознаване на ЕИК/Булстат) на всички кандидати, подали оферти за участие в поръчките – фирми, сдружения и обединения с участниците в тях, **включително подизпълнителите и третите лица**;
- Информация за кандидатствалите по обособени позиции, класиранията и **правните основания за отстраняване**;
- Достъп до пълното досие на поръчката с **възможност за търсене** в документите от профила на купувача – протоколи, доклади на комисии, решения на възложителите за класиране или прекратяване – за поръчките след 15.04.2016 г.

Чрез ДОСИЕТАТА ЗОП получавате още:

- Известяване за **нови обществените поръчки** и за **нови документи** по обявени поръчки;
- Богат набор от възможности за **справки по различни критерии**;
- Директна връзка с **досиетата** на фирми и организации в системата АПИС Регистър+.

Продуктът Досиетата ЗОП е ценен помощник при подготовката и провеждането на процедури за обществени поръчки и е предназначен за:

възложителите, изпълнителите и консултантите по обществените поръчки.

Осигурява **прозрачност** при възлагането и изпълнението на обществените поръчки чрез достъп до документите на комисии – от приемането на офертите на кандидатите, оценяване на възможностите им съгласно изискванията на възложителите, класиране на участниците, мотиви за отстраняване на участници, до избор на изпълнител/изпълнители (за поръчките с обособени позиции).

Досиетата ЗОП дава информацията относно:

- Справки за участието на кандидатите, подали оферти във всички поръчки;
- Намиране на **информация за сходни поръчки** по различни критерии – освен от известните начини за справки в АОП, така и търсене по допълнителни критерии като:
 - търсене по стойност на поръчката – по прогнозна и стойност по договора;
 - информация при производство по обжалване;
 - поръчки с изменения в договорите;
 - **пълнотекстово търсене** във всички документи на поръчките, както и търсене само в протоколи, доклади и други документи от профила на купувача;
- **за поръчките по чл. 20, ал. 3** (под праговете) – дават се освен участниците, подали оферти, също и класираните се, откъдето се вижда **кой е изпълнителят**.
- Намиране на **специфична информация в протоколите** от работата на комисии на възложителите по хода на поръчката.

При съвместно ползване на новия продукт с информационната система за фирмите и организациите – „Апис Регистър+“, може да се види търговското досие на всяка фирма, да се получи информация за брой персонал/служители, получени лицензи и сертификати, както и да се направи справка за икономически свързаните с нея лица.

Цитираните правни текстове отговарят в продукта „Апис Право“ и свързаните с него продукти на Апис.

Повече информация за продуктите и услугите на АПИС можете да намерите на www.apis.bg

Сертификат по ISO 9001 – 2015

София 1000, ул. „Граф Игнатиев“ 7 А
тел.: +359 2 923 98 00, 0700 44 944
"Апис Европа" АД, e-mail: office@apis.bg

THE COST OF LIABILITY

Bulgarian Insurers Report Ever Better Results, Except for Motor Third Party Liability

By KALIN NIKOLOV / Photography ISHUTTERSTOCK

The more, the better, the saying goes. When it comes to Bulgarian automobile insurers, however, this phrase should sound something like "the more, the worse". The sector reported growing revenues and profits in 2018. The notorious motor third party liability insurance (MTPL), however, casts a shadow over the otherwise good results. Its market share is the largest. Although MTPL's premium income has increased by the staggering 42% last year (reaching 936 million leva), in reality the mandatory insurance incurs losses for the companies. Its financial result is negative at minus 213 million leva (compared to a 55 million leva profit a year earlier).

COMPENSATIONS INCREASED dramatically, says Svetla Nestorova, the former chair of the Managing Board of the Association of Bulgarian Insurers (ABI), while some other executives project that this year the policy's price will go up by 5-10%.

The compensations under MTPL in 2018 add up to 514 million leva - over half of all compensations paid out by the Bulgarian insurance sector. The mandatory reserves set aside under this type of insurance amount to 353 million leva. It is easy to understand why MTPL's revenue is increasing. The policy's price hike last year was significant. In addition to that, the revenue of the now bankrupt foreign-registered Olympic company, has been transferred from Cyprus to the Bulgarian insurance sector.

THE IMPORTANT QUESTION IS why insurers' expenditures related to MTPL are growing. This is where a few factors come into play. The Supreme Court of Cassation's (SCC) infamous decision has serious weight, as last year it increased the scope of compensations awarded for "pain and suffering" to a broader circle of victim family members. In the first two months after the decision - July and August, which fall in the midst of the summer vacation season,

there were a total of 529 filed lawsuits for "pain and suffering" compensations - twice as many as during the same period of 2017. Over 150 cases pertained only to extended family members, which prior to the SCC's intervention were not eligible for such compensations.

After insurers raised the alarm that such a practice could create a gap in their balance in the excess of a billion, Parliament introduced a 5,000 leva limit on compensations paid to the victims' relatives outside their immediate family (parents, children, brothers and sisters). Many courts, however, do not consider this decision and award sums in the amount of 50,000 to 70,000 leva, insurers claim. No cases have yet reached the last-instance court. ABI expect that finally a uniform court practice will be established. The position of insurance companies is that high compensations for pain and suffering are wrong, and that MTPL should rather cover the economic losses suffered by the family as a result of their member's death.

There is a **20%**
increase observed in health
insurance, which is the fastest
growing sector in 2018, according to
ABI data.

DAMAGE CLAIMS CONTINUE TO RISE for accidents that have happened abroad, where the overall compensations are quite higher. The international Green Card Bureaux decided to place the Bulgarian bureaux under special monitoring. In response to a recommendation issued by the EU Economic and Financial Affairs Council (ECOFIN), the Bulgarian bureaux prepared a common re-insurance contract worth almost 16 million euro. All companies from the sector have agreed on the need for such a contract, but are yet to figure out how the payments will be distributed.

There have been significant increases of other administrative expenses of insurers, ranging from GDPR to the Solvency II Directive. Meanwhile, the average price of MTPL for cars was around 165 euro last year, which is much less than the EU average of 230 euro. The positive effect from the relatively cheaper vehicle fleet, cheaper repair costs, etc. is overshadowed by the much higher number of traffic accidents in Bulgaria, which lead to 96 fatalities per million, compared to 49 in the EU.

A SLIGHT RISE in the MTPL premium, which insurers imply is needed, is one possible way out of the situation. The other one is to finally introduce the bonus-malus system which will peg the premiums to drivers' driving history. In laymen's terms, this means that high-risk drivers who cause accidents will be paying much higher MTPL insurance premiums, compared to those who have clean driving records. This

concept has been circulating around the public domain in various forms in the past 20 years or so. It was last year that the Financial Supervision Commission (FSC) finally made specific proposals, drafted jointly with the consultants from EY Greece, who were commissioned for the task. These proposals contained separate ideas, which were viewed negatively by the public and withdrawn, such as linking the bad driving history to the vehicle instead of the driver, regardless of change of ownership. Currently a new option is being drafted by an FSC working group, which includes experts from the Interior and Transport ministries. A new draft project is expected to be proposed for public discussion this fall.

DESPITE THE COMPLICATIONS surrounding MTPL, the insurance sector's indices seem stable, which is encouraging given that this was one of the six conditions for the lev's entry into the ERM II.

The technical reserves set aside last year have increased by almost 262 million leva, with the total sum now exceeding 4.42 billion leva. The total assets of the companies in the sector add up to 7.6 billion leva, according to Bulgarian National Bank data. The ratio between companies' investments (in shares, securities, investment funds, deposits, etc.) and their reserves seems to be good. The three companies with the strongest indices are Allianz Bulgaria (116%), Generali Insurance (104.8%), Armeec (100.1%). ■

Карьерен Кошер

НАЙ-ГОЛЯМОТО КАРИЕРНО СЪБИТИЕ ЗА БЪЛГАРИ С ОПИТ И ОБРАЗОВАНИЕ В ЧУЖБИНА

ТУК-ТАМ
кариерен кошер

DESTINATION

ИНТЕР ЕКСПО ЦЕНТЪР
СОФИЯ

FREE REGISTRATION

WWW.KARIERENKOSHER.BG

04
СЕПТЕМВРИ
2019

КОГАТО НЕЩАТА НЕ ВЪРВЯТ, ВИНАГИ ПРИЧИНАТА Е НА ВЪРХА

Фил Филипов, един от
най-успешните български
бизнесмени по света, пред
Bloomberg TV Bulgaria

"Аз съм най-добър, когато времената са лоши", казва Фил Филипов - един от най-успешните българи по света и от най-успешните оздравители на закъсали предприятия (близо 50 до момента). Роден в Пловдив през 1946 и избягал от комунистическа България едва на 17, Филипов днес е собственик на Atlas Cranes & Excavators, на още няколко компании в различни точки на света, освен това е консултант и инвеститор в редица стартапи. С него разговаря Таня Кръстева в "Бизнес среща" по Bloomberg TV Bulgaria.

"Вече съм 55 години в емиграция, а знаем, че емиграцията не е лесна", казва Филипов. "Постигнал съм всичко със собствените си ръце и без много дипломи, но с много работа..."

Г-н Филипов, как преценявате дали едно предприятие може да бъде изправено на крака, как откривате „болката“?

„Болката“ се открива лесно. В 95% от фирмите, които са в несъстоятелност, винаги управлението е лошо. И аз знам откъде

да започна – не отдолу, както е при реструктуриране, а започвам от големите началници със скъпите коли и големите заплати. Всеки знае, че ставам рано и съм във фабриката, където са хората. Нямам оперативки повече от 29 минути, защото оттам нататък започваме да се повтаряме. Така че моят стил е много необичаен.

Кои са мерките, които предприемате първо?

Да се подобри качеството, защото качеството е най-важното нещо в един продукт. А другото е, че в много от случаите във фирмите има много силни синдикати. Те могат да съществуват само там, където има слаби мениджъри. Аз съм повече „добронамерен диктатор“. За да се спаси едно предприятие, действията трябва да са много бързи. От 49 предприятия, които съм купил в 15 страни, само две не успях да изправа на крака. И в двете продуктът не беше добър и с бъдеще.

Споменахте синдикатите. Как се спра-

вяте с вътрешната съпротива - не само от синдикатите, но и от служителите?

Честно казано, аз мога да работя със синдикатите, но никога няма да работя за синдикатите. От самото начало давам да се разбере, че или ще работим заедно, или едни срещу други. Стачки се случват и в моите предприятия. Последната беше преди 6-7 години в Германия за 6 седмици, обаче германците са дисциплинирани хора, държат на качеството и са точни. Другото, което трябва да се знае, че аз не съм опитвал някъде, за да ме обикнат. Ако искам обич, ще си купя куче. Там съм да оправя работите и да съм от полза за фирмата. Трябва да се взимат бързи и трудни решения. Французите казват, че омет не може да се направи, без да се счупят яйцата. Най-голямата грешка е да се чака и да не се вземат бързи решения.

Кои са най-трудните решения в управлението?

Когато има много бюрокрация. Специално

ако има холдинг. В 15 страни никъде не съм видял лоши работници, а само лоши мениджъри и управители. Така че съпротивата идва от високите ниша, а не отдолу. Първото нещо, което е трудно, е да се реши бързо кои от големите шефове трябва да се съкратят. Но няма друг начин да съживим нещо, което не работи.

А какви са качествата на добрия мениджър?

Да бъде постоянно отворен, да не виси постоянно в офиса си, да отиде рано на работа, да слуша и да вижда какво искат клиентите. Няма друго, което да подпомогне една фирма, освен точността, дисциплината и качеството.

В кои държави ви е най-лесно да работите?

Ако предприятието е наистина в лошо състояние, само тогава се наемам да го взема. Най-лесната страна да се прави бизнес е Германия. Германците не се бъркат в бизнеса – говоря за политиците. Имат много силни синдикати. Обаче един път като се разбере какво трябва да се

"От 49 предприятия, които съм купил в 15 страни, само две не успях да изправа на крака"

прави, те са дисциплинирани. Преди девет години купих Atlas. Наскоро празнувахме 100-годишнината от основаването ѝ. Когато я взех, губеше 2.5 млн. евро на месец. Не беше плащала данъци от 25 години. Имаше 850 души служители. След по-малко от две години вече беше на крака, и оттогава е печеливша.

Като вляза в дадена фирма, може да съкратя големите шефове, но никога не намалявам заплатите на работниците, никога не отнемам нещо, което са имали. Във Франция „жълтите жилетки“ искат повече социални мерки и аз съм съгласен с това, защото във всяка фирма трябва да има нещо, което да е социално и мотивира хората за работа. А не да се слагат повече шефове и голяма администрация.

Имате ли инвестиции в България?

Имам, в Пловдив. Минимални инвестиции, но от логистична и продуктова гледна точка не е нещо важно за мен.

Пътувате много и имате бизнес в много страни. Каква е репутацията на България в средите, в които се движите, и променя ли се тя с годините?

Трудно ми е да кажа. Моето впечатление за България е, че тя напредва. Ние сме горди хора. Вече два милиона българи са зад граница. В Чикаго трябва да има около 150 хиляди. Единственото, което мога да кажа като препоръка за българския бизнес, е да се научат да бъдат точни, да са по-качествени. Защото ние всичко знаем да правим, обаче като го направим три пъти, и го разваляме.

Най-ценният бизнес съвет, който сте получавал?

Най-ценният съвет е „Избягвай банките!“. Те ти дават чадър, а като завали, си го взимат. Радвам се, че не работя с банки. Затова мога да действам много бързо, без да питам някого. ■

T. +359 2 950 55 50
E: sagax@sagax.bg
www.sagax.bg

ГОРДО ПРЕДСТАВЯН ОТ

SAGAX
САГАКС ЕАД

SPIRIT BRAND OF THE YEAR
— 2018 WINE STAR AWARD WINNER —

Можете
да го намерите
в магазини

VINOPOLY
WINE | COFFEE | GOURMET | CIGARS

ENOTECA
WINE & COFFEE

COHIBA
ATMOSPHERE

LA CASA DEL HABANO

Premium
CIGARS & TOBACCO

SOFIA

When Things Go Bad, the Reason Is Always on the Top

Fil Filipov, one of the most successful Bulgarian businessmen around the world, to Bloomberg TV Bulgaria

"I am very good in bad time", says Fil Filipov, one of the most successful Bulgarians around the world and among the best rescuers of struggling companies (nearly 50 so far). Born in Plovdiv in 1946 and fled from communist Bulgaria at the age of 17, today Filipov is the owner of Atlas Cranes & Excavators and of several other companies in different parts of the world. He also finances new startups and consults a number of companies. He talked with Tanya Krusteva for Bloomberg TV Bulgaria's Business Meeting show.

"I have already been an immigrant for 55 years, and we know that immigration is not easy", he said. "I have achieved what I have achieved and continue to do it with my hands and without big diplomas and with a lot of hard work..."

Mr. Filipov, how do you assess whether an enterprise can be put back on its feet? And how do you detect the pain?

Well, the pain is detected in a hurry. In 95% of the companies that are in bankruptcy it is always the management that is bad... And I almost always know where to start. I do not start from below as most do in case of restructuring, I start from above, from the big bosses with the big cars, with the big salaries. Everyone knows that I get up early and I'm in the factory where the people are and not at the big desks. I have no briefings lasting for more than 29 minutes, because after that we begin to repeat. So, my style is very unusual.

What are the measures you take first when you enter an enterprise?

To improve quality, because quality is the most important thing in a product that is manufactured. The other thing is that in many cases in the companies there are very strong trade unions. And they can only exist where there are weak managers. I'm rather a "benevolent dictator". Saving an enterprise takes very fast actions. Out of 49 companies I have bought in 15 countries, I haven't been able to put back on their feet only two companies. In both of them the product was not good and it had no future.

You mentioned the trade unions. How do you deal with internal resistance by the trade unions as well as by the employees of the company?

Well, I honestly tell you that I can work with trade unions, but I will never work for trade unions. It immediately becomes clear that we will either work together or we will work against each other. Strikes in my companies are not something awkward, they are not things that do not happen. The last one was 6 or 7 years ago in Germany for 6 weeks. However, the Germans are disciplined people, with a lot of quality and with great accuracy.

The other thing that people should know is that I do not go there to be loved. If I wanted to be loved, I should buy a dog. I'm there to fix the things and to do something that's beneficial for the companies. Quick and difficult decisions need to be taken. The French say that you cannot make an omelet without breaking eggs. The biggest mistake is to be waiting and not to take decisions quickly.

What are the most difficult decisions in management?

When there is a lot of bureaucracy in a company, especially if there is a corporation, a holding. I have not seen bad workers in 15 countries, but I have seen bad executives and managers in 45 companies. So, the resistance comes from the high level, it does not come from below. The first thing that is difficult is to decide quickly which of the big bosses shall be laid off. But there is no

other way to heal something that does not work.

And what are the qualities of a good manager? To be constantly open, not to be permanently closed in his or her office, to go early to work, to listen and see what the clients want. There are no other qualities that can help a company than accuracy, discipline and quality.

In which countries is it the easiest for you to work?

I only engage myself, if an enterprise is really in a bad shape. The easiest country to do business is Germany. The Germans do not interfere in the business, I am talking about the politicians. There are very strong trade unions, but once it is understood what has to be done, they are disciplined in this. Nine years ago I bought Atlas. Recently we celebrated the 100th anniversary of the company's foundation. When I bought it, it had been losing two million and a half euro per month. It had not paid taxes for 25 years. It had 850 employees. In less than two years it was already back on its feet, and it has been making a profit since then.

When I enter a company, I can cut many of the big bosses but I never lower the wages of the workers, I never take anything they have had. In France, the yellow vests want more social measures and I agree with this because in every company there must be something that is social and that motivates the people to work and not to put more and more bosses and a large administration.

Do you have investments in Bulgaria?

We have investments in Bulgaria, in Plovdiv. Minimal investment but from a logistical point of view and from a product point of view it's not something big.

You travel a lot and you have business in many countries. What is the reputation of Bulgaria in the business circles you are in? Has it changed over the years?

It's hard for me to say that. My impression of Bulgaria is that it is making progress. We are proud people. Two million Bulgarians are abroad already. In Chicago there should be already about 150,000 Bulgarians. The only thing I can say as a kind of recommendation to the Bulgarian business is to learn to be a little bit more accurate, to be of a higher quality. Because we know how to do everything, but when we do it three times, we spoil it.

What is the most valuable business advice you have received?

The most valuable advice is to avoid banks. They give you an umbrella, but when it starts to rain they take it away. I'm glad that I do not work with banks and that's the reason why I can act very quickly without having to ask anyone. ■

A portrait of Bill Gates, smiling and wearing glasses, a dark suit, and a red tie. The background is a solid blue color.

Бил Геймс / Bill Gates

КАПИТАЛИЗЪМ С ЧОВЕШКО ЛИЦЕ

Защо милиардерите изведнъж взеха да настояват да плащат по-високи данъци

Текст ВАЛЕРИ ЦЕНКОВ / Фотография SHUTTERSTOCK

Работното време продължава само до пет и половина следобед, в почивните дни е забранено да се ползва служебната поща, а служителите могат да посещават безплатно театъра на своя работодател – милиардера Брунело Кучинели.

В последната ранглиста на Forbes за най-гобрите работодатели в света първото място е за Google, но Кучинели е твърдо решен да промени това. И да превърне малкото италианско селце Соломео в „лице на капитализма с човешко лице“.

КУЧИНЕЛИ, ПРОИЗВОДИТЕЛ НА ЛУКСОЗНИ облекла, обича да повтаря: „Аз съм капиталист и искам моето предприятие да носи печалба. Но е не толкова важно е бизнесът да расте, спазвайки принципите на християнския морал и общочовешките ценности“.

65-годишният Кучинели е роден и израсъл в малко селце в централна Италия без електричество и течаща вода. Днес личното му богатство се оценява на 1.9 млрд. долара. Обикновените на вид сици фланелки, с които президентът на Facebook Марк Зукърбърг ходи по официални събития, всъщност са произведени специално за него тъкмо от модна къща Cuscinelli – по 300 долара бройката. Фирмата облича още Джеф Безос от Amazon, създателя на LinkedIn Рийд Хофман и още стотици от лицата на съвременния глобален бизнес.

Но най-важната мисия на Кучинели е реформирането на капитализма като система. За целта той купува голяма част от имотите в село Соломео през 1985 и решава там да създаде модел на етичен капитализъм, който да работи за благото на обществото и неговите служители (вече 1600 души). Работното време започва в осем и приключва в пет и половина, обедната почивка продължава час и половина. Никой не може да работи извънред-

но, строго забранено е да бъдат ангажирани служители в почивните дни, които са предвидени за приятни мигове със семействата. „Мечтата на моя живот винаги е била да работя за моралното и икономическото достойнство на човечеството“, казва Кучинели.

КАПИТАЛИЗМЪТ УБЕДИТЕЛНО спечели Студената война и посрещна новия век като доминираща и почти единствена икономическа система. Но напоследък се чуват все повече упреци срещу посоката, в която се развива, срещу нарастващата бездна между малцината свръхбогати, чието състояние расте с рекордни темпове, и обедняващото (субективно) мнозинство. Най-куриозното е, че тези упреци все по-често идват именно от шепата мултимилиардери. Преди два месеца самият Джейми Даймън - президентът на банка J.P. Morgan, нахулял с огромните си бонуси - изведнъж остро разкритикува „ексцесиите на капитализма“. Последва го друг милиардер – създателят на Starbucks Хауърд Шули, а след това още един свръхбогаташ, Рей Далио, в писмо до акционерите си настоя за спешни реформи в модерния капитализъм.

69-годишният Далио е президент на най-големия хедж-фонд в света Bridgewater Associates - с над милиард долара годишни приходи и управлявани активи на стойност 124.5 милиарда. ►

„Капитализмът
копее една гигантска
пропаст и тя ще расте
непрекъснато, ако не го
реформираме“

► „Капитализмът копае една гигантска пропаст и тя ще расте непрекъснато, ако не го реформираме“, каза Далио в интервю за CNBC. В манифеста си за тази промяна той обяснява така разликата между капиталисти и социалисти: „Повечето капиталисти не знаят как да разделят икономическата баница, докато повечето социалисти не знаят как да я увеличават“. Според Далио сега човечеството е на кръстопът, след който или "хората с различни идеологически нагласи ще работят заедно, така че баницата хем да расте, хем да се поделя справедливо, или ще имаме колосален конфликт и някакъв вид революция, от която ще пострадат почти всички и която ще свие баницата".

ЗА РЕФОРМИ В СИСТЕМАТА отдавна говорят няколко от най-богатите личности: Бил и Мелинда Гейтс, които дадоха

половината си състояние на благотворителната си фондация, и техният приятел Уорън Бъфет, който им гари допълнително 37 милиарда долара за борба с бедността в Третия свят. Гейтс и Бъфет сякаш олицетворяват онези качества, които днес липсват на капитализма – хуманност, скромност и грижа за бедните и за проблемите на обществото.

Бившият гуверньор на Националната банка на Швейцария Филип Хилдебранд съветва политиците и бизнесмените в почивните дни да четат повече Карл Маркс и да се опитат да реформират системата, защото иначе тя ще рухне в хаос. „Който разполага с финансови активи, става все по-богат, който няма – все по-беден“, обяснява Хилдебранд. Неговото решение: тези, които са извлекли най-голяма полза от модерния капитализъм, да бъдат тежко обложени с данъци - или дори експроприирани. А сред-

ствата да се инвестират в образование. "Образованието е спасението", казва бившият централен банкер. "То е в сърцето на реформите и ако неговото ниво постоянно пада, не бива да се учудваме, че се увеличава влиянието на популизма".

Джейми Даймън, който миналата година заработи 31 млн. долара, е съгласен с него. В писмо до акционерите и той призова богатите да плащат повече данъци. Преди половин век за най-големите доходи в САЩ данъчното бреме можеше да доближи 90%. Но оттогава, след поредици от отстъпки, максималният му размер падна до 37%.

АКО СЕ ЧУДИТЕ ЗАЩО МИЛИАРДЕРИТЕ изведнъж са се загрижили за бедните и искат да плащат по-високи данъци, обяснението е просто: те усещат, че вятърът променя посоката си. Младите поколения растат с все по-леви убеждения, поне в Америка.

Чудесен символ на това е 29-годишната Александрия Окасио-Кортес, избрана за конгресмен с обещанието да реструктурира банките гиганти и да се бори за повече социална справедливост. Според Gallup International 51% от младите американци на възраст между 18 и 25 години гледат позитивно на социализма, докато само 45 процента се изказват категорично за капитализъм. А анкета на Pew Research показва, че 70% от анкетираните тийнейджъри (между 13 до 21 г.) се определят като изповядващи „социалистически“ възгледи. Кандидати като Бърни Сандърс вече показаха нарастващата популярност на левите идеи. Само след няколко години те ще могат да печелят изборите.

НЕДОВОЛСТВОТО ОТ СИСТЕМАТА не засяга само Северна Америка. В Германия стотици хиляди протестираха срещу високите наеми и монопола на големите играчи в бизнеса с недвижимите имоти - с искания за експроприация на жилищата. Във Франция протестите на „жълтите жилетки“ разклачиха стола на президента Макрон. После същите лозунги се разпространиха и в Белгия, и в други държави.

Между XVIII век и 80-те години на XX век пропадта между добре и зле образовани непрекъснато е намалявала - но след това започва отново да расте, подчертава Пол Колиър от Оксфордския университет. С книгата си "Бъдещето на капитализма" той се очерта като един от пророците на "новия капитализъм". Непрекъснатата нужда да увеличаваме производителността си усложнява производствата и изисква все по-образована работна ръка - което дълбае пропаст между градските работници и оне-

зи, които се занимават с обикновен физически труд.

Колиър предлага две решения. Едното се нарича „социален материализъм“ – една верига от социални грижи за всеки млад човек от раждането до достигане на продуктивната 24-годишна възраст. Елементи на такава система има в Швейцария и Германия - но не и във Великобритания, например.

Второто решение е компаниите и семействата отново да започнат да носят морална и етична отговорност. През последните 40 години те постепенно се отърсиха от нея, прехвърляйки я изцяло върху държавата - "единствената морална инстанция днес", както се изразява Колиър. Без такава отговорност мениджърите трябва да се съобразяват единствено с акционерите си - и единствената им цел остава нарастването на печалбата. Това според Пол Колиър

"Гейтс и Бъфет сякаш олицетворяват онези качества, които днес липсват на капитализма – хуманност, скромност и грижа за бедните и за проблемите на обществото"

е главният недъг на модерното общество – алчността и стремежът към все по-големи печалби за сметка на ограничените ресурси на планетата.

ПОСЛЕДНОТО Е ЯСНО ВИДИМО. Съединените щати например днес консумират 25% от петрола, срещу 13% за Китай - нищо, че населението им е над четири пъти по-малко и че именно Китай е "работилницата на света". The Los Angeles Times изчисли, че всяка година в Америка се изхвърля почти половината от купената храна, на стойност 165 млрд. долара – повече от БВП на страна като Украйна. При това средният американец консумира 4 пъти повече блага от средния жител на планетата, 5 пъти повече от латиноамериканец, 10 пъти повече от китаец, 30 повече от индиец.

Шведският еколог Ролф Егберг цитира още шокиращи цифри, според които средният американец, швед или швейцарец консумира 40 пъти повече ресурси от средния сомалиец, консумира 75 пъти повече месо, използва 150 пъти повече електроенергия от средния нигериец. А всяка домашна котка във Великобритания консумира 2 пъти повече блага от средния жител на Африка.

По изчисления на Global Footprint Network днес най-богатите и развити страни в Америка и Европа (в това число и България), консумират 60% от богатствата на планетата, макар да съставляват само 20% от населението ѝ. Ако всички хора на Земята започнат да живеят като американците и европейците, ще са ни необходими 4.1 пъти повече ресурси, отколкото реално съществуват на Земята.

Струва си да се замислим над това. ■

STARTRADE

your gateway to Bulgaria!

StarTrade is a key partner for companies, willing to import or export through Bulgaria at low tax.

We offer cross-border trade solutions that meets customer's needs thanks to our:

- in-depth knowledge about the local market
- international experience
- online commercial platform
- personalized support in your language

ENJOY A FAVORABLE TAX REGIME

RELOCATE PARTIALLY YOUR BUSINESS TO BULGARIA

SUPPLIER
RESEARCH

COMPANY
REGISTRATION

TAX &
AUDITING

Capitalism With a Human Face

Why billionaires suddenly started insisting on paying higher taxes

By VALERI TSENKOV / Photography / SHUTTERSTOCK

The working day is over by 5:30 pm, business e-mails are forbidden on weekends and holidays, while staff can visit for free the theatre owned by their employer Brunello Cucinelli.

Google ranked first in Forbes' latest list of the World's Best Employers, but Cucinelli is determined to change this, and to turn the small Italian village of Solomeo into "a face of capitalism with a human face".

CUCINELLI, THE OWNER OF AN ITALIAN LUXURY FASHION BRAND, likes to say that he is a capitalist, who wants his company to make profits. He finds it just as important for his business to expand while observing the principles of Christian morals and common human values. The 65 year-old Cucinelli was born and grew up in a small village in central Italy without running water and electricity. His personal wealth today is estimated at USD 1.9 billion. The plain looking gray T-shirts, which Facebook CEO Mark Zuckerberg is wearing to official events, are actually made specially for him precisely by the Cucinelli company at a price of USD 300 each. The company also dresses Amazon's Jeff Bezos, LinkedIn co-founder Reid Hoffman and hundreds of other prominent figures from today's global business world. Cucinelli's biggest mission, however, is to reform capitalism as a system. For this purpose, he purchased a large part of the properties in the village of Solomeo back in 1985, where he decided to create a model of ethical capitalism that works for the benefit of society and his employees (already numbering 1,600 people). The working day starts at 8:00 am and is over at 5:30 pm, while the lunch break is 90 minutes long. No one is permitted to work overtime or during holidays

and weekends, which are reserved for family time. "The great dream of my life has always been to work for the moral and economic dignity of mankind," Cucinelli says.

CAPITALISM CONVINCINGLY WON the Cold War and entered the new century as a dominating and almost the only economic system. The direction in which it is going, however, has been the subject of growing criticism recently. The growing gap between the few superrich, whose wealth is growing at a record-high pace, and the impoverished (subjectively) majority. What is most surprising, however, is that such criticisms are coming more and more often precisely from the handful of multibillionaires. A couple of months ago, the CEO of J. P. Morgan, Jamie Dimon, whose huge bonuses put him in the spotlight, suddenly strongly criticized the "excesses of capitalism". He was followed by another billionaire, Starbucks founder Howard Schultz, and then by another representative of the superrich, Ray Dalio, called in a letter to his shareholders for urgent reforms of modern capitalism.

The 69 year-old Dalio is the Chairman of the largest hedge fund in the world, Bridgewater

Associates, which has annual revenue of over USD 1 billion and manages assets for USD 124.5 billion.

Dalio told CNB C in an interview that capitalism is creating a huge gap that will continue to grow uninterrupted unless it is reformed. In his manifesto about this needed change, he explains the difference between capitalists and socialists as follows: "... most capitalists don't know how to divide the economic pie well and most socialists don't know how to grow it well, yet we are now at a juncture in which either a) people of different ideological inclinations will work together to skillfully re-engineer the system so that the pie is both divided and grown well or b) we will have great conflict and some form of revolution that will hurt most everyone and will shrink the pie."

REFORMING THE SYSTEM has long been discussed by a few of the richest persons: Bill and Melinda Gates, who donated more than half of their wealth to their charitable organization, their friend Warren Buffet, who donated an additional USD 37 billion for fighting poverty in the Third World. It seems that Gates and Buffet embody the qualities that today's capitalism lacks – humanity, humbleness, care for the poor and society's problems.

The former head of the Swiss National Bank, Philipp Hilderbrand, advises politicians and businessmen to read more of Karl Marx in their free time and try to reform the system, because otherwise it will collapse into chaos. Those who have financial assets become richer, while those who do not become poorer, Hilderbrand explains. His proposed ►

"Most capitalists don't know how to divide the economic pie well and most socialists don't know how to grow it well"

Your **SUMMER** *address*

A rectangular postmark stamp with the word "Sozopol" in a script font, tilted slightly to the right, with wavy lines trailing off to the right.

+359 883 60 20 60 | GLsozopol.bg

► solution is to heavily tax those who have benefited the most from modern capitalism, or even expropriate their assets. The funds should then be invested in education, which in the former central banker's words, is the salvation. "It is in the core of the reforms and if its level continues to constantly decrease, we should not be surprised by the growing influence of populism," he notes.

Jamie Dimon, who made USD 31 million last year, agrees with Hilderbrand. In a letter to shareholders, he calls on the rich to pay more taxes. Half a century ago, the tax burden on the highest income in the US could reach 90%. After a series of cuts, this value has dropped down to 37% since then.

IF YOU'RE WONDERING WHY BILLIONAIRES have all of the sudden started caring about the poor and want to pay higher taxes, the explanation is quite simple – they feel the wind of change. The young generations are growing up with increasingly Left-wing leanings, at least in America. A wonderful example of this is the 29 year-old Alexandria Ocasio-Cortez, elected to the US Congress on the promise to restructure big banks and fight for more social justice. According to Gallup International, 51% of young Americans between the age of 18 and 25, view socialism positively, while only 45% categorically support capitalism. A Pew Research poll shows that 70% of teenaged respondents (13 to 21 years old) describe themselves as having socialist views. Candidates like Bernie Sanders already showed the growing popularity of the Left-wing ideas. In just a few years' time, such ideas will be capable of winning elections.

THE DISCONTENT WITH THE SYSTEM is not limited to North America only. In Germany, hundreds of thousands protested against the high rent and monopoly of big real estate business players, demanding expropriation of the residential properties. The yellow vests' protests in France threatened to unseat President Macron. The same movement subsequently spread to Belgium and other countries.

The gap between the well- and poorly educated had constantly decreased since the 19th century, until the 1980s, when it started growing again, says Paul Collier of Oxford University. His book "The Future of Capitalism: Facing the New Anxieties" has made him one of the "new capitalism's" prophets. The incessant need to increase productivity complicates output and requires an ever more educated work force, which creates a gap between urban workers and those engaged in menial labour. Collier proposes two solutions to this problem. The first one he calls "social maternalism" – a set of social services for every young per-

Alexandria Ocasio-Cortez

The young generations are growing up with increasingly Left-wing leanings, at least in America

son from the cradle until they reach the productive age of 24. Elements of this system can be found in Switzerland and Germany, but not in the UK, for example. The second solution is for companies and families to start bearing moral and ethical responsibility. In the last 40 years, they gradually rid themselves of it, completely transferring it to the state, which is the only "moral actor" now, as Collier puts it. Without such responsibility, managers only have to be accountable to their shareholders, with the only goal being to increase profits. According to Collier, this is modern society's main ailment – greed and the want for ever bigger profits at the expense of the planet's limited resources.

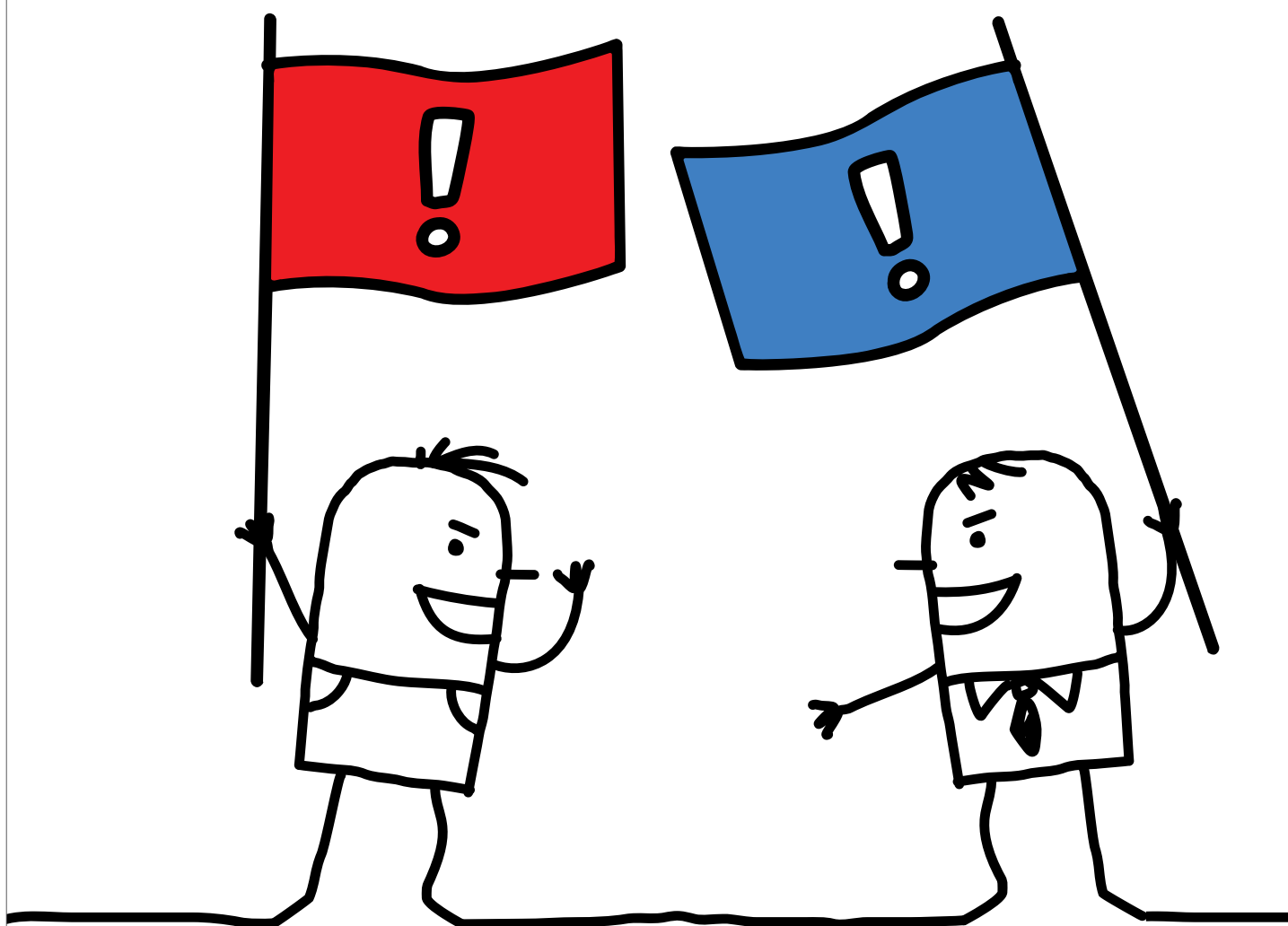
THE LATTER IS OBVIOUS. The US, for example, currently consumes 25% of the oil, compared to 13% by China, despite the fact that its population is over four times smaller and China is the "world's workshop". The Los Angeles Times calculated that each year America throws away almost half of all purchased food, worth USD 165 billion, which

is more than Ukraine's GDP. The average American consumes four times more goods than the average person on earth, five times more than someone from South America, ten times more than the average Chinese and 30 times more than the average Indian. Swedish environmentalist Rolf Edberg cites even more shocking figures, according to which the average American, Swede or Swiss use 40 times more resources than the average Somali, consume 75 more meat and 150 more electricity than the average Nigerian. Each domestic cat in Britain consumes twice as much protein than the average person in Africa.

According to Global Footprint's calculations, the richest and most developed countries in America and Europe (including Bulgaria), currently consume 60% per cent of the planet's goods, while making up only 20% of the world population. If all people on earth started living like Americans and Europeans, there will be a need for 4.1 times more resources than the planet can offer.

This is worth a thought. ■

44 | **ВОЙНАТА НА
ЕТИКЕТИТЕ**
WAR OF THE LABELS

48 | **БАЦИ, СИНОВЕ И ВНУЦИ**
FATHERS, SONS AND GRANDSONS

56 | **ОРЪЖИЯ С ОТЛОЖЕНО ДЕЙСТВИЕ**
WEAPONS WITH DEFERRED ACTION

СОФИЯ Е НАЙ-ИЗГОДНА ЗА ЖИВЕЕНЕ В ЕВРОПА

SOFIA IS THE CITY IN EUROPE THAT
IS MOST FAVOURABLE FOR LIVING

София е най-изгодната за живеене столица в Европейския съюз, показва новото издание на Cost of Living, традиционното проучване на консултантската компания Mercer. В епоха на все по-засилваща се бизнес миграция градовете с по-ниска цена на живота ще имат все повече предимства, казва компанията в коментара към резултатите. През 2019 година София се класира на 177-о място от 209 разгледани града в класацията, докато преди година бе 175-а. Румънската столица Букурещ е една позиция по-нагоре. Останалите европейски столици с най-приемливи разходи за живот са Варшава, Будапеща и Вилнюс. Животът в София обаче е забележимо по-скъп от други столици на Балканите, като Белград, Скопие и Сараево.

За пореден път най-скъпите места за живот в света са Хонконг и Токио, но Сингапур вече успява да измести Цюрих от третото място. Куриозното е, че до върха в класацията достигат все повече столици от Третия свят, където цената на живота расте драстично най-вече покрай приходите от добив на суровини. Сред десетте най-скъпи града на планетата вече е Ашхабад, столицата на Туркменистан, която бе едва 43-а преди година и на 131-о място преди пет години.

В Топ 25 влизат също Нджамена (Чад), Виктория (Сейшелски острови), Киншаса (Д.Р. Конго) и Либревил (Габон). Животът в Киншаса е по-скъп, отколкото в Лондон, а в Либревил - по-скъп от Москва, която някога оглавяваше класацията. Париж изглежда направо достъпен със своето 47-о място, а Барселона е чак 91-а.

Най-евтините градове за живот са Карачи (Пакистан), Ташкент (Узбекистан) и Тунис.

Sofia is the most favourable capital for living in the European Union, this is what the new edition of Cost of Living, the traditional study by the Mercer consultancy company shows. In an age of ever increasing business migration the cities with a lower price for living in them will have an ever bigger amount of advantages, the company states in the commentary to the results.

In 2019 Sofia ranked 177th from 209 examined cities in the ranking, while a year ago it held the 175th position. The Romanian capital Bucharest is one position above. The other European capitals with the most acceptable expenditure for living in them are Warsaw, Budapest and Vilnius. Life in Sofia however is noticeably more expensive than other Balkan capital cities, such as Belgrade, Skopje and Sarajevo.

Once more the most expensive places for life in the world are Hong Kong and Tokyo, but Singapore is already managing to displace Zurich from the third place. The curious thing is that an ever more capital cities from the third world, where the price for living in them is growing drastically mostly along with the income from extraction of raw materials, are reaching the top of the ranking. Ashgabat, the capital of Turkmenistan, which was only 43rd a year ago and 131st five years ago, is already among the ten most expensive cities on the planet.

N'Djamena (Chad), Victoria (Seychelles), Kinshasa (Democratic Republic of the Congo) and Libreville (Gabon) are also in the top 25. Life in Kinshasa is more expensive than the one in London, and the one in Libreville - more expensive than in Moscow, which was once on the first place in the ranking. Paris seems outright accessible with its 47th place and Barcelona is as far back as holding the 91st place.

Karachi (Pakistan), Tashkent (Uzbekistan) and Tunis are the cities where it is cheapest to live. ■

ТОПЯЩИТЕ СЕ МИЛИОНИ НА БЪЛГАРИЯ

THE DWINDLING
MILLIONS OF BULGARIA

Населението на България ще падне от 7 до едва 5.4 милиона души през 2050 година, а през 2100 ще е вече под четири милиона, сочат демографски прогнози на ООН и Eurostat. Страната е с изключително ниска раждаемост (на 212-о място в света по този показател), с много висока смъртност (трета в света, след Лесото и Литва) и с висока емиграция. В Европа с по-бързо темпо губят население само три държави - Латвия, Литва и Молдова. Онова, което подобни гръмки прогнози пропускат да отбележат, е, че в днешно време демографските тенденции са твърде изменчиви.

Доказателството е Германия, която през 2006 година бе на опашката по раждаемост със средно 1.33 деца на жена, а през 2018 успя да повиши този показател до 1.57.

The population of Bulgaria will drop from 7 to only 5.4 million people in 2050 and in 2100 it will already be under four million, demographic prognoses by the UN and Eurostat are indicating. The country has an extremely low birth rate (212th place in the world according to this indicator), with a very high mortality rate (third in the world, after Lesotho and Lithuania) and with very high levels of emigration. Only three countries in Europe - Latvia, Lithuania and Moldavia - are losing population at a faster rate. What such bombastic prognoses neglect to mention is that nowadays the demographic trends are too unsteady.

The proof is Germany, which in 2006 was at the tail-end regarding birth rate with an average of 1.33 children per woman, and in 2018 managed to increase this indicator to 1.57. ■

ВОЙНАТА НА ЕТИКЕТИТЕ

И в политиката, и в света на идеите
старите ясни определения вече не важат

Текст БОЙКО ВАСИЛЕВ / Фотография SHUTTERSTOCK

Не е важно какъв си, а как ще се наречеш. Колкото по-гърмко, толкова по-успешно. Публичният живот се превърна в битка за етикети; ожесточена, странна - и всъщност, доста измамна.

ЩЕ ПРИЗНАЕТЕ: НИЩО НЕ Е това, което беше. Вчерашният етикет крие днес съвсем различно съдържание. На опаковката пише „шоколад“, отваряш – черна дъвка за балончета.

Уж радикален левичар, Алексис Ципрас от Гърция се помири с кредиторите и поведе разумна финансова политика, която му костваше властта. Неговият съперник, новият победител Кириакос Мицотакис уж бе дете на елита, но ще руши неговите привилегии. Доналд Тръмп, уж е десен и дори мултимилионер, а разчита на бедните бели работници. Еманюел Макрон излезе от левицата, но се обяви за либерал (но се опитва да регулира трудовия пазар). Владимир

Путин говори срещу либерализма, но само преди три години неговият говорител го нарече „по-либерал от либералите“. Германските християндемократи разрешиха гей-браковете. Новоизбраният кмет на Истанбул уж представлява светската кемалистка Народно-републиканска партия, а е практикуващ мюсюлманин и се казва Имамоглу, „синът на имама“.

ТАКА Е И В СВЕТА НА ИДЕИТЕ. Списание The Economist се оплака, че днешният консерватизъм не е консерватизмът от вчера; най-малкото не иска да „консервира“, а революционно да взривява. Същото можем да кажем и за левицата. Европейската социалдемократия загърби класовата борба и остави работниците на новата десница. И ето, работническите квартали гласуват за мадам Льо Пен, вместо за „хайверените социалисти“ от левия бряг на Сена.

ДА НЕ ГОВОРИМ ЗА СТРАНИ КАТО БЪЛГАРИЯ, където етикетите се омешаха още след 1989. Лявото стана консервативно, дясното привлече рокаджии с дълги коси. Които се нарече капиталист, станал капиталист. Които си лепна етикета „елит“, попълни елита. За някои от попълненията още се чудим защо.

Опаковката победи съдържанието. Самолепенето на етикети се превърна в най-печелившата публична стратегия. Само преди няколко десетилетия ги лепяха другите – обществото, колегията, държавата. Днес стига да си го залепиш сам. И да се живееш убедително.

През 2014 разговарях с психоаналитика и експерт по кризи Вамък Волкан. „Днешното време“, ми каза той, „аз наричам „Историята, кои сме ние?“ След края на колониализма в Африка, след разпадането на Съветския съюз и Югославия, хората се питат „Кои сме ние сега?“ И всеки държи на своето.“ Според Волкан, търсенето на идентичност е централен въпрос днес. И личността, и групата, и нацията, и общността жадуват за свой етикет.

МЪЖЪТ МОЖЕ ДА СТАНЕ хипстър, будист, йупи, хипи, дори жена; жената също може да стане мъж. Групата ли? И тя може да смени етикета. Дядото е бил българин, бащата – южен сърбин, синът – северен македонец. Завчера си мюсюлманин с главно „М“, вчера – югославянин, днес – бошняк. Никой не може да те убеди в обратното. Може би, за добро. Както учеше старият медиев гуру Маршал Маклуън, където идентичността се разклати, идват насилието и терорът.

ТЕХНОЛОГИИТЕ НАЙ-ДОБРЕ НАСИЩАТ нашата жажда за етикет. Какво друго е профилът ни във Фейсбук или Инстаграм? Там се описваме така, каквито искаме да се видим – красиви, достойни, принципи; все неща, които най-често не сме. Измисляме собствената си биография, своя етикет.

Друг е въпросът дали ще ни повярват напълно. Май няма. Светът не чете само твоя Фейсбук профил. Въобще, ако искаш да разбереш какво човек мисли сам за себе си, потърси го във Фейсбук. Но ако искаш да разбереш какво мислят за него другите, потърси го в Гугъл. Първото често е самозаблуда или направо лъжа. Второто – клеветата.

С ДРУГИ ДУМИ, нашият публичен образ е общото кратко на самооблъщение и клеветата. Крива пътечка между етикета, който си слагаме сами – и етикетите, които ни слагат нашите врагове. В тази война на етикетите истината няма особен шанс. Тя е лукс, която само най-подготвеният ездач из информационните дебри може да си позволи. Искане усилия и себеотрицание, които най-често нямаме, защото не ни трябват.

Дали тук не се крие тъжният извод? Правиш чудеса, печелиш битката и успяваш да си залепиш етикет. И наградата е да живееш с лъжата за себе си. ■

“Great deals from
Europcar Bulgaria”

moving *John's* way

from
€ **13**
per day*

N°1
IN EUROPE

Benefit from an exclusive
offer when you rent a car

Car & Van rental | Operational Leasing | Chauffeur Services

Discover Bulgaria with a rental car from Europcar. For reservations or further information on innovative leasing solutions please contact us at office@europcar.bg, by phone on +359(0)700 18 688, online at europcar.bg or through our Facebook page [EuropcarBulgaria](https://www.facebook.com/EuropcarBulgaria).

*daily rate for economy car group for 7+ day rental

War of the Labels

In both politics and the world of ideas,
the old precise definitions are no longer a factor

By BOYKO VASSILEV / Photography SHUTTERSTOCK

It does not matter what you are, but what you will call yourself. The more boisterous, the better. Public life has become a war of labels - fierce, weird and quite deceitful.

YOU'LL HAVE TO ADMIT THAT NOTHING IS what it used to be. Yesterday's label carries a completely different content today. The package may say "chocolate", but once you open it, you find black bubble gum. Supposedly a radical Left-wing politician, Alexis Tsipras reconciled with

the creditors and implemented a sound financial policy that cost him his power. His opponent and recent winner, Kyriakos Mitsotakis, was supposedly a child of the elite, but is intent on destroying its privileges. Donald Trump, supposedly a Right-wing politician and even a multimillionaire, relies on the poor white blue-collar workers. Emmanuel Macron exited the Left, but declared himself a liberal (nevertheless trying to regulate the labour market). Vladimir Putin talks against liberalism, but just three years ago his spokesperson described him as "more liberal than the liber-

als". The German Christian Democrats allowed gay marriages. Istanbul's newly elected mayor supposedly represents the secular Kemalist Republican People's Party, but is a practicing Muslim whose surname means "son of imam".

THIS IS THE WAY THINGS ARE IN THE WORLD OF IDEAS. The Economist magazine complained that today's conservatism is not the conservatism from yesterday, as to say the least, it does not aim to conserve, but to blast in a revolutionary manner. The same could be said about the Left. The European social democracy turned its back on the class struggle and left the workers for the taking by the new Right. And we see working-class neighbourhoods voting for Madame Le Pen, instead of the "champagne socialists" on the left bank of the Seine.

IT IS NEEDLESS TO MENTION COUNTRIES LIKE BULGARIA, where the labels got mixed up after 1989. The Left became conservative, the Right attracted long-haired rockers. Whoever called themselves a capitalist, became one. Whoever labeled themselves as a member of the elite, became part of it. We are still puzzled about some of those. The label won over the content. Self-labeling became the best public strategy. Just a few decades ago, the labels were given by the others - society, colleagues, the state. Nowadays it is enough to give yourself a label and embrace it convincingly.

In 2014 I talked to psychoanalyst Vamik Volkan, an expert on crises. "Today's times I call 'O, history, who are we?' After the end of colonialism in Africa, the fall of the Soviet Union and Yugoslavia, people are asking themselves 'Who are we now?' And everyone is holding their ground." According to Volkan, the search for identity is a fundamental question today. The person, the group, the nation and the community are all longing for their own label.

A MAN CAN BECOME a hipster, a Buddhist, a yuppie, and even a woman. A woman can also become a man. What about the group? It can change its label too. The grandfather was a Bulgarian, the father - a South Serb, the son - a North Macedonian. The other day you were a Muslim with a capital "M", yesterday you were a Yugoslavian and today - a Bosnian, and no one can convince you otherwise. Maybe it is for the better. The old media guru, Marshall McLuhan, used to teach that violence and terror come when the identity cracks.

TECHNOLOGIES QUENCH OUR THIRST FOR LABELS THE BEST. What are our Facebook or Instagram profiles? It is where we describe ourselves the way we want to be seen - beautiful, worthy, principled - all things that we are rather not. We invent our own biography and label.

Whether people will truly believe us is a whole different question. Probably not. The world does not look at your Facebook profile only. Generally, if you want to find out how someone sees themselves, you should search for them on Facebook. And if you wish to find out how the others see them, then look them up on Google. The former is often self-deception or even an outright lie, while the latter is libel.

IN OTHER WORDS, our public image is the common denominator of self-flaunting and libel. A slippery slope between the label we give ourselves and the labels given to us by our enemies. The truth does not stand much of a chance in this war of the labels. It is a luxury that only the best-prepared divers into the depths of the information sea can afford. It requires effort and self-denial, for which we lack the need and therefore do not possess.

Is this where the sad conclusion can be found? You work wonders, you win the battle and succeed in giving yourself a label, with the reward being the ability to live in a lie about oneself. ■

RAMADA
BY WYNDHAM
SOFIA CITY CENTRE

★★★★★
VICTORIA SPA
THE REAL ASIAN SPA

Victoria spa is the biggest spa in Sofia, situated in
Ramada Princess hotel on 3500 sm .
There are on your disposal:

INDOOR SWIMMING POOL ; CHILDREN POOL;
VITAMIN BAR; FITNESS CENTER & SPORTS HALL
FOR GROUP CLASSES; FINNISH SAUNA, SALTED
SAUNA, STEAM BATH; TURKISH BATH HAMMAM
WITH ORIENTAL PEELING / kese /; 8 LUXURY
MASSAGE ROOMS WITH JAKUZZIES; COSMETICS;
V.I.P SPA APARTMENT; HAIR DRESSERS SALOON
WITH MANICURE & PEDICURE; SUN BED; MORE
THEN 150 DIFFERENT MESSAGES AND SPA
RITUALS; INTERNATIONAL SPA TEAM FROM BALI,
THAILAND AND THE PHILIPPINES;
5 STARS SERVICE

+ 359 895 79 29 38
www.victoria-spa.com

БАЩИ, СИНОВЕ И ВНУЦИ

След неочакваната пауза при СИРИЗА Гърция отново се връща в ръцете на старите политически династии

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / Фотография SHUTTERSTOCK

На 8 юли, докато отиваше да положи клетва като новия глава на гръцкото правителство, Кирякос Мицотакис бе придружаван от съпругата си и от трите си деца: дъщерите София и Дафне, и сина Константин. Интересно колко от очевидците на тази сцена, хвърляйки поглед към стройното 15-годишно момче, са си помислили: а дали това не е бъдещият министър-председател? Като имаме предвид, че 17 от последните 32 демократично избирани гръцки правителства са оглавявани от представителите на едва три фамилии - и Мицотакис е една от тях - подобна мисъл е направо неизбежна.

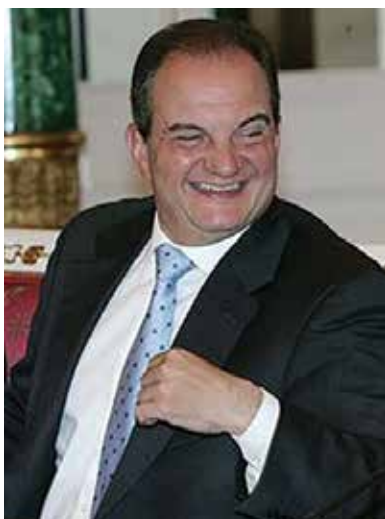
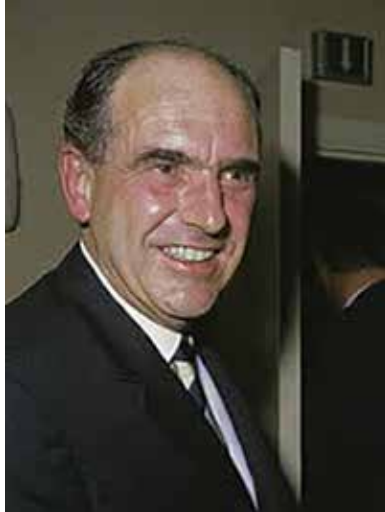
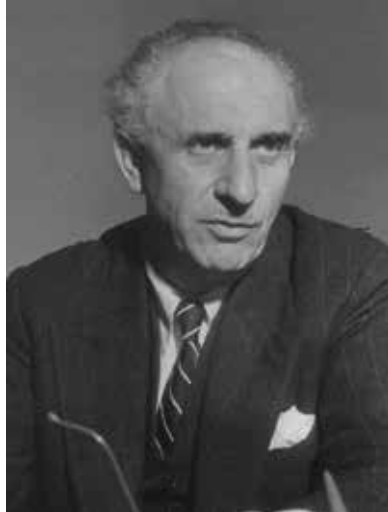
ПОЛИТИЧЕСКИТЕ ДИНАСТИИ не са чак толкова необичайно явление при демокрациите (примерите се простират от Ганди в Индия и Бхуту в Пакистан до клана Буш в Съединените щати и баща

и син Трюдо в Канада). Но влиянието им в гръцката политика надхвърля въображението и на най-запаления любител на сапунени опери.

Традицията им всъщност предхожда дори съвременната гръцка държава: още по време на Войната за независимост начело на временната администрация са баща и син (Петрос и после Георгиос Мавромихалис) и двама братя (Йоан и Августин Каподистрия). С независимостта през 1832 практиката галеч не се прекратява.

Чудесен пример е династията Ралис: когато през 1980 Георгиос Ралис поема властта, той има предостатъчно "семеен опит": баща му Йоанис е министър-председател по време на Втората световна война; дядо му по бащина линия, също Георгиос, е оглавявал общо пет правителства между 1897 и 1921; дядо му по майчина линия Георгиос Теотокис е четири пъти премиер между 1901 и 1907. ►

От ляво на дясно: Георгиос Папандреу, Андреас Папандреу, Константинос Караманлис, Константинос Мицотакис, Костас Караманлис, Дора Бакояни

Left to right: Georgios Papandreou, Andreas Papandreou, Konstantinos Karamanlis, Konstantinos Mitsotakis, Kostas Karamanlis, Dora Bakoyanni

► **КОЕТО НИ ОТВЕЖДА ДО ТРИТЕ СЕМЕЙСТВА**, които със съвсем кратки прекъсвания ръководят гръцкия политически живот в последния половин век.

Кланът Папандреу за пръв път се добра до властта през 1944 чрез дядото Георгиос, който впоследствие още два пъти беше премиер през 60-те години. Синът му Андреас, основател на ПАСОК и гръцки лидер в продължение общо на десетилетие, и до днес е смятан за най-добрия премиер на страната (според 48% от отговорилите в анкета на Kathimerini). На внука Георгиос, понатрупа опит като министър в кабинетите на баща си, се падна да води страната след сътресенията на кредитната криза - задача, която приключи с оставката му през 2011. Но кариерата на Папандреу-младши съвсем не е приключила: той си остава водеща фигура в ПАСОК и в новата ляво-центристка коалиция Движение за промяна (KINAL), която получи 8% от гласовете на изборите. И без съмнение е готов да оглави движението, ако сегашният лидер Фофи Генимата направи грешна стъпка (едва ли ще се изненадате, че и Генимата е от политическа династия - дъщеря на бившия вътрешен и икономически министър през 80-те Георгиос Гениматас).

ПОСЛЕ ИДВА РЕД НА ФАМИЛИЯТА Караманлис. Старият Константинос Караманлис, адвокат от Сяр (днес Серес), прави удивителна политическа кариера и е чети-

ри пъти премиер, а после и два мандата президент на Гърция. За повечето гърци той е човекът, възстановил демокрацията след военната хунта през 70-те, и също главният двигател за европейското членство - водогел, след който Гърция се превърна от бедна, разчитаща на американските помощи страна, до състоятелна държава с доходи, надвишаващи италианските и равни на френските - поне до преди кризата през 2009. Самата криза го иде след управлението на друг Караманлис - неговия племенник Костас.

И накрая стигаме до клана Мицотакис. Новият премиер Кирякос е син на Константинос Мицотакис, премиер в началото на 90-те и освен това праплеменник на Елефтериос Венизелос, най-влиятелния гръцки политик от първата половина на XX век. Сестрата на Кирякос - Дора Бакояни - бе културен министър в кабинета на баща си, външен министър в кабинета на Костас Караманлис и кмет на Атина в златното време на летните олимпийски игри през 2004. Сега на кметския стол ще седне синът ѝ Костас Бакоянис, който спечели последните местни избори.

НЕ Е ЧУДНО, ЧЕ ЗА НЯКОИ НАБЛЮДАТЕЛИ изборните резултати на практика връщат Гърция в ръцете на същия онзи тесен кръг, който я вкара в кризата, предизвика свиването на Брутният вътрешен продукт с цели 25% от 2009 насам, и принуду няколкосто-

тин хиляди млади хора да емигрират.

Други смятат, че този избор, и парламентарното мнозинство, с което разполага "Нова демокрация", най-после дават възможност за провеждането на отдавна чакани реформи. Дори и враговете на Мицотакис не биха го обвинили в некомпетентност: новият премиер е завършил социални науки в Харвард (с отличие), после международна икономика в Станфорд и после бизнес администрация, отново в Харвард. Служил е във военновъздушните войски, работил е като икономически анализатор в банка Chase Manhattan Bank и за консултантската компания McKinsey, после за Alpha Ventures и Националната банка на Гърция, има и опит в управлението като министър в кабинета на Ангонис Самарас.

В избора от него 51-членен кабинет има и няколко стари политически кримки, но преобладават по-младите технократи, привлечени от престижни работни места зад граница (спомнете си "Юпитата" на Симеон Сакскобургготски). Те могат да помогнат на Мицотакис да разкъса оковите на клиентелизма и фамилиите връзки, доминиращи традиционната гръцка политика.

ПО-СЪЩЕСТВИЯТ ВЪПРОС обаче е доколко новият премиер има простор да прави реформи - и как ще намери баланса между тях и запазването на електоралната подкрепа. Впрочем тази подкрепа не е чак толкова внушителна.

Парламентарното мнозинство на Мицотакис идва от спецификите на гръцкото изборно законодателство, което дава 50 допълнителни депутатски места на партията с най-висок резултат. Ако не бяха те, Мицотакис щеше да разполага със 108 депутати и нямаше да може да управлява, дори да състави немислим доскоро съюз с ПАСОК и партньорите ѝ. Ако не броем 10-те депутати на крайнодясната "Гръцко решение" (EL), в новия парламент са само леви формации: СИРИЗА, с 86 места, ляво-центристката KINAL с 22, комунистите с 15 и бившият финансов министър от СИРИЗА Янис Варуфакис, който основа своя партия и успя да вкара девет депутати в събранията. СИРИЗА дори успя да спечели Крит - фамилната крепост на клана Мицотакис.

ПОВЕЧЕТО АНАЛИЗАТОРИ ОЧАКВАХА доста по-лош резултат за СИРИЗА след крайно непопулярното в Гърция Преспанско споразумение, с което Алексис Ципрас сложи край на злоупотребата "македонски въпрос". Мицотакис натрупа доста политически капитал, противопоставяйки се на това решение, и дори с половин уста намекна, че може да го преразгледа, ако бъде избран. Това му донесе много гласове от крайнодес-

ния спектър (и може би обяснява краха на нашествието преди време "Златна зора". Залиташата към неонацизма формация този път не успя да влезе в парламента). Между другото именно бащата на Мицотакис започна гръцкото вето срещу Скопие, блокирало развитието на Северна Македония в продължение на две десетилетия. Но северногръцките патриоти, очакващи продължение на тази политика от сина, може и да останат разочаровани. Предиборната реторика е едно, а реалните действия срещу споразумението, активно подкрепено от Ангела Меркел и Еманюел Макрон - съвсем друго. Никои не би го признал гласно, но разрезаването на "македонския" въпрос бе основно условие, за да получи Гърция опрощение на 112 милиарда евро дълг миналата година.

МИЦОТАКИС ЕДВА ЛИ ЩЕ ПОСМЕЕ да ревизира това. Не изглежда много вероятно да се оплъчи на европейските кредитори и покрай плановете си за насърчаване на растежа. Премиерът едва се бе заклел на 8 юли, когато Клаус Реглинг, шефът на Европейския стабилизационен механизъм, строго го предупреди да се придържа към договорените бюджетни излишъци (минимум 3.5%

от БВП до 2022 година). Мицотакис иска да намали корпоративния данък от 28 на 20 процента, но Реглинг подчертава, че "намалението на данъчните ставки... може да бъде съчетано с разширяване на данъчната основа" - тоест, че не бива да е за сметка на приходите на хазната и излишъка.

ТОВА Е КЛЮЧОВИЯТ ВЪПРОС: ще успее ли Мицотакис, притиснат между предизборните обещания и неумолимата стена на кредиторите, да намери път за действие? Или само ще затвърди мнението на онези, които видяха в решението на Ципрас да свика предсрочни избори добре обмислен стратегически ход? Кредитът на доверие, който получава "Нова Демокрация", не е твърде голям (между другото в изборите участваха 5.7 милиона избиратели, при цели 7.5 милиона през 2004 година). Няколко месеца без смели и решителни действия само ще докажат твърденията на предишния премиер, че избраният от СИРИЗА курс е бил единственият възможен за Гърция. Алексис Ципрас умее да чака. Освен това той има едно качество, което може и да е недостатък в кулоарите на властта в Атина, но е предимство в очите на мнозинството гърци: не е ничий син или внук. ■

PRESTIGE
Deluxe Hotel Aquapark Club

- ✓ May – from 32 Euro
- ✓ June – from 39 Euro
- ✓ July – from 54 Euro
- ✓ August - from 79 Euro
- ✓ September – from 34 Euro

ДЪЛБОЧИНАТА НА БАСЕЙНА Е 1.35 м

RESERVATIONS:
00359 893 323129
reservations@prestigeaquahotel.com

www.prestigedeluxeaquapark.com

ALL INCLUSIVE

Fathers, Sons and Grandsons

After a Brief Pause under Syriza, Greece Is Once again
in the Hands of Old Political Dynasties

By KONSTANTIN TOMOV / Photography SHUTTERSTOCK

On July 8, when on his way to swear in as the Greek Government's new leader, Kyriakos Mitsotakis was accompanied by his wife and three children - daughters Sophia and Daphne, and son Constantine. It would be interesting to know how many of those who watched the ceremony wondered whether the slender 15-year-old boy will one day become Greece's prime minister. Such thoughts are inevitable, given that of the last 32 democratically elected Greek governments, 17 were led by representatives of just three families, with the Mitsotakis being one of them.

THE POLITICAL DYNASTIES are not such an unusual phenomenon in democracies (examples range from India's Gandhi and Pakistan's Bhutto families, to the Bush clan in the US, and the Trudeau father and son in Canada). Their influence in Greek politics, however, surpasses the imagination of even the biggest soap opera fans. Their tradition actually dates back to the times preceding the modern Greek state. During the Greek War of Independence, the Provisional Administration of Greece was headed by a father and a son (Petros and then Georgios Mavromichalis), and two brothers (Ioannis and

Augustinos Kapodistrias). This practice did not end with the establishment of the Kingdom of Greece in 1832, with the Rallis dynasty being a great example of this. When Georgios Rallis came to power in 1980, he had more than enough "family experience". His father, Ioannis, had served as Greece's Prime Minister during WWII, his paternal grandfather, also a Georgios, had led a total of five governments between 1897 and 1921, while his maternal grandfather, Georgios Theotokis, had served as Greece's prime minister four times between 1901 and 1907.

Γεώργιος Παπαγγρεγ
Georgios Papandreou

THIS LEADS US TO THE THREE FAMILIES, which have been at the helm of Greek political life in the past half a century, with very brief interruptions. The Papandreou clan rose to power for the first time in 1944 through the grandfather, Georgios, who subsequently served as prime minister on two more occasions in the 1960s. The son, Andreas, founder of the Panhellenic Socialist Movement (PASOK) and Greece's leader for a total of ten years, is believed to have been his country's best prime minister to date (according to 48% of respondents in a Kathimerini poll). The grandson, Georgios, who gained some experience as a minister in his father's cabinet, got the chance to lead the country after the shock of the Greek debt crisis - a stint that ended with his resignation in 2011. Papandreou Jr.'s career, however, is far from over. He remains a leading figure in PASOK and the new centre-left Movement for Change coalition (KINAL), which got 8% of the votes in the last elections. Without a doubt, he is ready to take charge of the Movement if its incumbent leader Fofi Gennimata makes a wrong move (it is hardly a surprise that Gennimata comes from another political dynasty - she is

will now be taken by her son, Kostas Bakoyianis, who won the latest local elections.

IT IS NO SURPRISE THAT SOME OBSERVERS see the election results as bringing Greece back into the hands of the same tight circle that had plunged it into the crisis, caused its GDP to shrink by a whopping 25% since 2009, and forced a few hundred thousand young people into emigration. Others believe that this election, together with New Democracy's parliamentary majority, will finally offer a chance for the long-awaited reforms to be conducted. Even Mitsotakis's enemies would not accuse him of incompetence. The newly elected Prime Minister has graduated Harvard University with a degree in social studies (with honours), then earned a master's in International Relations from Stanford University, after which he once again attended Harvard, earning an MBA degree. He has served in the Air Force, worked as an economic analyst for the Chase Manhattan Bank and the consultancy McKinsey & Company, then for Alpha Ventures and the National Bank of Greece. He also gained government experience as a minister in Antonis Samaras' cabinet. His 51-member Cabinet has

aged to win in Crete - the family fortress of the Mitsotakis clan.

MOST ANALYSTS EXPECTED much worse results for Syriza after the unpopular Prespa Agreement, which Alexis Tsipras used to put an end to the hapless "Macedonian question". Mitsotakis made significant political gains by declaring himself against the agreement, even subtly hinting at the possibility he might reconsider it, if elected. This brought him many votes from the far-right spectrum (and possibly explains the demise of the far-right Golden Dawn party, which came into prominence some time ago. The neo-Nazism-leaning formation failed to win any seats in Parliament this time).

By the way, it was Mitsotakis's father who started the Greek veto against Skopje, which blocked North Macedonia's development for two decades. The northern Greek patriots, who expect the son to continue this policy, might find themselves disappointed. Election campaign rhetoric is one thing, but taking actions against the Agreement, which is actively supported by Angela Merkel and Emanuel Macron, is something completely different. No one would dare say it out loud, but resolving the "Macedonian question" was a main condition for forgiving Greece's 112 billion euro debt last year.

Of the last 32 democratically elected Greek governments, 17 were led by representatives of just three families

the daughter of former interior and economy minister in the 1980s, Georgios Gennimatas).

THEN COMES THE KARAMANLIS FAMILY. The old Konstantinos Karamanlis, a lawyer from Serres, had an astonishing political career and served as prime minister four times, then twice as Greece's president. To most Greeks, he is the man who reinstated democracy after the military junta in the 1970s, and also the main force behind Greece's EU membership - a turning point, after which from a poor country dependent on US aid, Greece became a wealthy nation with income levels exceeding those in Italy and equal to France's, at least until the crisis of 2009. The economic crisis itself came after the government of another Karamanlis - his nephew Kostas.

And finally, we get to the Mitsotakis clan. The new Prime Minister, Kyriakos, is the son of Konstantinos Mitsotakis, who was prime minister in the 1990s and also grand-nephew of Eleftherios Venizelos - the most influential Greek politician in the first half of the 20th century. Kyriakos' sister, Theodora "Dora" Bakoyianni, was minister of culture in her father's cabinet, foreign minister in Kostas Karamanlis' cabinet, and mayor of Athens during the golden times of the 2004 Summer Olympics. The mayor's seat

a few political old-timers, but the majority are younger technocrats, attracted to the prestigious posts from abroad (remember former Bulgarian prime minister Simeon Saxe-Coburg-Gotha's yuppies). They could help Mitsotakis break the chains of clientelism and family ties, which are dominating traditional Greek politics.

THE MORE IMPORTANT QUESTION, however, is how much room the new prime minister has for reforms and how he will find the balance between them and maintaining his electoral support. In reality, this support is not that impressive. Mitsotakis's parliamentary majority is the result of the peculiarities of Greek electoral legislation, which gives the winning party 50 additional seats in Parliament. If it weren't for this, Mitsotakis would have only had 108 MPs, which would not have sufficed for him to govern, even if he managed to form an alliance with PASOK and its partners - something unthinkable until recently. If the ten MPs of the far-right Greek Solution party are not counted, the new Parliament consists only of left-wing formations: Syriza with 86 seats, the centre-left KINAL with 22 seats, the communists with 15 seats and the party formed by Syriza's former finance minister, Yanis Varoufakis, who managed to secure nine seats. Syriza even man-

IT IS UNLIKELY MITSOTAKIS WOULD DARE revise this. Neither does it seem very likely that he will go against the European creditors when it comes to his plans for promoting growth. The Prime Minister had barely sworn in on July 8, when the European Stability Mechanism's chief, Klaus Regling, strongly advised him to stick to the agreed upon budget surpluses (at least 3.5% of GDP by 2020). Mitsotakis wants to reduce corporate tax from 28% to 20%, but Regling stresses that reducing taxes can only be combined with broadening the tax base, i.e. it should not be at the expense of the Exchequer's revenue and surplus.

THAT IS THE KEY QUESTION: Will Mitsotakis, stuck between election promises and the implacable creditors, manage to find a way of action? Or will he merely corroborate the opinion of those who saw Tsipras's decision to convene snap elections as a well-planned strategic move? The credit of trust which New Democracy received is not that big (some 5.7 million voters took part in these elections, compared to 7.5 million in 2004). A few months without any brave and decisive moves will only confirm the previous prime minister's claim that the course chosen by Syriza is the only one possible for Greece. Alexis Tsipras is capable of waiting. In addition to that, he has one quality that might be a disadvantage in the upper echelons of power in Athens, but is seen as an asset by the majority of Greeks - he is nobody's son or grandson. ■

ОРЪЖИЯ С ОТЛОЖЕНО ДЕЙСТВИЕ

Модернизацията на българската армия
изглежда все по-спешна - и все по-галечна

Текст КАЛИН НИКОЛОВ / Фотография ДИМИТЪР КЪОСЕМАРЛИЕВ

"За да се справиш със страха, действай. За да увеличиш страха, отлагай", гласи една от множеството мотивационни мантири на нашумелия Дейвид Дж. Швари. Тя съвсем спокойно би могла да служи и за мотото на техническата модернизация на българската армия - един процес, който вече навлиза във времеви рамки, познати само от епоса.

2019 Е ПОРЕДНИЯТ КРАЕН СРОК, в който България трябваше да отметне поне най-належащото от дългия списък - покупката на нови изстребители за бойната авиация. "Модернизацията все повече закъснява", коментира неотдавна о.з. генерал-майор Съби Събеv, бившият представител на България в НАТО, пред Bloomberg TV Bulgaria. "За някои типове техника, като танковете, неизправността отива към 48-50%. За авиационния парк клони към 80%. Това е тревожно състояние". Според Събеv остарялата техника пречи на страната да изпълнява в пълен обем съюзните

си задължения към алианса.

ПЪТЯТ КЪМ ПРИКЛЮЧВАНЕ на тревожното състояние най-после изглеждаше разчистен в началото на тази годинакрая на миналата година. След над 15-годишни напразни опити и внезапни обрати парламентът най-после се спря на предложените американски F-16 Block 70, и одобри сумата от 1.8 милиарда лева (с ДДС) за закупуването на осем машини. Също като предишното уж "окончателно" решение - за шведските Gripen - и това предизвика доста негативни коментари, а президентът Румен Радеv дори го нарече "триумф на лобизма". Така или иначе, на 7 май делегация начело със заместник-министъра на отбраната о.з. генерал Атанас Запрянов замина за САЩ да проведе преговорите. Първите резултати от тях обаче никак не изглеждаха окуражителни: отбранителният министър Красимир Каракачанов призна пред националното радио, че "някои компоненти" от предложената от "Локхийд-Мар-

тин" цена не отговарят на българските очаквания. "България има възможности, но те не са безгранични... Ако цената не ни удовлетворява, имаме правото да откажем", коментира министърът.

ПОЯВИХА СЕ РАЗБИРАЕМИ ОПАСЕНИЯ, че и този път покупката ще пропадне, както се случи с всички предишни опити в последните две десетилетия. В крайна сметка сделката бе потвърдена и България ще получи осемте F-16 - но на цена, драстично по-висока от предвидената. Вместо разрешените от парламента 1.8 милиарда лева страната ще плати почти 2.2 милиарда (по-точно 1.256 млрд. щ. долара). От миналогодишните официални обещания на държавния секретар Майк Помпео, че САЩ са ангажирани да дадат финални условия, "които да са в рамките на бюджета", не остана нищо. Всъщност експерти подчертават, че реално цената ще бъде и по-висока, защото го цитираната сума се е стигнало за сметка на оряждането на ▶

Weapons with Deferred Action

The modernization of the Bulgarian army seems ever more urgent - and ever more distant

By VALERI TSENKOV / Photography DIMITAR KYOSEMARLIEV

"To fight fear, act. To increase fear - postpone", is what one of the many motivational mantras of the much talked about David J. Schwartz. It may very easily serve as a motto of the technical modernization of the Bulgarian Armed Forces as well - a process, which is already entering time-frames, known only from the epos.

2019 IS YET ANOTHER DEADLINE, in which Bulgaria had to tick off at least the most pressing thing in the long list - the purchasing of new fighter aircraft for the military aviation. "The modernization is ever more overdue", Major General of the Reserve Sabi Sabev, the former representative of Bulgaria in NATO, recently commented in front of Bloomberg TV Bulgaria. "For some types of equipment, such as the tanks, the disrepair is going near 48-50%. For the flying stock it is tending towards 80%. This is an alarming state." According to Sabev the outdated equipment is obstructive to the country's full implementation of its obligations to the Alliance.

THE PATH TOWARDS ENDING the alarming state seemed cleared at last at the beginning of this year the end of last year. After 15 years of futile attempts and sudden reversals the Parliament at last fixed on the proposed American F-16 Block 70, and approved the sum of 1.8 billion BGN (VAT included) for the purchase of eight machines. Just as the former as if "final" decision - for the Swedish Gripen - this one too caused quite a lot of negative comments, and the President Rumen Radev even called it "a triumph of lobbyism". In any case, on the 7th of May a delegation led by the Deputy Minister for Defence General of the Reserve Atanas Zapryanov left for the USA in order to conduct the negotiations. The first re-

Bulgaria has renounced the air-to-ground controlled airborne bombs, and air-to-air close combat missiles are reduced from 24 to 12

sults from them however do not seem to be encouraging at all: the Minister of Defence Krasimir Karakachanov admitted in front of the national radio that "some components" of the price proposed by "Lockheed Martin" do not match the Bulgarian expectations. "Bulgaria has possibilities, but they are not endless...If the price does not satisfy us, we have the right to withdraw", the Minister commented.

THOSE NEWS GAVE rise to new fears that the purchase will fail again, as has happened with all previous attempts in the last two decades. Eventually the deal was confirmed and Bulgaria will receive the eight F-16s - but at a price dramatically higher than expected. Instead of BGN 1.8 billion authorized by the parliament, the country will pay nearly 2.2 billion (or 1.256 billion dollars). Nothing remains of last year's official promise by Secretary of State Mike Pompeo that the United States is committed to offer final terms 'to fit Bulgaria's budgetary and operational requirements'.

Indeed, some experts say the price will actually be even higher, because the amount quoted is at the expense of cutting a part of the aircraft weapons and pilot training (12 pilots instead of the originally planned 16). Bulgaria has renounced the air-to-ground controlled airborne bombs, and air-to-air close combat missiles are reduced from 24 to 12. In order for Bulgarian fighters to be fully capable, at some point these gaps will have to be filled.

BOTH THE PEOPLE FROM THE MINISTRY and independent experts are citing as a reference the transaction between "Lockheed Martin" and Slovakia, with which the latter purchased fourteen F-16 aircraft. The problem is that its value is also not fully clear. The official approval of the US State Department is for 2.91 billion dollars, or around 208 million dollars per single aircraft. However the price announced by the Slovak Ministry of Defence is 1.8 billion dollars - or only 128 million dollars per single aircraft. At such a rate the Bulgarian 8 machines would cost 1.03 billion dollars. Of course, the larger the orders are, the lower the unit price is, and the different contracts are probably including different maintenance schemes and additional equipment. ►

Красимир Каракачанов / Krasimir Karakachanov

► част от въоръжението на самолетите и на пилотските курсове (12 пилоти вместо първоначално предвидените 16). България се е отказала от управляемите бомби "въздух-земля", а ракетите за близък бой "въздух-въздух" са намалени от 24 на 12. За да бъдат напълно боеспособни българските изстребители, в някакъв момент тези липси ще трябва да бъдат попълнени.

И ОТ МИНИСТЕРСТВОТО, и независими експерти цитират като отправна точка сделката на "Локхийд-Мартин" със Словакия, която закупи 14 машини F-16. Проблемът е, че и нейната стойност не е напълно ясна. Официалното одобрение от щатския Държавен департамент е за 2.91 милиарда долара, или по около 208 милиона долара на самолет. Оповестената от словашкото министерство на отбраната цена обаче е 1.8 милиарда долара - или едва по 128 милиона долара на самолет. При такава тарифа българските 8 машини биха стрували 1.03 милиарда долара. Разбира се, колкото по-големи са поръчките, толкова по-ниска е единичната цена, а и различните договори вероятно включват различни схеми за поддръжка и допълнително оборудване. Впрочем между Словакия и България има любопитни паралели, що се отнася до бойната авиация. И в Братислава имаше одобрен план за покупка на шведски Gripen (каквито ползват съседните Чехия и Унгария), от който правителството се отказва в полза на F-16. Сделката бе договорена от военния министър Петер Гајдош, който, също като българския си колега, е представител на миноритарния партньор в правителството - националистическата Словашка народна партия. Сделката с американците включва също обучение на пилоти, амуниции и логистична поддръжка в рамките на първите две години. Очаква се самолетите да бъдат доставени след 2023.

МЕЖДУВРЕМЕННО И ПО ОСТАНАЛИТЕ по-големи проекти за превъоръжаване няма бързо развитие. Плановете за покупка на 160 бойни машини за нуждите на пехотата са зациклили заради спорове какви точно да бъдат тези машини, и с какви способности. Иначе има достатъчно кандидатуроставчици, като с най-големи шансове се очертават Финландия, Франция, Германия и САЩ.

Далече изглежда и развързката с покупката на нови патрулни кораби и фрегати за черноморския флот. "За мен е неразбираемо защо така старателно избягваме опцията да купим патрулни кораби съвместно с Румъния, да си поделим тежестта", коментира ген. Събеџ.

ПОКРАЙ ТЕХНОЛОГИЧНИЯ НЕДОИМЪК българската отбрана страда и от друг проблем: недостига на хора. "Като че ли има някои индикации за отпласкване от дъното в това отношение, но съвсем плахи", смята Съби Събеџ.

Възнаграждението на новопостъпил войник в момента е около 820-830 лева, което "не отговаря на пазара на труда в България", казва и Спиридон Спиридонов, главен редактор на в."Българско войнство". Все пак лекото увеличение на заплатите и проведените национални кампании за набиране на кадри дават известен резултат: тази година броят на напусналите армията за пръв път е по-малък от броя на новите кандидатури.

Положителен ход изглежда и възстановяването на военновъздушното училище в Долна Митрополия, което трябва да реши проблема с кадрите не само на бойната, но и на гражданската авиация. Според Спиридонов като позитивен пример трябва да служи Военноморското училище във Варна: "То се разви доста добре и в момента е еталон не само за военно, но и изобщо за образование у нас". ■

► By the way, there are curious parallels between Slovakia and Bulgaria with regard to the combat aviation. There was an approved plan for purchasing of Swedish Gripen (such as the ones being used in neighbouring Czech Republic and Hungary) in Bratislava as well, from which the Government withdrew in favour of the F-16. The transaction was negotiated by the Minister of Defence Peter Gajdoš, who, just as his Bulgarian colleague, is a representative of the minority partner in the Government - the nationalist Slovak National Party. The transaction with the Americans is also including training of pilots, ammunition and logistic support during the first two years. It is expected for the aircraft to be delivered during 2023.

MEANWHILE THERE IS ALSO no fast development with regard to the other larger rearmament projects. The plans for purchasing of 160 combat vehicles for the needs of the infantry are in a stalemate due to arguments as to precisely what kind these machines should be, and with what capabilities. Otherwise there is a sufficient number of candidate-suppliers, the ones emerging as having the greatest chances being Finland, France, Germany and the USA. The outcome with the purchasing of new patrol vessels and frigates for the Black Sea Fleet also seems to be far away. "I find it incomprehensible why are we so assiduously evading the option of purchasing patrol vessels jointly with Romania, of sharing the burden", Gen. Sabev comments.

ALONG WITH THE TECHNOLOGICAL DEFICIENCY the Bulgarian defence is suffering from another problem as well: the shortage of people. "It seems there are some indications for a rebounding from the bottom in this respect, but quite diffident ones", Sabi Sabev thinks. The remuneration of a newly enrolled soldier at the moment is around 820-830 BGN, which "does not correspond to the labour market in Bulgaria", Spiridon Spiridonov, Editor-in-Chief of the "Balgarsko Voinstvo" ("Bulgarian Army") newspaper, says as well. However the slight increase of the salaries and the national campaigns carried out for recruitment of personnel are having a certain effect: this year the number of people who have left the army is for the first time smaller than the number of the new candidates. The restoring of the Air Force Academy in Dolna Mitropoliya, which has to solve the problem with the personnel not only of the combat, but also of the civil aviation, seems like a positive move as well. According to Spiridonov the Naval Academy in Varna has to serve as a positive example: "It developed quite well and is at the moment a benchmark for not only a military, but for education in general in our country." ■

ВАКАНЦИЯТА СЕ ПРОМЕНИ: COOK'S CLUB SUNNY BEACH

HOLIDAYS HAVE CHANGED: COOK'S CLUB SUNNY BEACH

Добре дошли в първия за България хотел от веригата Cook's Club: мястото за новото поколение пътешественици. Мястото за млади, енергични хора, които искат ефектен дизайн, забавления, отлична храна и фантастични коктейли на фона на перфектния саундтрак.

Изцяло преустроеният **Cook's Club Sunny Beach** в Слънчев бряг е част от новата международна верига хотели на гиганта Thomas Cook Hotels and Resorts. Нейната идея е да осигури приятно бягство за новата генерация, за млади двойки или групи приятели. Концепцията е "само за възрастни" - 16+.

Еlegantният, изчистен дизайн е създаден с мисъл да насърчава общуването и празнуването. Коктейлите са по рецепти на един от най-големите берлински майстори. Музиката е в ръцете на водещи DJ. А когато поискате да се отпуснете, ви чакат модерен фитнес център, волейболно игрище на трева и, разбира се, два басейна с уникален за България дизайн, залагащ на дървото, ратана и други естествени материали. Две минути разходка по дървените алеи през дюните ще ви изведат на прочутите със златния си пясък плажове на Слънчев бряг, където ви очакват безплатни шезлонги и чадъри.

Освен основния ресторант, тип Food Market, Cook's Club предлага и ресторант „Cantina“, където седем различни майстори готвят зрелищно пред очите ви специалитети от местната и от най-добрите световни кухни.

Cook's Club Sunny Beach.

Избягайте от баналното. Изберете разнообразието.

Welcome to the first Cook's Club hotel in Bulgaria: the place for the new generation of travelers. The place for young, energetic people who want spectacular design, entertainment, excellent food and fantastic cocktails against the background of the perfect soundtrack.

The fully rebuilt **Cook's Club Sunny Beach** is part of the new international chain created by Thomas Cook Hotels and Resorts. The idea is to provide a nice escape for the new generation, for young couples or groups of friends. The concept is "adults only" - 16+.

The sleek, clean design is created to promote communication and celebration. Cocktails are mixed according to the recipes by one of the greatest Berlin masters. The music is in the hands of leading DJs. And when you want to relax, there is a modern fitness center, a grass volleyball court and, of course, two swimming pools with a unique design accenting on wood, rattan and other natural materials.

A two-minute stroll along the wooden alleys through the dunes will take you to the famous golden sand beaches of Sunny Beach, where you will find free sun loungers and umbrellas.

In addition to the main restaurant, Food Market style, Cook's Club also offers a Cantina Restaurant, where seven different masters prepare delicious specialties from the local and world's finest cuisines in front of your eyes.

Cook's Club Sunny Beach.

Escape from the ordinary. Choose variety.

Cook's Club Sunny Beach

www.cooksclub.com/en/cooks-club-sunny-beach-bulgaria
За резервации: +359 55 077 500
reservations.sunnybeach@cooksclub.com

колене

ръце

двойна брадичка

Dr. Paskova

DERMA VITA CLINIC

- **2x** ефективна криолиполиза.

CLATUU Alpha **намалява** съдържанието на твърда мазнина в определена целева област на тялото, с **25-30%**

- **No 1** Clatuu Alpha е с **първия в света** патентован апликатор за **360 °** охлаждане, за бързо и ефективно намаляване на мазнините

- **UNIQUE** technology

Разполага с технология „**Perfect Fit**” за всяка област, включително двойната брадичка и коленете

- **CLATUU Alpha** ще откриете единствено в клиника Derma Vita

72 | КЪДЕ СБЪРКА ТАТКО

WHAT DID DAD DO WRONG

66 | ПЕСЕНТА НА КОЛЕЛЕТАТА
THE SONG OF THE WHEELS

78 | СЕМЕЙНИТЕ 500 КОНЯ
500 HORSEPOWER FOR THE FAMILY

СЛЕД 30 ГОДИНИ СОФИЯ ЩЕ ИМА КЛИМАТА НА АНТАЛИЯ?

AFTER 30 YEARS SOFIA WILL
HAVE THE CLIMATE OF ANTALYA?

Промените в климата са неумолими и значително по-бързи, отколкото повечето от нас си представят, твърди авторитетно научно изследване, публикувано на уважаваната платформа PLoS One. Според него само в рамките на три десетилетия, до 2050 година, средните летни температури в Европа ще се повишат с 3.5 градуса, а средните зимни - с цели 4.7 градуса. За повечето градове това е еквивалентно на преместването с около 1000 километра по-на юг.

В София климатът през 2050 ще напомня на днешния в турския курорт Анталия и дори този на Каиро. Лондон ще прилича на Барселона, Милано - на горещия тексаски Далас, а в Мадрид времето ще е като в Маракеш.

Дори и парниковите емисии драстично да се намалят в следващите години, промените вече са в ход и не могат да бъдат спрени, твърдят авторите на изследването, начело с Жан-Франсоа Бастен от университета ЕТН в Цюрих. Те са прибягнали към аналозите с групи градове, за да направят климатичните промени по-разбираеми за хората. Но иначе проучването почива на много сериозна база, включително пълните климатични данни между 1970 и 2000 година.

В най-сериозно положение са градовете, които сега са в особено горещ климат, като Сингапур, Куала Лумпур и Джакарта. След 30 години условията в тях ще са такива, каквито днес не съществуват в нито един голям град. Колкото го онези, които си мечтаят за малко по-топъл климат, учените ще ги разочароват: с повишаването на температурата драстично се покачва и рискът от екстремно време и природни бедствия.

Climate change is unrelenting and significantly faster than most of us imagine, an authoritative scientific study, published on the respected PLoS One platform asserts. According to it in just three decades, up until 2050, the average summer temperatures in Europe will increase by 3.5 degrees, and the average winter ones - by as much as 4.7 degrees. For most cities this is equivalent to a shift of around 1000 kilometers to the south.

In Sofia the climate in 2050 will resemble the one today in the Turkish resort Antalya and even the one in Cairo. London will begin to resemble Barcelona, Milan - the hot Texan Dallas, and in Madrid the weather will be like the one in Marrakesh.

Even if the greenhouse gas emissions are reduced drastically in the coming years, the changes are already in progress and cannot be stopped, the authors of the study, headed by Jean-François Bastin from the ETH Zurich University are asserting. They have resorted to the parallels with other cities, in order to make climate change more understandable to people. But otherwise the study has a very sound basis, including the complete climatic data for the period between 1970 and 2000. The cities which are in the most serious condition are the ones which at the moment are in a particularly hot climate, such as Singapore, Kuala Lumpur and Jakarta. After 30 years the conditions in them will be ones that do not exist in any big city nowadays. As regards people who are dreaming about a slightly warmer climate, they will be disappointed by the scientists: with the temperature increase the risk of extreme weather and natural disasters increases as well. ■

СПАСЕНИЕТО: ТРИЛИОНИ ДЪРВЕТА

THE SALVATION:
TRILLIONS OF TREES

Спасението от глобалното затопляне е съвсем просто: човечеството трябва да посади няколко трилиона нови дървчета на територия колкото площта на САЩ. Заключение е на същия екип от университета ЕТН в Цюрих и бе публикувано в списание Science. Учените са ползвали и данни от Google Earth, за да изчислят в кои държави има най-голям потенциал и възможности за залесяване: Русия (151 милиона хектара), САЩ (103 милиона), Канада (78 милиона), Австралия (58 милиона), Бразилия (50 милиона) и Китай (40 милиона). А причината да имат такъв потенциал е, че вече са изсекли голяма част от горите си. "Всеки от нас може да посади дърво. И ако започнем от днес, това ще ни купи малко време, през което да намалим парниковите си емисии", обяснява Бастен.

The salvation from global warming is quite simple: mankind has to plant several trillion new trees on a territory the size of the USA. The conclusion was made by the same team from the ETH Zurich University and was published in the Science magazine. The scientists have also used data from Google Earth, in order to calculate which countries have the greatest potential and possibilities for forestation: Russia (151 million hectares), the USA (103 million), Canada (78 million), Australia (58 million), Brazil (50 million) and China (40 million). And the reason for them having such a potential is that they have already cut down a large part of their forests. "Each one of us may plant a tree. And if we start today, this will buy us some time, in which to reduce our greenhouse gas emissions", Bastin explains. ■

ПЕСЕНТА НА КОЛЕЛЕТАТА

Една непреодолима пречка спира възхода на електромобила.
Възможно ли е решението да е измислено още преди
120 години - от самия Фердинанд Порше?

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / Фотография АРХИВ, INDIGO

Въпреки нарастващия политически натиск има един фактор, който засега ограничава нашествието на електромобилите: техните батерии. При днешното ниво на технологиите само батерията, складираща електричество за 500 км пробег, тежи доста повече от цялото задвижване на автомобил с вътрешно горене, включвайки и горивото (батерията на Tesla Model 3 например е 480 kg). И освен това струва поне два пъти повече. Технологията напредва и повечинява с времето, разбира се, но за момента подобрението е скромно.

КОЛКОТО И ДА НЕ ВИ СЕ ВЯРВА, решение на този проблем съществува. При това съществува вече от 120 години. И негов автор е някой си Фердинанд Порше.

През 1899 съвсем младият тогава изобретател се хваща на работа при Якоб и Лудвиг Лонер във Виенската Lohner Werke. Порше е устоял на напъните на баща си Антон да го направи тенекеджия в Либерец и вече е понатрупа опит с електромоторите при Бела Егер.

В зората на XX век още не е съвсем ясно коя технология ще спечели състезанието за бъдещето на автомобила. Има бензинови мотори, дизелови мотори (все още горящи фъстъчено масло, според оригиналния замисъл на Рудолф Дизел), парни машини на кола и дори електромотори. Но последните имат познат проблем: батериите им са огромни, тежки и несигурни.

ЛОНЕР И ПОРШЕ СЕ ЗАЕМАТ да решат този проблем. Резултатът е показан пред света на Парижкото изложение през 1900 година: Lohner-Porsche, първият хибриден автомобил в историята. От днешна гледна точка не бихме го сметнали за особено лек: с двата електромотора и 44-те си оловно-киселинни акумулатора машината тежи малко над... 4 тона, и се налага Continental да произведе специални подсилени гуми, за

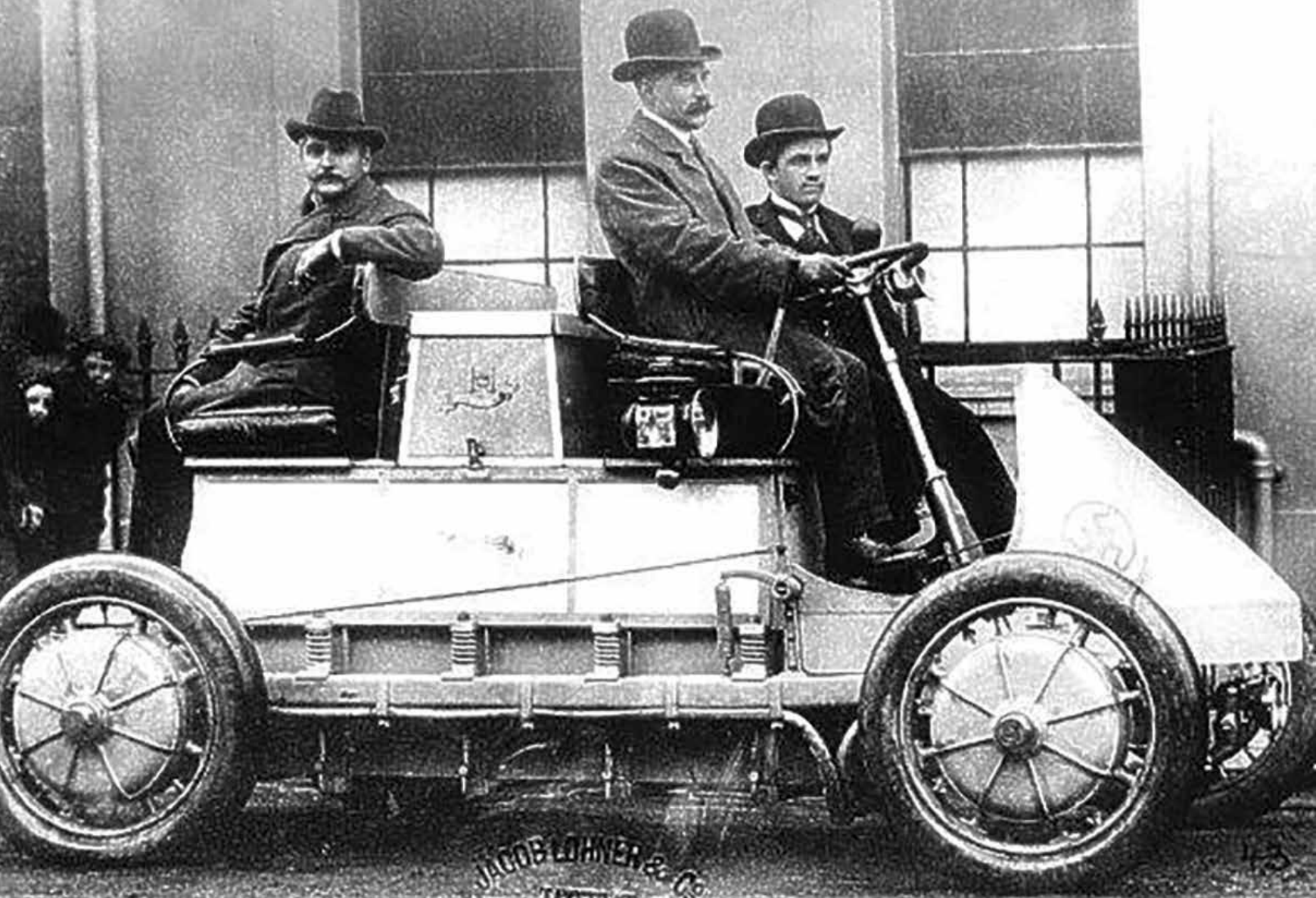
да я издържат.

Най-оригиналното в идеята на младия Порше е, че електромоторите са монтирани в главините на предните колела. От конструктивна гледна точка това има много предимства: повече ефективност и по-малки загуби на енергия, по-ниско тегло, по-добър център на тежестта и така нататък.

Но независимо от това технологията никога не е доразвита до серийно производство. С нея са експериментирали най-различни компании - от Volvo и Nissan до Michelin и японската NSK. Toyota дори показва прототип с такова задвижване и горивни клетки преди няколко години. Но готово за пазара решение няма.

ОБЯСНЕНИЯТА ЗА ТОВА са няколко. Едното е, че всяко новаторско задвижване е риск, който повечето автомобилни компании са склонни да поемат само в краен случай. Другото е свързано с няколкото конструктивни недостатъка. Да изнесеш електромотора в самото колело го излага на стихииите - а при повечето електромобили става дума за доста висок волтаж, от порядъка на 400 волта, и перспективата те да са в контакт с дълбоките локви не е много радостна. Излиза, че такъв изнесен агрегат трябва да бъде много по-добре защитен и обезопасен - което, естествено, раздува производствените разходи.

Вторият основен недостатък е удобството. Всяко увеличаване на така нареченото "неподресорно" тегло на автомобила - тоест онези компоненти, които не са носени от окачването - се отразява драматично на управляемостта и на комфорта на возене. Заради това дори онези днешни електромобили, ползващи отделни електромотори за всяко колело (например чудовищния Rimac C Two с неговите 1914 коня), предпочитат да ги монтират в корпуса, а не в главините. ►

► **ЕДНА АМЕРИКАНСКА КОМПАНИЯ** обаче е готова да промени това и да възкреси идеята на Порше, отбелязва The Economist. Indigo Technologies, основана преди почти десетилетие от един професор в реномирания Масачусетски технологичен институт (MIT), вече има прототип на задвижване чрез електромотори в главините. Системата се нарича Traction T1 и включва не само агрегатите, но и спирачки, управление и активно окачване. Най-големият ѝ коз е, че работи не при 400 волта, а само при 48 - напрежение, което започва да се превръща в стандарт при всички автомобили заради нуждата от захранване за все по-вечето електрически системи на борда. Пониженият волтаж означава, че е много по-лесно да се обезопаси и изолира електромоторът.

ПРЕДИМСТВАТА КАТО СПЕСТЕНО ТЕГЛО могат да са внушителни - и отключват цяла каскада от други икономии. Първо, такова задвижване премахва нуждата от разпределителен вал, трансмисия, както и от най-тежките компоненти на окачването. Това спестено тегло на свой ред позволява да се намалят и мощността на електромоторите, и размерът на батерията - от което колата става не

само по-лека, но и забележимо по-евтина. Отпадането на толкова много компоненти освобождава и пространство, което пък значи, че автомобилът може да бъде доста по-компактен и пак да предлага същите удобства отвътре.

С по-малката батерия отпада и другият главен проблем на електромобила днес: дългото време за зареждане. От Indigo уверяват, че техните тестови прототипи изразходват едва една десета от енергията, нужна на традиционните машини с двигател с вътрешно горене.

ДОРИ И УСЛОЖНЕНИЯТА с комфорта се решават от само себе си заради пониженото тегло на автомобила. А понеже окачването може да контролира и регулира поотделно въртящия момент към всяко колело, стабилността и сцеплението в завои са всъщност по-добри, отколкото при стандартен автомобил.

Технологията на Indigo има още един коз: ползва магнити от неодим, които са не само по-компактни, но и по-достъпни от алтернативите си. Неодимът е метал от групата на т. нар. "редки земни елементи", но всъщност изобщо не е чак толкова рядък. Само проучените и доказани запази надхвърлят 8 милиона тона, което при се-

гашното годишно потребление (около 7000 т) би стигнало за над хилядолетие.

ОСТАВА САМО ЕДИН МАЛЪК ПРОБЛЕМ.

Чували сме стотици стартъпи, създадени да преобразят автомобилите, да говорят за продукта си със същата увереност и категоричност, само за да изчезнат после без следа. Истинският тест за Indigo ще е дали ще съумее да прогаде технологията на голям производител. Изпълнителният директор Брайън Хемънд събщи пред Forbes, че в момента преговаря с няколко автомобилни компании и с техни гоставчици от първи ред, и очаква до края на тази година да има подписани договори. Първата готова за пазара система може да се появи около 2022 година.

Не очаквайте обаче да я видите на собствения си автомобил. За да работи ефективно, T1 се нуждае от специално разработено за нея шаси. И то вероятно ще е в класа на малките градски коли - идеята не е да задвижваме големите SUV, подчертава Хемънд. За сметка на това технологията ще облагодетелства много компании за споделено пътуване и наемане от типа на Uber. И тогава, макар и със 120-годишно закъснение, идеята на младия Фердинанд Порше най-после ще заживее пълноценно. ■

The Song of the Wheels

An insuperable obstacle is standing on the way of electric cars upsurge.
Could it be that the solution has been invented 120 years ago -
by Ferdinand Porsche himself?

By KONSTANTIN TOMOV / Photography ARCHIVE, INDIGO

In spite of the intensifying political pressure, there is one factor that is still restricting the invasion of electric cars: their batteries. With today's level of the technologies, a battery that stores electricity for a 500 km mileage alone weighs much more than the entire driving system of an internal-combustion vehicle including its fuel (for example, the battery of a Tesla Model 3 weighs 480 kg). What is more, it costs twice as much. Of course, technologies are making progress and are getting cheaper with time, but the improvement has been rather modest so far.

UNBELIEVABLE AS IT MAY SEEM, a solution to this problem does exist. And it has been existing for over 120 years now. The person who invented it was a man called Ferdinand Porsche. In 1899 the inventor, quite young at the time, started working for Jacob and Ludwig Lohner in the Vienna-based Lohner Werke. By then, Porsche had resisted his father's ambition to make him a tinman in Liberec and had gathered experience with electric engines working for Bela Eger.

At the beginning of the 20th century it was not yet clear which technology would win the competition for the future of the car. There were already petrol engines, diesel engines (still burning peanut butter, as originally created by

Rudolf Diesel), steam wheeled engines, and even electric ones. However, the latter were already facing a problem we are well aware of today: they used batteries that were huge, heavy, and unsafe.

LOHNER AND PORSCHE decided to find a solution to that problem. They demonstrated the result of their work during the Paris World Fair in 1900: Lohner-Porsche, the first hybrid car in history. From today's perspective we would not consider it so light: with two electric engines and 44 lead-acid accumulators the machine weighed a little over... 4 tons, so Continental was forced to manufacture some special strengthened tyres that would support it.

The most original part of Porsche's idea was that the electric motors were incorporated in the vehicle's front wheels. From a construction point of view that gave a lot of advantages: greater efficiency and fewer losses of energy, smaller weight, a better centre of gravity, and so on.

Anyway, the technology was never completely developed to reach serial manufacturing. A variety of companies experimented with it, from Volvo and Nissan to Michelin and Japan's NSK. Toyota even showed a prototype with such driving and fuel cells a few years ago. But there is no solution ready for the market yet.

THERE ARE A NUMBER OF explanations for that. One is that each innovative way of driving is a risk that most car companies are only willing to take as a last resort. The other is related to a few construction disadvantages. Moving the electric engine into the wheel exposes it to risks: considering that most electric cars use quite high voltage, something of the range of 400 volts, allowing it to be in close contact with the deep puddles does not sound a very good idea. It turned out that a moved aggregate of this kind should be much better protected and safe-guarded which logically increases the production costs.

Comfort is the other main flaw. Each time the so called "unsprung" weight of a car (the components that are not supported by its suspension) is increased, the controllability and the comfort are dramatically affected. That is why even today's models that use separate electric engines for each wheel (like the monstrous Rimac C Two with its 1914 horses) prefer to install them in the body and not in the hubs.

HOWEVER, AN AMERICAN COMPANY is ready to change that and bring back to life Porsche's idea, The Economist wrote. Indigo Technologies, established almost a decade ago by a professor in the Massachusetts Institute of Technology (MIT), already has a prototype of ►

► driving through electric motors in the hubs. The system is called Traction T1 and includes the aggregates as well as brakes, steering and an active suspension. Its greatest advantage is that it operates at 48 rather than 400 volts - tension that is already becoming a standard for all cars because of the need to supply the increasing number of electric on-board systems. The reduced voltage means that it is much easier to safe-guard and isolate the electric engine.

ADVANTAGES SUCH AS saved weight can be impressive - and they also bring a cascade of other economies. First, this kind of driving eliminates the need for driveshafts, transmissions, suspension parts and other weighty components. In turn, that saved weight allows for reducing the power of the electric motors and the battery size - which makes the car both lighter and significantly cheaper. Eliminating so many components also frees up space, which means that the car can be much more compact while still offering the

same comfort inside.

The smaller battery is also solving the other major problem of electric cars today: the long charging time. The Indigo experts assure that their testing prototypes use just a tenth of the energy that conventional cars with internal-combustion engines need.

EVEN THE COMPLICATIONS concerning comfort are easily solved due to the reduced weight of the car. And because suspension can control separately the power applied to each wheel, the stability and the grip during cornering are actually better than they are in a standard vehicle. Indigo's technology has one more advantage: it uses neodymium magnets which are both more compact and more affordable than their alternatives. Neodymium is a metal from the group of the so called "rare Earth elements", but in fact it isn't rare at all. It has more than 8 million tons of proven reserves, which would be enough to meet the needs for over a millennium at today's annual consumption of 7000 tons.

SO THERE IS JUST ONE little problem that remains. We've heard so many start-ups founded with the intention to transform the car industry talk about their products with the same confidence and explicitness before disappearing without a trace. The real test that Indigo will face is whether it will be able to sell its technology to a big manufacturer. The company's CEO Brian Hemond told Forbes that he was currently negotiating with several car companies and suppliers and was expecting to have agreements signed by the end of the year. The first system ready for the market may be launched around 2022.

However, do not expect to see it installed on your car. In order to operate efficiently, T1 needs a chassis especially developed for it. And it will probably be in the class of small urban cars - we do not intend to drive SUVs, Hemond underlined. On the other hand, the technology will be quite beneficial for car-sharing services like Uber. Then, although with a 120-year delay, young Ferdinand Porsche's idea will finally begin to live a fulfilled life. ■

ЗАСТРАХОВКА

ЗАЩИТЕН ДОМ

ЛЯТНА ПРОМОЦИЯ

ПОГРИЖЕТЕ СЕ ЗА СПОКОЙСТВИЕТО И СИГУРНОСТТА НА ВАШИЯ ДОМ!

Застраховка „Защитен дом“ от ЗАД „Армеец“ осигурява пълно застрахователно покритие на движимо и недвижимо имущество срещу:

- Пожар, мълния, експлозия;
- Природни бедствия;
- Земеетресение;
- Аварии от ВиК;
- Късо съединение и токов удар;
- Кражба и грабеж, злоумишлени действия на трети лица (вандализъм);
- Други рискове, в зависимост от конкретните нужди на застрахования.

Застраховка „Защитен дом“ е на промоционална лятна цена с 45% допълнителна отстъпка от 1 юни до 30 септември 2019 г.

За повече информация посетете интернет страницата на дружеството www.armeec.bg или се обадете на националния ни номер 0700 1 3939.

facebook.com/zad.armeec

КЪДЕ СЪБЪРКА ТАТКО

Епигенетиката изследва начина, по който траматични събития и вредни навици в живота на бащата променят гените на децата

Текст: КРИСТИНА НИГОХОСЯН / Фотография: SHUTTERSTOCK

„Добри гени“ - тази фраза често се използва за хора, които са физически привлекателни, бавно стареещи и с никакви или минимални здравословни проблеми. Тя обаче не е напълно вярна, защото горните неща могат да се дължат отчасти и на безпроблемния живот, който са имали техните баща, дядо и дори прадедо. Къде са родени, живели ли са в недоимък и глад, какво образование са получили, преживели ли са война или други траматични събития – всички тези неща променят ДНК-то, което се предава на поколенията. Големият въпрос пред науката все още е как точно? С това се занимава епигенетиката.

ДОРА КОСТА НЕ Е ЛЕКАР, А ИКОНОМИСТ от Университета в Калифорния. Проучването ѝ обаче хвърля светлина върху това как трав-

мата променя гените, които предаваме на децата си. Тя проучва здравните картони на 4600 човека, чиито бащи са били военнопленници по време на Гражданската война в САЩ. Условията във военнопленническите лагери са ужасяващи, храната почти липсва, хигиената – също. Много хора умират, а тези, които успяват да продължат живота си, намират по-мизерно препитание и умират по-рано от мъжете, които не са били пленници. Особено е, че същата перспектива грози техните синове, както и внуци – травмата се предава най-вече от бащи на синове.

КАКВО УСТАНОВЯВА ПРОУЧВАНЕТО? Че 4600-те мъже, синове или внуци на военнопленници от войната, са изложени на 11 % по-висок риск да починаат по-млади от 15

300-те деца на ветерани, които не са били в лагер. Първите са по-склонни да получат инсулт и да страдат от някаква форма на рак. Причината Коста да заключи, че става дума за материята, която изследва епигенетиката е, че синовете на военнопленници, родени преди войната, не показват същите тревожни перспективи за здравето си. А фактът, че ефектът се наблюдава най-вече при момчетата, води до извода, че става дума за промяна в Y хромозомата.

ДО ПОДОБНО ЗАКЛЮЧЕНИЕ СТИГА И ШВЕДСКО ИЗСЛЕДВАНЕ от 2002 г., което проучва ефекта от глада и недоимъка в определени региони на Швеция в началото на 20 век. То показало, че мъжете, които са били недохранени преди пубертета, е по-малко вероятно

да имат вънзи със сърдечно-съдови проблеми или диабет в сравнение с тези, които са имали достатъчно храна. Този ефект при страдалите от глад жени не се наблюдава.

ПРОМЕНЕТЕ В ПРЕДАВАНЕТО НА ДНК далеч не се отнасят само за хората. Всъщност първите подозрения за съществуването им имат биолозите. Още през XIX век френският естествоизпитател Жан-Батист Ламарк предполага, че живите организми предават придобити в жизнения си цикъл черти на следващите поколения. Изследователят от лаборатория Kerry Ressler към Университета Емъри в Атланта Брайън Диас посвещава две години на това да проучва как начинът на живот на родителите променя генетичния материал,

който предаваме на следващите поколения. Интересува го по-специално как страхът, който се свързва с определена миризма при животните, оставя отпечатък върху мозъка на потомството им. Той използва мъжки лабораторни мишки, които са изложени на миризмата на ацетофенон, след което получават слаб токов удар по крака. Повтаря процедурата по пет пъти на ден в продължение на три дни. Мишките развили страх в момента, в който усещали ацетофенона, дори да не следва токов удар. След като същите мишки се чифтосали с женски и се родило поколение, Диас забелязал, че малките се плашат всеки път, когато ароматът на ацетофенона достигне до тях.

НЕ ЛИПСВА ОБАЧЕ И ДОСТА СКЕПТИЦИ-

ЗЪМ по отношение на процеса, свързан с предаването на подобен тип информация от поколение на поколение. Няма яснота как точно се случва той и установяването на механизмите му ще изисква сериозно изследване в репродуктивната биология, за да се установи как сътресенията от живота на бащите променят функцията на гените, които предават на синовете си. „В последните две-три години се сдобихме с много нова информация“, казва Мишел Лейн, специалист по репродуктивна биология в Университета на Аделаида, Австралия. И тя обаче твърди, че работата по установяването на механизмите на трансгенерационната епигенетика тепърва започва. „Говорим за една голяма черна дупка“, категорична е Лейн. ■

WHAT DID DAD DO WRONG

Epigenetics study how traumatic events and harmful habits in the father's life alter the children's genes.

By KRISTINA NIGOHOSSYAN / Photography SHUTTERSTOCK

“GOOD GENES” – THE PHRASE IS OFTEN USED to refer to people who are physically attractive, age well and have no or minimal health problems. This phrase, however, is not completely true because the above-mentioned things could be partially due to the easy lives their fathers, grandfathers or even great-grandfathers had. Where they were born, whether they have starved and lived in depravation, what type of education they have gotten, whether they have lived through war or other traumatic events – all of these things change the DNA that is passed to the next generation. The big question facing science is how exactly this happens. This is what epigenetics deals with.

DORA COSTA IS NOT A PHYSICIAN, BUT AN ECONOMIST from the University of California. Her research, however, sheds light on how trauma can change the genes we pass onto our children. She studied the medical records of 4,600 people, whose fathers were prisoners of war (POW) during the US Civil War. The conditions in POW camps were horrible, food and hygiene almost non-existent. Many died, while those who managed to survive were prone to finding more miserable jobs and die younger than men who were not POWs. What is interesting is that their sons and even grandsons face the same risk. The trauma is transmitted mostly from father to son.

WHAT THE RESEARCH FINDS is that of the

4,600 male POWs, their sons or grandsons were at an 11 per cent higher risk of dying at a younger age than the 15,300 children of war veterans who were not POWs. The first group was more predisposed to getting a stroke or suffering from some form of cancer. The reason for Costa to conclude that this is a matter of epigenetics is that the sons of POWs born before the war did not show the same worrying health outcomes. The fact that the effect is seen mostly among boys leads to the conclusion that this is a change in the Y chromosome.

A SIMILAR CONCLUSION IS REACHED BY A SWEDISH RESEARCH from 2002, which studies the impact of starvation and deprivation in certain regions in Sweden in the beginning of the 20th century. It revealed that men who were malnourished before puberty were less likely to have grandsons with cardiovascular problems or diabetes, compared to those who had enough food. This effect is not seen among women who had experienced starvation.

THE CHANGES IN DNA TRANSMISSION are not limited only to humans. Biologists were actually the first ones to suspect this phenomenon. In the 19th century, French naturalist Jean-Baptiste Lamarck suspected that living organisms transmit traits acquired during their lifecycle to their offspring. Researcher at the

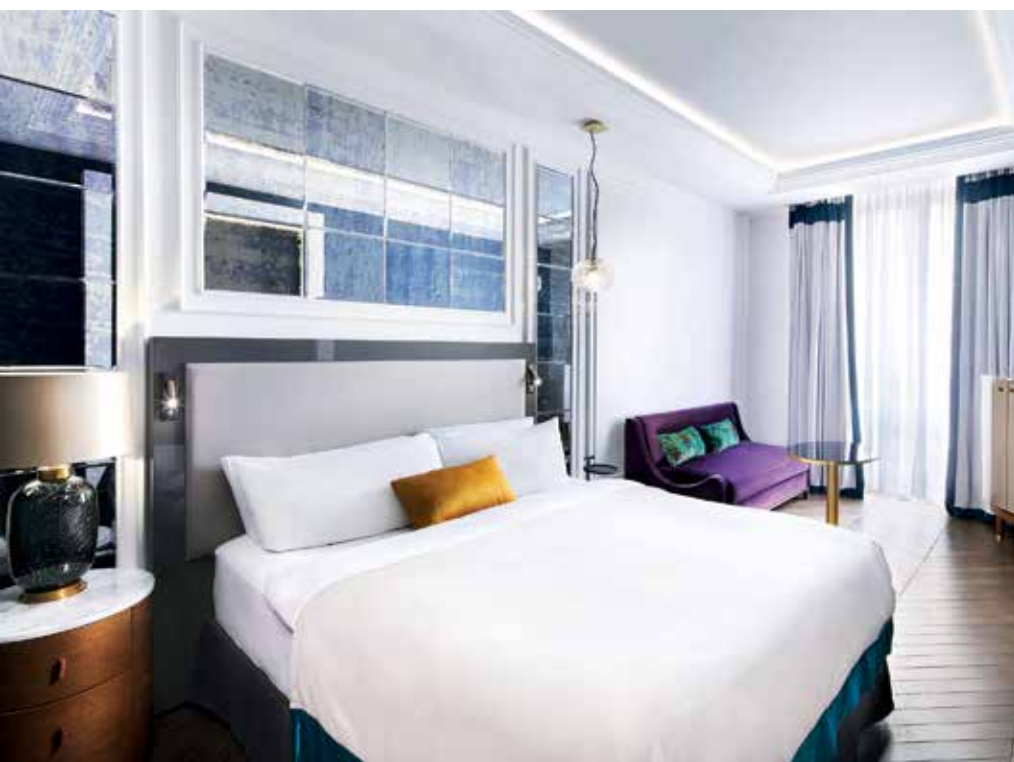
Emory University in Atlanta's Kerry Ressler lab, Brian Dias, dedicated two years of his life to study the way parents' lifestyle changes the genetic material passed on to the next generations. He is interested in how fear, associated with a certain smell in animals, leaves an imprint on their offspring's brains. He uses male lab mice, which are exposed to the smell of acetophenone, after which they are subjected to a mild electric shock. The procedure is repeated five times a day over the course of three days. The mice became fearful of the smell of acetophenone even if no electric shock followed. These mice were then bred with females and produced offspring. Dias noted that the baby mice also reacted with fear to the smell of acetophenone.

THERE IS ALSO SIGNIFICANT SCEPTICISM regarding the process related to the transmission of such type of information from one generation to the next. There is no clarity on how this happens precisely and establishing these mechanisms will require serious research in reproductive biology, focused on finding out how shock and stress in the lives of fathers changes the function of the genes they transmit to their sons. “We’ve acquired a lot of new information in the past couple of years,” says reproductive health specialist Michelle Lane from Australia’s University of Adelaide. She admits, however, that work on establishing the mechanisms of transgenerational epigenetics is just beginning. “We are talking about a big black hole,” Lane says. ■

 SOFIA HOTEL
 BALKAN
 SOFIA
 THE
 LUXURY
 COLLECTION

AN ICONIC LANDMARK OF SOFIA

In the heart of the Bulgarian capital, within a walking distance from its business and commercial districts and the Government Offices, Sofia Hotel Balkan, a Luxury Collection Hotel, is recognized as the city's grand hotel.

It features 185 beautifully appointed, soundproofed guest rooms, luxurious brand new rooms and magnificent suites with stunning views over the city.

Sofia Hotel Balkan offers its guests, both business and leisure, an exceptional experience of Bulgaria's finest culture and service. Its several stunning venues, luxurious ballrooms, conference halls are perfect for your most important meetings and special events.

The new Lobby Bar "Basilica" with its art deco elements is an elegant and tempting venue where you can relish your morning coffee, midday lunch, after-work drink or have your business meetings.

Sofia Hotel Balkan is part of Marriott International and it belongs to The Luxury Collection brand, a curated ensemble of the world's most iconic hotels. As such it participates in the Marriott Loyalty Program with which every guest or event organizer, if a member, can earn and redeem points, enjoy elevated Elite benefits and consistent Elite status recognition across all Marriott brands.

Feel the authentic spirit of Bulgaria and create beautiful memories in this emblematic hotel.

The fully renovated ostentatious Restaurant "Labels" offers the best ingredients for an exceptional dining experience, a fine mixture between Continental cuisine and the renowned Bulgarian tradition in hospitality and smart service.

5 Sveta Nedelya Square, 1000 Sofia, Bulgaria
 T +359 2 937 8787 E reservation@sofiabalkan.net,
www.sofiabalkan.com

СЕМЕЙНИТЕ 500 КОНЯ

Mercedes-AMG GLC 63 S: ето Ви една кола с ускорението
на Pagani Zonda, но с багажника на Vectra комби

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / Фотография КОЛЕЛА

ОБИКНОВЕНО ТОВА СА САМО козметични промени по външния вид, докато сърцевината остава същата. Но понякога се случва и обратното: физиономията да се запази, но сърцето и умът да се променят коренно. Точно такъв е случаят с обновения GLC - най-продавания кросоувър на Mercedes и, също така, най-продавания модел на марката в България.

Ще трябва доста да се вторачите, за да забележите промените отвън. Предната и задната броня са нови, а очертанията на светлините са малко по-изчистени. Нова е и решетката - или може би трябваше да кажем решетките, защото GLC вече идва с четири напълно различни физиономии отпред, в зависимост от модификацията. И даже скоро ще има и пета.

ВЪТРЕШНОСТТА СЪЩО НЯМА да ви смае. GLC получава новия мултифункционален волан и информационната система MBUX, за която няма да се уморим да повтаряме, че е разработена от Visteon в София, България. Но за да не се преработва изцяло табло, тук нямате един ефектен голям екран като А-класата, а два отделни. Този на навигацията е все така неестествено боднат отгоре, сякаш някой се е сетил за него в шест без пет в петък.

Изобщо визуално това е същата кола. Но като възможности далеч не е. Новият гласов асистент на Mercedes е най-полезният, на който сме попадали досега. А електронните системи вече включват и частичен автопилот, който може сам да спира и да потегля в задръстване.

НО НАЙ-ГОЛЯМАТА ПРОМЯНА след фейслифта се намира под капака.

Новото GLC идва с много опции за задвижването. Има нов четирицилиндров бензин, който върви пакет с 48-волтова хибридна система. Има нов четирицилиндров дизел. Има плъг ин хибрид, който ще дойде малко по-късно тази година. И даже вариант с водородна горивна клетка. А има също и ето това.

Закоравелите офроуд манияци с презрение ще ви кажат, че автомобили като GLC са "паркетни гжипчета". Но това "гжипче" има под капака си внушителен V8 с 510 коня. ►

500 Horsepower for the Family

Meet the new Mercedes-AMG GLC 63S:
the acceleration of a Pagani Zonda combined with
Opel Vectra estate's boot capacity

By KONSTANTIN TOMOV / Photography WHEELS

Even if a car sells well, it gets old and requires a facelift.

These changes are usually only cosmetic and external, while the core remains the same. Sometimes the opposite happens - the face remains the same, but the heart and brain are radically changed. This is precisely the case with the refreshed GLC-Class - Mercedes' best-selling crossover, and the make's best-selling model in Bulgaria.

ONE HAS TO LOOK CAREFULLY to notice the external changes. The front and back bumpers are new, while the lights have simpler outlines. The grille is also new - or shall we say the grilles, because GLC now comes with four completely different faces, depending on the modification, with a fifth one on the way. The interior is not stunning either. GLC has the new multifunction steering wheel and the MBUX Operating System, which, we cannot get tired of mentioning, was developed by Visteon in Sofia, Bulgaria. But in order to avoid overhauling the whole dashboard, there are two separate displays, unlike the single one in the A-Class. The one for the navigation is still unnaturally perched on top, as if someone remembered to put it there at five minutes till six on a Friday afternoon.

OVERALL, VISUALLY this is the same car. But things are very different in terms of abilities. Mercedes' new voice control is the most useful one we have come across so far. The electronic systems now include a partial autopilot, which can stop and go in heavy traffic. But the biggest surprise after the facelift is under the hood.

The new GLC comes with many drive options. There is a new four-cylinder petrol - 48V hybrid engine, there is a brand-new diesel engine, a plug-in hybrid, which will come later this year, and even an option with a hydrogen fuel cell. There is also this. Hardcore offroaders will tell you with despise that cars like the GLC are

meagre 'parquet' crossovers.

THIS LITTLE CROSSOVER has a 510 hp V8 under the hood. And this is not just any V8, but a handcrafted one, which is evident by the sign bearing the signature of its master engine builder. Good job, Herr Beck. Truly a magical engine, literally, because as if through magic, it makes at least half of the 1.945 tonnes this AMG 63S weighs vanish.

Its maximum torque is the same as that of a Pagani Zonda Roadster or an Aston Martin One, but it comes with back seats and a 550-litre boot capacity.

The 0-100 km/h acceleration takes less than four seconds. The maximum speed is 290 km/h. We'll have to trust this, however, because even on the German autobahn, where there is no speed limit, there will always be someone doing 110 km/h in the left lane.

THE MULTI-CHAMBER AIR suspension comes standard with the AMG after the facelift, meaning that this monster can behave if needed and will take the kids to school in comfort. The only thing that is not near perfect is the nine-speed automatic transmission. In standard mode it is confident, but in sport mode it often overdoes it, making it more pleasant to use the manual overdrive. By the way, when it comes to those calling it a "meagre crossover", it is worth mentioning that this vehicle is off-road capable. Although we tested the regular diesel and not the AMG version, for obvious reasons.

The GLC does not have a differential lock, but in most cases, it manages to compensate with brake impulses to the individual wheels. Driven on the ADAC off-road centre, near Mainz, the car showed confidence on the 60 degrees slope and water obstacles. The renewed cameras offer decent vision when the hood is up pointing almost vertically to the sky. The adaptive suspension allows to increase the clearance by a whopping 5 cm, up to a total of 24.5 cm.

OF COURSE, THE CHANCES of seeing a GLC in the mud are almost the same as seeing Donald Trump leading a gay parade. However, it would be nice to know for most owners that their car won't disappoint them if the need arises.

What they probably won't find nice is the price. In the automotive world "new" almost always means "more expensive". There are still no official figures for Bulgaria, but we expect the GLC to add an average of 5 per cent to its price. This would mean 100,000 leva for the base diesel and petrol engines, and close to 190,000 leva for the AMG 63S model.

FOR THIS MUCH MONEY, a person can travel around the globe in a taxi six times or pay for 22 plastic surgeries.

On the other hand, a favourite actress of mine used to say that plastic surgery is completely useless, as beauty comes from the heart. If this is true, it would make the AMG one of the most beautiful cars on the planet. ■

► И то не какъв да е V8, а ръчно изработен - за което свидетелства и табелката с подписа на майстора. Добра работа, хер Бек. Наистина е вълшебен двигател - съвсем буквално, защото като с магия заличава поне половината от 1945-те килограма тегло на това AMG 63 S.

Максималният му въртящ момент е същият като на Pagani Zonda Roadster или Aston Martin One - само че тук върви в комплект със задни седалки и 550 литров багажник. Ускорението от 0 до 100 км/ч отнема по-малко от 4 секунди. Максималната скорост е 290 километра в час. Но ще трябва да го приемем на доверие, защото дори и на безлимитните германски магистрали винаги ще се намери някой да кара със 110 в най-лявата лента.

СЛЕД ФЕЙСЛИФТА многокамерното въздушно окачване е вече базово за AMG. Кое-то значи, че чудовището може да се гържи и много възпитано при нужда, и ще превози удобно децата до училище. Единственото, което не граничи със съвършенството, е деветстепенният автоматик. В нормален режим се справя уверено, но в спортен често се престарава и е по-приятно да ползвате планките за ръчна смяна.

Между другото на почитателите на паркетната теория трябва да кажем, че тази кола става и за офроуд. Макар че по разби-

Mercedes-AMG GLC 63 S

3982

куб. см работен обем
cc capacity

510

к. с. максимална мощност
hp max power

700

Нм максимален въртящ момент
Nm max torque

3.8

секунди 0-100 км/ч
seconds 0-100 km/h

раеми причини го тествахме не с AMG версията, а с обикновения дизел.

GLC НЯМА БЛОКИРОВКА на диференциала, но в повечето ситуации успява да компен-

сира със спирачни импулси към отделните колела. На офроуд полигона на ADAC край Майнц колата се справя уверено с 60-градусов наклон и с водните препятствия. Обновените камери дават добра видимост, дори когато предният капак стърчи почти отвесно в небето. Адаптивното окачване позволява да увеличите просвета с цели 50 милиметра, до общо 24.5 см.

Естествено, шансът да видите GLC в калта е като шанса Доналд Тръмп да поведе гей парада. Но за повечето собственици вероятно ще е успокоително да знаят, че при нужда колата им няма да се изложи.

ОНОВА, КОЕТО ВЕРОЯТНО НЯМА ДА ИМ СЕ СТОРИ успокоително, е цената. В автомобилния свят "нов" почти винаги означава и "по-скъп". Засега нямаме официалните листи за България, но очакваме и GLC да прибави средно около 5% към цената си. Това ще рече почти 100 000 лева за базовите дизел и бензин, и близо 190 000 за AMG 63 S.

За същите пари можете шест пъти да обиколите планетата с такси. Или да платите 22 пластични операции.

От друга страна, една любима актриса казва, че пластичната хирургия е напълно безсмислена, защото красотата идва от сърцето. Ако е така, това AMG е сред най-красивите автомобили на планетата. ■

86 | БЪЛГАРИЯ, ВИДЯНА ПРЕЗ СТЪКЛОТО

BULGARIA SEEN THROUGH GLASS

94 | С БЪКЛИЦА И ДРЯН
THE FOLKLORE MAGIC

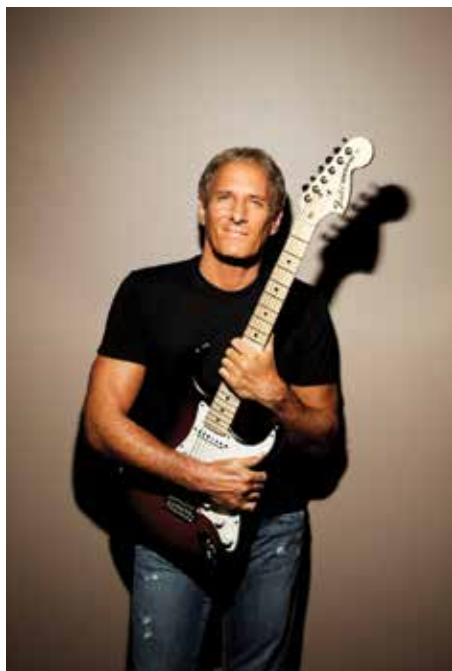

108 | КУХНЕНСКИ МИТОВЕ И ЛЕГЕНДА
MYTHS AND LEGENDS FROM THE KITCHEN

АФИШ

Събитията
и нещата, за
които ще се
говори през
юли

КОНЦЕРТ

MICHAEL BOLTON // 75 милиона продадени албума, две награди „Грами“ и повече от 40 години на сцената – Майкъл Болтън съвсем няма от какво да се оплаква, след като отново е на турне. 10 години след първия си концерт в България той отново ще изпълни лиричните си хитове When a Man Loves a Woman, How Am I Supposed to Live Without You, Georgia on My Mind. Тази година той пуска и албум с най-популярните си песни, изпълнени заедно със симфоничен оркестър.

18 юли, Зала 1 на НДК, София

ЗАБАВЛЕНИЕ

SPICE MUSIC FESTIVAL // Денс музиката на 90-те ще възкръсне в черноморския град. Популярните с хитовете си от тогава 2 Unlimited, Cappella, Dr. Alban, East 17, Haddaway, La Bouche, Snap, Rednex, 2 Brothers on the 4th floor и Sonique ще създават настроение за танци край морето в рамките на два дни. Българското участие е в лицето на Ънсърт и Deep Zone Project.

9 – 10 август, Порт Бургас

КИНО

ВЧЕРА СИ Е ЗА ВЧЕРА // Рядко се появява комедия, която да е наистина смешна, без да е леко глуповата. На тази обаче режисьор е Дани Боул („Плажът“, „Беднякът милионер“), което си е своеобразна гаранция за качество. След уникален музикантът Джак (Химеш Пател) се озовава в свят, в който никога не помни Бийтълс. Той започва да трупа слава, като представя песните на ливърпулската четворка за свои - а покровител му е Ед Шиърн...

От 5 юли по кината

EN

CONCERT

MICHAEL BOLTON // 75 million albums sold, two „Grammy Awards and more than 40 years on the stage - Michael Bolton definitely has nothing to complain about, as he is on tour again. 10 years after his first concert in Bulgaria he will once more perform his lyrical hits When a Man Loves a Woman, How Am I Supposed to Live Without You, Georgia on My Mind. This year he is also releasing an album with his most popular songs, performed with a symphony orchestra.

18th of July, Hall 1 of the National Palace of Culture, Sofia

AMUSEMENT

SPICE MUSIC FESTIVAL // The Dance music of the 90s will come to life again in the Black Sea city. The popular with their hits from back then 2 Unlimited, Cappella, Dr. Alban, East 17, Haddaway, La Bouche, Snap, Rednex, 2 Brothers on the 4th floor and Sonique will create a mood for dancing by the sea for two days. The Bulgarian participation is in the form of Upsurt and Deep Zone Project.

9th – 10th of August, Port Burgas

CINEMA

YESTERDAY // Rarely a comedy shows up which is funny without being slightly silly. The director of this one however is Danny Boyle („The Beach“, „Slumdog Millionaire“), which is something of a guarantee for quality. After an accident the musician Jack (Himesh Patel) finds himself in a world in which no one remembers The Beatles. He starts to accumulate fame, by presenting the Liverpool 4's songs as his own - and his patron is Ed Sheeran...

In cinemas July 5th

Events and
things that
will be
discussed in
July

POSTER

КЛАСИКА

ОПЕРА НА ВЪРХОВЕТЕ // В подножието на Белоградчишките скали ще бъдат изпълнени „Кармина Бурана“ от Карл Орф, „Дамата с камелиите“ и „Трубадур“ на Верди, „Кармен“ на Бизе и „Турандот“ на Пучини. Четири представления ще има мюзикълът „Мамма Миа“ по песни на ABBA, а цели осем – специалната импресия по музика на Вагнер „Богове, великани, джуджета, вълкюри“. Тя ще се изпълнява в пещера Магурата.

20 юли – 4 август, Белоградчик

КНИГА

ПРЕДСМЪРТНИТЕ ВИДЕНИЯ НА НИКОЛА ПЕТКОВ // Книгата на американския писател Томас Макгонигъл пресъздава последните мигове от живота на лидера на БЗНС Никола Петков. Яростен противник на комунистическото движение, той е обесен през 1947 в София. Романът, публикуван за първи път в списание „Съвременник“ през 1991, е експресивна смес между исторически факти, цитати от документи и размисли на самия Петков.

Издателство „Сиела“

ОБИЧАИ

ОРФИЧЕСКИ МИСТЕРИИ // В последния уикенд на юли се провежда вече традиционният фестивал в Триград, който съчетава езически обреди от различни епохи, характерни за тази част на Родопите. Нестинарски танци, чаена церемония с мурсалски чай, жертвоприношение и ритуално белязване на челата с кръв, прогонване на дявола са част от ритуалите, на които гостите на града могат да станат свидетели.

28 юли, с. Триград

EN

CLASSIC

OPERA OF THE PEAKS // Carl Orff's "Carmina Burana", Verdi's "La Dame aux Camélias" and "Il trovatore", Bizet's "Carmen" and Puccini's "Turandot" will be performed at the foot of the Belogradchik Rocks. The musical "Mamma Mia", based on songs by ABBA will have four performances, and the special impression based on Wagner "Gods, Giants, Dwarves, Valkyries" - as many as eight. The latter will be performed in the Magura Cave.

20th of July – 4th of August, Belogradchik

BOOK

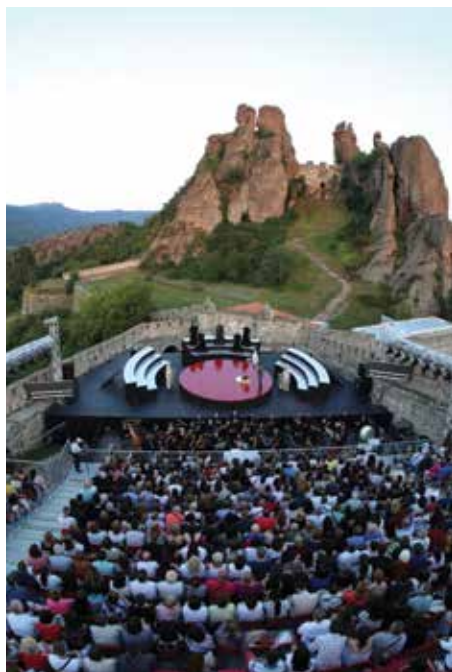
THE CORPSE DREAM OF N. PETKOV // The book by the American writer Thomas McGonigle reproduces the last moments from the life of the leader of the Bulgarian Agrarian National Union (BZNS) Nikola Petkov. A fervent opponent of the communist movement, he was hung in 1947 in Sofia. The novel, published for the first time in the "Savremennik" ("Contemporary") magazine in 1991, is an expressive mixture of historical facts, quotations from documents and thoughts of Petkov himself.

"Ciela" publishing house

CUSTOMS

ORPHIC MYSTERIES // The already traditional festival in Trigrad, which is combining pagan rites from different ages, characteristic for this part of the Rhodope Mountains, is to be held on the last weekend of July. Nestinari fire dancing, a tea ceremony with Sideritis, a sacrifice and ritual marking of the foreheads with blood, banishing the devil are a part of the rituals, which the guests of the village may witness.

28th of July, the village of Trigrad

Текст: КРИСТИНА НИГОХОСЯН / Фото: КРИСТИНА НИГОХОСЯН

БЪЛГАРИЯ, ВИДЯНА ПРЕЗ СТЪКЛОТО

NULLARBOR PLAIN
EASTERN END OF TREELESS PLAIN

Какво мисли най-популярният автомобилен влогър в Европа за пърленката, старите лади и пътищата на Пиринския край

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / Фотография SEEN THROUGH GLASS, КОЛЕЛА

"Дотук България беше изумителна. Прекарахме страхотни десет дни, разгледахме най-различни места. Бяхме в Рилския манастир, който ме зашемети, бяхме в Шумен... Не съм сигурен, че мога да понеса още много от софийските легнали полицаи. Но пътищата, които открих в планините, са сред най-добрите в Европа. Беше удоволствие да карам тук".

КОГАТО СТАВА ДУМА за приятни за каране пътища, Сам Майкъл Дейвид Фейн знае какво говори. По професия PR консултант с опит от няколко различни индустрии, той е и потомък на една от най-старите аристократични фамилии в Англия. Но няколко милиона души по света го познават просто като Сам, лицето на Seen Through Glass и един от най-популярните автомобилни влог

ъри в Европа. Крис Харис, водещият на Top Gear, има 428 000 последователи в YouTube. Сам има 430 000. Можете да го видите да тества суперавтомобили, да се състезава на тренажор със самия Себастиан Фетел, или пък да обикаля света с възможно най-необичайната за такова приключение кола. Доста добре за нещо, започнало преди по-малко от пет години просто като хоби.

"НИКОГА НЕ СЪМ ОЧАКВАЛ да стана професионален влогър", признава Сам, с когото си говорим в софийското студио на Bulgaria ON AIR. "Започнах го като хоби. Бях PR консултант, не бях много натоварен и ми се правеше още нещо. Тамко ме посъветва да си намеря хоби. Винаги съм обичал да снимам видео, и освен това обичам колите, така че изборът беше лесен. Мислех

си, че може да изкарвам по стотина лири от YouTube на месец и с тях да си купувам билети за Формула 1. Година по-късно имах 100 000 абонати и понеже това беше много по-интересно от дневната ми работа, я напуснах. И ето ме пет години по-късно, обикалям света и снимам себе си. Не се оплаквам. Но не е животът, който си представях за себе си".

В НАШИ ДНИ, И ПРИ ПРИМЕРА на фигури като нашумялото семейство Кардашиан, милиони хора искат да бъдат влогъри и инфлуенсъри. Но малцина разбират как реално стоят нещата.

"Първото, което казвам на всички, които ме питат как да станат професионални ютюбъри, е, че не е нито толкова лесно, нито толкова изгодно финансово, колкото ▶

► си мислят повечето хора", казва ни Сам. "Парите не идват лесно. През първата година, докато събера към 150 000 абонати, едва ли бях изкарал повече от 1000 лири. Така че отнема време, трябва да си търпелив и твърдо решен в началото. След това парите започват да идват, по различни начини. Основният източник при мен е от реклами. Всеки път, когато някой гледа мое видео и види някоя от онези досадни реклами, получавам част от рекламните приходи. YouTube, или по-скоро Google, взима половината, и за мен остава другата половина. После, естествено, идват и търговските партньорства. Надяваш се, че компании като BMW, или Pirelli, или Shell ще ти се обадят и ще кажат: здрасти, Сам, искаме да рекламираш нашата марка. Това са гвата основни източници. Продавам и фланелки с моя бранд, гривни и различни други дреболии за моята публика".

СЕГА САМ Е ПОТЪНАЛ В последния си проект, наречен Drive The World: амбициозно едногодишно околосветско пътешествие. "Тази година реших - още не съм сигурен защо - да направя 12-месечна обиколка на света, през 36 или 37 държави. Целта е да открием различните автомобилни култури по света. За четирите години, откакто правя този YouTube канал, имах възможност доста да пътувам и да срещам най-различни хора. Но колите са страст навсякъде. Така че искам да видя какво вълнува автомобилните фенове в Америка, България, Австралия - дали сме еднакви, или се различаваме. Още не съм си отговорил на това. Но е голям и вълнуващ проект, който едва сме преполовили".

Освен това е и доста скъп проект. За да го осъществи, Сам разчита на спонсори - логистичната компания, която транспортира неговото Porsche 911 през океаните, и лизингово дружество, благодарение на което е успял да се сдобие с въпросното Porsche.

"Но и след това все още не стигаха пари, затова се обърнах към публиката си и направих проект в Kickstarter. Признавам, мислех си, че може да е катастрофа, и я съберем 20 лири, я не". Но всъщност даренията буквално заваляли - от по лира, по пет или десет. Най-голямото от тези дарения всъщност се оказало от България - от напълно непознат за Сам човек. В крайна сметка се събрали към 30 000 евро, които покрили голяма част от разходите за полети и хотели. "В един момент просто седяхме с приятелката ми пред лаптопа и гледахме как парите не спират да идват", спомня си Сам.

ИМЕННО ВЪПРОСНАТА ПРИЯТЕЛКА е най-загадъчният герой в Seen Through Glass - а

"Искам да видя какво вълнува автомобилните фенове в Америка, България, Австралия - дали сме еднакви, или се различаваме. Още не съм си отговорил на това"

също и връзката с България. Вики е от София, но в епизодите присъства само като мистериозен глас зад кадър. И предизвиква хиляди догадки от фенове как изглежда и с какво се занимава. Ние знаем, но ще запазим мистерията.

"Правя цялото пътешествие с моята приятелка, която е българка", обяснява ни Сам. "Затова и се позагържахме тук, за да прекараме малко време с нейното семейство - а също и да поусперем трехите си, което беше наистина належащо след пет месеца на път". Дватамата са заедно от три години и Вики е пряко замесена в това, с което се занимава Сам. "Не бих могъл да се справя без нея, а и не бих искал. За нас е чудесно да преживяваме такова приключение заедно. На моменти е напрегнато - с когото и да си в една кола 12 месеца, ще има такива моменти. Но Вики ми е наис-

тина огромна подкрепа - не само психически, но и в бизнеса".

КОЛКОТО ДО НАПРЯГАЩИТЕ МОМЕНТИ на пътя, при едно околосветско приключение те не са малко, разбира се. "Най-трудно беше нещо, наречено Нъларбор - една огромна пустиня в Западна Австралия. Прочута е с това, че там няма абсолютно нищо. Почти никакви бензиностанции, храна и места за нощувка. Няма хора и дори гървета - оттам и името. Пътуваме с Porsche 911, което може би не е най-очевидният избор за такова приключение, така че онези четири дни през пустинята с него бяха наистина напрегнати. Но и запомнящи се.

ИНАЧЕ КАТО НАЙ-МЪЧИТЕЛНОТО за шофиране място Сам без колебание сочи Индия. Признава, че в културно отношение страната му е отворила очите - "но пътищата са просто неразгадаеми. Не само срещаш по шосето триколки, крави и слонове, но има и хора, които буквално живеят на пътя. Между Делхи и Тагж Махал през цялото време има камиони, караци в насрещното. Никои не се впечатлява. Всъщност изобщо не карах в Индия, бях твърде уплашен. Само се возех".

Стигаме до неизменния въпрос какво би паркирал в гаража си, ако можеше да избира без ограничения. "Това е най-трудният въпрос за един автомобилен фен. За мен винаги мечта е било Ferrari 360 Challenge Stradale - вероятно защото бях тийнейджър в епохата на Михаел Шумахер. Това е страхотно настроена кола, с невероятен звук. Не можех да си я позволя, защото цената ѝ расте непрекъснато, но миналата година си купих 360 Modena с ръчни скорости. Карам я и си представям, че съм в Challenge Stradale."

В БЪЛГАРИЯ ОБАЧЕ САМ се сблъска с един малко по-различен автомобил - Лада. "Преживяването с Лагата ми отвори очите. Но беше забавно. Това са коли, които никога не съм виждал или докосвал преди. Почти се изкушавах да купя една и да си направя свой собствен проект за рали автомобил - от Лада. Но не съм сигурен, че имам достатъчно търпение...".

Другият основен акцент от българското преживяване е храната. "Животът ми се върти около храната. Както и клипите ми - мисля, че зрителите понякога се отегчават колко време ѝ отделям. Сега съм обсебен от пърленките - Вики ме запозна с тях при първото ми идване в България. Обичам хляб и сирене, така че пърленката е идеалната комбинация.

Извън България най-добрата храна бе може би в Япония. Огромно разнообразие и всичко се усеща супер свежо. Изобщо храната е много важна за мен. Не се съмнявайте". ■

Bulgaria Seen Through Glass

What does the most popular automotive vlogger in Europe think about the purlenka, the old Ladas and the roads of the Pirin region

By KONSTANTIN TOMOV / Photography SEEN THROUGH GLASS, WHEELS

"So far Bulgaria has been amazing. We've had awesome ten days exploring various parts of it. We've been to Rila Monastery which I was blown away by, in Shumen... I'm not sure I can handle many more bumps in Sofia. It's definitely a bit of bone-shaking experience. But the roads that I discovered in the mountains are generally some of the best in Europe. So I've enjoyed driving here a lot."

WHEN IT COMES to roads that are fun to drive on, Sam Michael David Fane knows best. A PR consultant with experience in several industries, he is also the heir of one of England's oldest aristocratic families. But to several million people around the world he is simply Sam, the man behind Seen Through Glass and one of the most popular car YouTubers in

Europe. Chris Harris, Top Gear's famous host, has 428,000 followers in YouTube. Sam has 430,000. You can see him testing super cars, competing on a simulator with Sebastian Vettel, or travelling around the world in a car you would least expect to see in such an adventure. Quite an achievement for something that started less than five years ago as a simple hobby.

"I've never expected to become a professional YouTuber", Sam admitted while sitting in the Sofia-based studio of Bulgaria ON AIR. "I started it as a hobby. I was a PR consultant, I wasn't that busy, so I was a little bit unsatisfied. My dad actually gave me the advice to find a hobby to distract myself. I like making videos and I like cars, so it was like an obvious thing to do. And I thought that if I could make

a hundred pounds a month maybe I could buy some tickets for Formula 1. A year later I had 100,000 subscribers and it was a way more fun than my daily job, so I quit everything else. And here we are five years later, driving around the world filming videos every day. No complaints, but it's definitely not the life I saw for myself."

NOWADAYS, ESPECIALLY considering the example of celebrities like the Kardashian family, millions of people want to become vloggers and influencers. However, few are aware of how things really happen.

"The first thing I always say to someone open to become a YouTuber is that it is not necessarily as easy and financially great as some people would think", Sam said. "The money is hard to come by. For the first year, at least

until I gathered 150,000 subscribers, I hadn't made more than 1000 pounds. So it takes a while, you have to be really determined at the beginning. Then, of course, the money starts to come in different ways. The main source is through ad revenues. Every time someone watches my video and sees one of those annoying pop-up adverts, I take a chunk of that revenue. YouTube, or Google takes about a half and I take the other half. Then also come the commercial partnerships. Hopefully, companies like BMW or Pirelli Tyres or Shell would get in touch and say "Hi Sam, we'd like to work with you to promote our brand". Those are the two main sources. And I also sell some T-shirts with my brand on them, some bracelets and other little things for my audience."

Today Sam is deeply involved in his latest project called Drive The World: an ambitious one-year trip around the world.

"This year I decided - I'm not quite sure why - to do a 12-month round-the-world trip that will include 36 or 37 countries. The aim was to discover different car cultures around the world. So over the last four years since I started this YouTube channel I've been able to travel a lot and meet a lot of different people in different countries. But cars are one thing that people are passionate about everywhere. I wanted to see what it meant to be a petrolhead in Australia, Bulgaria, America, are we the same or different. I'm not sure I've figured out the answer yet, but it's definitely a big and exciting project and we are just about half way through it."

Besides, it is quite an expensive project. In order to fulfil it, Sam is relying on sponsors like the shipping company which is taking his Porsche 911 across the oceans, and the car financing company which helped him acquire that car.

"But then I still needed some extra help, so I turned to my audience and set up a Kickstarter page. I genuinely thought that this could be a disaster and maybe I was going to raise as much as 20 pounds." But in fact donations started to flood in - small amounts of one, five, and ten pounds. The biggest one actually came from Bulgaria, from a person Sam did not know at all. He eventually ended up with around 30,000 euro which enabled him to book hotels and flights. "Unbelievably, we sat staring at the laptop, me and my girl-friend, and the money kept rolling in", Sam recalls.

IT IS EXACTLY HIS GIRL-FRIEND who is the most mysterious character in Seen Through Glass, as well as the connection with Bulgaria. Vicky is from Sofia, but is only present in the series as a mysterious voice behind the scene. She has been provoking thousands of speculations from their fans about how she looks and what she is occupied with. We know that, but we shall keep the mystery.

"I'm doing the entire trip with my girl-friend who

is Bulgarian", Sam explained. "That's why we've been in Bulgaria the last couple of weeks, spending some time with her family, washing our clothes which was much needed after spending five months on the road". The two of them have been together for around three years and Vicky is heavily involved in everything that is going on. "I couldn't be doing this without her and I wouldn't have done it without her. It's great for us to be doing the adventure together. It's intense - travelling with anyone in a car for 12 months would be intense. But she is a great help for me - mentally, but also with the business."

AS TO THE CHALLENGING MOMENTS on the road, there are quite many of them during a trip around the world, of course. "The most challenging experience was crossing something called Nullarbor - it's an empty desert in Western Australia. It's famous for having really nothing. There are very limited places to stay, very limited petrol stations, food, people and trees (because Nullarbor means no trees). We are doing the majority of the trip in a Porsche 911, which maybe isn't the most obvious choice for a round-the-world trip. So driving there for four days across the desert was intense but it was definitely one of the most memorable experiences."

THE WORST PLACE to drive is India, Sam said without hesitation. He admitted that it had been an eye-opening experience culturally, but "the roads just don't make sense to me. Not only there were tricycles, cows and elephants at times, but also people living on the streets. During a road trip from Delhi to Taj Mahal

we've had trucks just coming in the opposite direction all the time. And nobody cared. Actually, I didn't drive in India at all, I was so scared. I was only driven."

We logically came to the eternal question about what car he would like having in his garage should he have the liberty to make a non-limited choice.

"This is the hardest question for a petrolhead to answer. For me I have always said that Ferrari 360 Challenge Stradale is my dream car. I was growing up around the Michael Schumacher era. It's an ultimate road car, racy setup, sound is incredible. I couldn't afford it as it's appreciating very quickly, so about a year ago I bought a manual 360 Modena and I drive it imagining that I am in a Challenge Stradale.

However, in Bulgaria Sam faced Lada, a little bit different experience.

"The Lada experience was eye-opening. But it was so much fun. Those are cars that I've never seen or experienced before. I was half-tempted to go and buy one and create a project to make my own rally car. But I'm not sure I'd have the patience..."

The other focus of his Bulgarian experience is food.

"My life revolves around food, and my videos do, too. I think my audience is sometimes annoyed by how much time I dedicate to it. I'm obsessed with purlenka - Vicky introduced me to it when I first came to Bulgaria. I like bread and cheese, so those combinations often do well for me. Apart from the food that we've had here in Bulgaria, I would say maybe Japan has some pretty amazing food. A great variety and it all feels super fresh. Food is very important to me, so don't underestimate that." ■

В куфара на Борислав Дивизиев

Борислав Дивизиев е управител на КСЕЛА България, дъщерно дружество на Xella Baustoffe GmbH - водещ световен производител на строителни материали с оборот над 1,5 милиарда евро (2018) и над 5900 служители. Нещата, без които не тръгва на път:

Телефон с химикалка Parker Sonnet: предварителната подготовка за всяка среща е предпоставка за успешния ѝ завършек. Ето защо винаги отивам на среща с подготвени теми и основни акценти за дискусия.

Лаптоп HP Elitebook: Пътуването са неизменна част от работното ми ежедневие и понякога телефонът не е достатъчен, за да получа достъп до необходимата ми информация.

Външна батерия Power Bank 10 000 mAh: изключително важен пътен аксесоар, който гарантира достъпа до електронните устройства по време на дълги полети с прекъсвания или закъснения.

Безжични слушалки Apple AirPods: особено полезни са по време на разговор, докато съм в движение. Иначе е изключително неудобно да разговарям по телефона с чанта и куфар в ръка.

Твърд куфар Samsonite: през годините съм се убедил в неоспоримите му качества. Разполагам с три размера, като предимно ползвам кабинния за пътувания до 3-4 дни.

Тоалетен органайзер Samsonite: много ме улеснява при подготовката на багажа. Мъжете сме малко по-разсеяни, но с този аксесоар никога не се лишавам от нещо необходимо за хигиената и добрия външен вид.

Priority pass: този вид карти осигуряват достъп до бизнес салоните на повечето летища, където в приятна и спокойна обстановка мога да се заема със спешните задачи. ■

In the Suitcase of Borislav Diviziev

Borislav Diviziev is a manager of XELLA Bulgaria, a subsidiary of Xella Baustoffe GmbH - a leading world manufacturer of construction materials with a turnover of more than 1,5 billion EUR (2018) and over 5900 employees. The things, without which he doesn't set out on a journey:

A notebook with a Parker Sonnet ball-point pen: preparing in advance for each meeting is a precondition for its successful completion. Therefore I always go to a meeting with prepared topics and main accents for discussion.

HP Elitebook Laptop: Travelling is an integral part of my working life and sometimes the telephone is not enough in order for me to gain access to the information I need.

Power Bank 10 000 mAh External Battery Pack: an extremely important travelling accessory, which is guaranteeing the access to the electronic devices during long flights with stopovers or delays.

Apple AirPods wireless headphones: they are particularly useful during a conversation, while I am on the move. Otherwise it is extremely uncomfortable to talk on the phone with a travelling bag and a suitcase in hand.

Samsonite hardside suitcase: over the years I have become convinced in its indisputable qualities. I have three sizes at my disposal, using mainly the cabin luggage one for trips with a duration of up to 3-4 days.

Samsonite toiletry organizer: it helps me a lot with preparing the luggage. We, men, are a little bit more absent-minded, but with this accessory I never go without something necessary for the hygiene and the good looks.

Priority pass: this type of cards ensures access to the business lounges at most airports, where I may, in a pleasant and calm atmosphere, to busy myself with the urgent tasks. ■

Samsonite

BY YOUR SIDE

С бѣклица и дрян

Фолклорните фестивали са пѣстѣр, разнообразен
и пѣлнокрѣвен начин да опознаете Бѣлгария

Текст КРИСТИНА НИГОХОСЯН / Фотография SHUTTERSTOCK

Има ги през цялата година, като зимата е особено богата на фолклорни празници – причината е, че някога в студентите месеци народът не е бил зает с полска работа и е запълвал времето си с веселба. Летните събори обаче притежават особено очарование, защото можем да опознаем не само народните обичаи, музика и поверия, но и да го направим сред природата. А в България има изобилие и от двете. Ето някои от най-любопитните фолклорни събития до края на лято 2019.

Магията на Рила планина

Кога: 6-7 юли

Къде: Боровец

Най-големият етно фестивал в подножието на най-високата българска планина Рила събира на едно място музиканти, танцьо-

ри и изпълнители на българската народна музика, майстори занаятчии, билкари, художници, скулптори, гост изпълнители и любители на българските обичаи и традиции. Част от програмата са надиграване между фолклорни ансамбли, открит урок по народни танци, тѣпанджийско шоу, историческа възстановка от клуб „Чакър войвода“, както и постоянен фермерски базар и занаятчийска изложба.

Сѣбор на народното творчество и животновѣдство „Рожен“

Кога: 19-21 юли

Къде: Роженски поляни, Чепеларе

Един от най-популярните и атрактивни фолклорни събори съчетава местния музикален и битов фолклор с традиционния поминък в Родопите – животновѣдството. В

рамките на фестивала на четири сцени се провежда фолклорен конкурс за певци, инструменталисти, народни танци, обичаи и словесен фолклор. Всеки ден в 12 на обяд се въе традиционно роженско хоро, а изложенията на селскостопански животни и техника са допълнение към различните занаяти и местни кулинарни традиции. Тази година за първи път ще се проведе и конкурс за автентична рогопска носия.

XV Международен фолклорен фестивал „Сребърна пафта“

Кога: 25-28 юли

Къде: Кюстендил

15-ият юбилеен фестивал на площад „Велбъжд“ събира на една сцена фолклорни състави от България, Балканите и цял свят, и няма конкурсен характер, нито пѣк въз-

растови ограничение. Всеки, който иска да представи фолклора на етноса си, и всички любопитни да го чуят, могат да започват в Града на черешите.

Орфически мистерии

Кога: 28 юли

Къде: Триград

Мистерии са едно от най-любопитните събития, които отдават почит на някогашните езически култури по тези земи. Провеждат се в последната неделя на юли и съчетават обреди от различни епохи, характерни за тази част на Родопите. Създаден като почит към някогашните Дионисиеви и Орфееви празненства, днес фестивалът има по-популярен характер. Нестинарски танци, чаена церемония с мурсалски чай, жертвоприношение и риту-

ално белязване на челата с кръв, прогонване на дявола са част от ритуалите, на които гостите на града могат да станат свидетели.

Събор „Пирин пее“

Кога: 4-5 август

Къде: м. Предела, Разлог

Съборът на народното творчество е организиран за първи път в далечната 1962 и до 1985 се провежда на всеки пет години. След пауза от повече от десетилетие събитието е възстановено, за да се превърне в регулярен фолклорен празник в местността, която разделя планините Рила и Пирин. Фолклорните традиции от този регион се представят на всеки две години, а събитието е популярно не само в България, но и на Балканите и в Европа.

Международно гайдарско надсвирване

Къде: с. Гела, Смолянско

Кога: 3-4 август

Гайдарското надсвирване в китното родопско село се провежда от повече от 100 години, като целта му е да популяризира традиционния родопски фолклор. Провежда се на поляните пред параклиса на Св. Илия над селото и събира около 10 хил. човека на година. Не само гостите, но и участниците са от най-различни държави – от Франция и Холандия до Япония и Унгария. Самото надсвирване се състои в събота, а в неделя продължава в традиционния Илинденски събор.

Национален гайдарски събор „Апостол Кисьов“

Къде: с. Стойките, Смолянско

THE FOLKLORE MAGIC

Folklore festivals are a variegated, diverse and full-blooded way to familiarize yourself with Bulgaria

By KRISTINA NIGOHOSYAN / Photography SHUTTERSTOCK

They are here throughout the entire year, with wintertime being particularly rich in folklore festivals - the reason for this is that in the past people weren't occupied with work in the field during the cold months and were filling up their time with revelry. The summer fairs however have a particular charm to them, because we might become acquainted not only with the folklore customs, music and beliefs, but to do this outdoors as well. And in Bulgaria there is plenty of both. Here are some of the most curious folklore events up until the end of summer 2019.

The Magic of the Rila Mountains

When: 6-7 July

Where: Borovets

The largest ethno festival at the foot of the highest Bulgarian mountain - Rila, is bringing together musicians, dancers and Bulgarian folk music performers, master craftsmen, herbalists, artists, sculptors, guest performers and admirers of Bulgarian customs and traditions. A competition in dancing between folklore ensembles, an open lesson in folk dances, a traditional drummers' show, a historical reenactment by the "Chakar voivoda" ("Chakar Voivode") Club, as well as a permanent farmers' bazaar and a crafts exhibition are all part of the programme.

"Rozhen" Folk Art and Animal Husbandry Fair

When: 19-21 July

Where: Rozhen meadows, Chepelare

One of the most popular and attractive folklore fairs is combining the local music and rustic folklore with the traditional means of livelihood in the Rhodopes - animal husbandry. Within the framework of the festival a folklore competition for singers, instrumentalists, folk dances, customs and verbal folklore is being held on four stages. Each day at 12 noon a traditional Rozhen horo (ring dance) is winding, and the exhibitions of farm animals and equipment are an addition to the various crafts and local culinary traditions. This year for the first time a competition for an authentic Rhodope costume will be held as well.

15th International Folklore Festival "Silver Buckle"

When: 25-28 July

Where: Kyustendil

The 15th jubilee festival on "Velbazhd" square is bringing together on one stage folklore ensembles from Bulgaria, the Balkans and throughout the world, and does not have a competitive nature, neither does it have age

restrictions. Anyone who wants to present the folklore of his/her ethnos, and all people curious to hear him/her are welcome to visit the "Town of Cherries".

Orphic Mysteries

When: 28 July

Where: Trigrad

The mysteries are one of the most curious events, which are paying homage to the one-time pagan cultures that inhabited these lands. They are being held in the last Sunday of the month of July and are combining rituals from different ages, characteristic of this part of the Rhodope. Created as a form of homage to the Dionysian and Orpheus festivities, today the festival has a much more popular nature these days. Nestinari fire dancing, a tea ceremony with Sideritis, a sacrifice and ritual marking of the foreheads with blood, banishing the devil are a part of the rituals, which the guests of the village may witness.

Fair „Pirin Sings“

When: 4-5 August

Where: the Predela locality, Razlog

The folk art fair was first organized as early as in 1962 and it was held every five years until

1985. After a pause of more than a decade the event has been restored, on order to turn into a regular folklore celebration in the locality, which divides the Rila and Pirin Mountains. The folklore traditions from this region are being presented every two years, and the event is popular not only in Bulgaria, but in the Balkans and Europe as well.

International Bagpipe Contest

Where: the village of Gela, District of Smolyan

When: 3-4 August

The bagpipe contest in the pretty Rhodope village has been held for more than 100 years, with its aim being the popularization of the traditional Rhodope folklore. It is being held on the meadows in front of the chapel of Sv. Iliya (St. Ilijah) above the village, and is bringing together around 10 thousand people each year. Not only the guests, but the participants as well, are from various countries - from France and the Netherlands to Japan and Hungary. The bagpipe playing contest itself is being held on Saturday, and on Sunday it continues into the traditional Ilinden (Ilijah's day) fair.

National Bagpipe Fair „Apostol Kisyov“

Where: the village of Stoykite, District of Smolyan

When: 14-15 September

The fair is named after Apostol Kisyov, born in Stoykite, who revived playing the bagpipes in the Rhodope Mountains and created dozens of “kaba” bagpipe schools throughout the Rhodope. His aim was to preserve and develop the art of playing the bagpipes and to popularize the traditional Rhodope “kaba” bagpipe. The participants may be either professionals or amateurs, play solo or in an orchestral performance, as well as perform authentic or transformed folklore. Two types of Bulgarian bagpipe are being presented - “kaba” and “dzhura”.

National Exhibition of Folk Arts and Crafts „Oreshak“

Where: the village of Oreshak

When: 15-19 August

The tradition for craftsmen from all over Bulgaria to present their works on the patron saint's day of the Troyan Monastery - the Dormition of the Most Holy Mother of God, dates since as early as the 18th century. These days the fair is being held in the building of the National Exhibition of Folk Arts and Crafts in the village of Oreshak and includes an exhibition of the works of traditional craftsmen, a music programme, as well as pottery, weaving, woo-carving and pyrography workshops.

International Festival of the Folk Costume

Where: Zheravna

When: 16-18 August

The event is being held in the Dobromeritsa locality and has strict regulations - anyone, who wants to attend it should wear a folk costume, authentic or stylised. Voyvode's costumes, antique military uniforms, costumes of other countries and ethnic groups are permitted. If you do not have the necessary apparel, you may buy or lease one at the entrance to the festival. The use of any objects, apparel or accessories from the modern world such as sunglasses, modern mats, bags, clothes, strollers, plastic items and others, is forbidden on its territory.

Traditional Delyo's Festivities

Where: Zlatograd

When: 20-23 September

The main attraction of the festival is the reenactment “A market Day from 100 Years Ago”, at which folk costumes and urban fashion from the beginning of the 19th century are being presented, as well as traditional occupations and crafts and the most popular foods of the age. Since several years ago a reconstruction is being made as well, of the feat of Delyo Haydutin (Delyo the haydut) - the emblem of the town, who saved the last Christians in Zlatograd from forced conversion to Islam. ■

DENTAL CLINIC EO Dent

ДЕНТАЛЕН ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ

Подарете си красива усмивка в ЕО Дент и решете своите проблеми със зъбите за една седмица в България. Цялостна грижа - от избелване до имплантология, 3D диагностика, лечение с лазер, фасети и циркониеви конструкции. В ЕО Дент можете да заспите (със специална упойка-седация) и да се събудите с преобразена усмивка.

Всичко това е реалност в дентални клиники ЕО Дент.

Над 15 години опит, доверие и сигурност!

ЕО Дент е клиниката, която преобрази усмивките на много известни личности - Силвестър Сталоун, Йордан Йовчев, Катерина Евро, Татяна Лолова, Николета Лозанова и много други.

DENTAL TOURISM IN BULGARIA

Treat yourselves to a beautiful smile at EO Dent and find a solution to your teeth problems during one week in Bulgaria.

Complete care for your smile - from teeth whitening to implant dentistry, 3D diagnostics, laser treatment, veneers and zirconia constructions. In EO Dent you can fall asleep (with special anesthesia) and wake up with transformed smile.

All this is reality in the EO Dent dental clinics. Many years of experience, confidence, and security.

EO DENT is the clinic that has transformed the smile of many celebrities - Silvester Stallone, Yordan Yovchev, Katerina Evro, Tatyana Lolova, Nikoleta Lozanova and many others.

www.eo-dent.com info@eo-dent.com implantology.eo-dent.com [f EODent](#)

ten./tel. +359 888 46 46 66, +359 888 14 10 10, +359 888 500 522 [@eo.dent](#)

Кога: 14-15 септември

Съборът носи името на Апостол Кисъов, родом от Соуките, възродил гайдарството в Родопите и създал десетки школи по каба гайда из Родопите. Целта му е да съхрани и развива гайдарското изкуство и да популяризира традиционната родопска каба гайда. Участниците могат да са професионалисти или любители, да свирят самостоятелно или в оркестрово изпълнение, както и да изпълняват автентичен или обработен фолклор. Представят се два вида български гайди – каба и джура.

Национално изложение на художествени занаяти и изкуства „Орешак“

Къде: с. Орешак

Кога: 15-19 август

Традицията майстори от цяла България да показват произведенията си на храмовия празник на Троянския манастир – Успение богородично, датира още от XVIII в. В днешни дни панаирът се провежда в сградата на Националното изложение на художествените занаяти и изкуства в с. Орешак и включва изложение на произведенията на традиционни майстори, музикална програма, както и ателиета по гърнчарство, тъкачество, гърворезба, пирогарфия.

Международен фестивал на фолклорната носия

Къде: Жеравна

Кога: 16-18 август

Събитието се провежда в местността Добромерица и има строг регламент – всеки, който иска да присъства на него, трябва да е облечен във фолклорна носия, автентична или стилизирана. Допускат се и войводски облекла, старинни военни униформи, носии на други гържави и етноси. Ако не разполагате с нужното облекло, може да закупите или получите под наем на входа на фестивала. На територията му са забранени употребата на всякакви предмети, облекла и аксесоари от съвременния свят като слънчеви очила, съвременни постелки, чанти, грехи, детски колечки, пластмасови изделия и други.

Традиционни Делъови празници

Къде: Златоград

Кога: 20-23 септември

Основната атракция на празника е възстановката „Един пазарен ден отпреди 100 години“, на който се представя народни носии и градска мода от началото на 19 век, традиционни занимания и занаяти, както и най-популярните храни от епохата. От няколко години се прави и възстановка на подвига на Делъо хайдутин – емблемата на града, спасил от помохамеданчване последните християни в Златоград. ■

И ОЩЕ НЯКОЛКО НАКРАТКО AND A FEW MORE IN SHORT

Международна фолклорна поредица „Добринишко лято“, Добринище, 7 юли – 29 септември
International Folklore Festival „Dobrinishte Summer“, Dobrinishte, 7 July – 29 September

VI Фолклорен танцов фестивал „Хоро при извора“, Велинград, 7-8 юли
6th Folklore Dance Festival „Horo at the Spring“, Velinograd, 7-8 July

II Национален фестивал за народно творчество „Фолклорна магия“, Банско, 12-14 юли
2nd National Folklore Festival „Folklore Magic“ Bansko, 12-14 July

Международен фолклорен фестивал „Велико Търново“, Велико Търново, 21-28 юли
International Folklore Festival „Veliko Tarnovo“, Veliko Tarnovo, 21-28 July

Панаир на киселото мляко, Разград, 22-24 юли
Yoghurt Fair, Razgrad, 22-24 July

XVIII Национален фолклорен фестивал „Искри от миналото“, Априлци, 28-29 юли
18th National Folklore Festival „Sparks from the Past“, Apriltsi, 28-29 July

Нестинарски танци на „Св. Илия“, с. Кости, 4 август
Nestinari fire dances of „St. Iliyah“, the village of Kostii, 4 August

XI Културен форум „Панагия“ – въздигане на хляба, Кюстендил, 14-15 август
11th Cultural forum „Panagia“ – the Raising of the Bread, Kyustendil, 14-15 August

Празник на калоферската дантела, Калофер, 15 август
Kalofers Lace Festival, Kalofers, 15 August

IX световен шампионат по фолклор World Folk 2019, Несе-

бър, КК „Слънчев бряг“, Бургас, Поморие, Свети Влас, Обзор, 22 август – 1 септември
9th World Championship of Folklore „World Folk 2019“, Nesebar, Resort Complex „Sunny Beach“, Burgas, Pomorie, St. Vlas, Obzor, 22 August – 1 September

XVII Национален фолклорен фестивал за двугласно пеене и народна песен с международно участие, Негелино, 1-3 септември
17th National Folklore Festival in Two-voices Singing and Folklore Songs with International Participation, Nedelino, 1-3 September

XVI Черноморски събор „Евро Фолк – 2019“, Царево, Китен, 4-9 септември
16th Black Sea Fest „Euro Folk – 2019“, Tsarevo, Kiten, 4-9 September

Банско Балкан Фест, Банско, 6-7 септември
Bansko Balkan Fest, Bansko, 6-7 September

Празник на тракийската народна музика и песен, Първомай, 13-15 септември
Festival of the Thracian Folklore Music and Song, Parvomay, 13-15 September

Национален фолклорен фестивал „Море от ритми“, Балчик, 21-24 септември
National Folklore Festival „Sea of Rhythms“, Balchik, 21-24 September

Национални хайдушки празници „Капитан Петко Войвода“, Чепеларе, 22-23 септември
National haydut Celebrations „Captain Petko Voyvoda“, Chepelare, 22-23 September

Национален фестивал по гроздобер, с. Кортен, обл. Сливен, 23 септември
National Grape Harvest Festival, the village of Kortens, District of Sliven, 23 September

ТИГРИ, ПАНДЕЛКИ И АСИМЕТРИЯ

Най-актуалните тенденции при банските костюми за лято 2019

Като се замислим, че банските костюми нямат и век история, е цяло чудо, че тенденциите при тях са толкова разнообразни. Такъв е светът на модата – бързооборотен, но пък често новото се оказва добре забравено старо. Така е и с актуалното при банските тази година – ето какви са актуалните модели.

Животински принт

Ще изтече много вода тигровият десен да бъде реабилитиран и да престане да бъде свързан с определен стил музикална култура в България. А той има какво да предложи и съвсем да не изглежда пошло, стига да го комбинираме по правилния начин. При банските, а и по принцип, това означава да го комбинираме с неутрални и изчистени актесоари.

Ретро

Бикини със супервисока талия, сутиени тип „бриджитка“, воланчета, гребно каре – всичко това ни навява спомен за 60-те. Тези модели обаче са актуални и през

лято на 2019 за радост на носталгично настроените дами.

С колан

И докато споменаваме ретро вълната, няма как да пропуснем още нещо, дошло от миналото – банския с колан с катарамата. Моделът моментално ни напомня суперсекскапилната Урсула Андрес като момичето на Бонг в „Доктор Но“ от 1962.

Асиметрични модели

Винаги са ни допадали малко по-нетрадиционните модели, като например такива с едно рамо. Това лято са отново актуални, но ви съветваме да ги ползвате за плуване, а не да „правите“ тен с тях.

Процепи

Последното важи и за друг актуален модел – целите бански с необичайни процепи. Може да са атрактивни и забавни, но няма да ни гарантиран равномерен тен. Затова ги предпочитаме за басейна или под чадъра. ■

10.

11.

8.

9.

TIGERS, RIBBONS AND ASSYMETRY

The most current trends
with swimsuits for Summer 2019

If we think about the fact that swimsuits date from less than a century ago, it is a miracle that the trends with them are so varied. This is how the world of fashion is - in the fast lane, but often the new turns out to be a well forgotten old. It is like this regarding things current with swimsuits this year as well - here is what the fashionable models are.

Animal print

A lot of time will pass, before the tiger stripes design is rehabilitated and stops being connected with a particular style of music culture in Bulgaria. And it has things to offer and may not at all look trite, as long as we combine it in the right way. With swimsuits, and in general as well, this means combining it with neutral and plain accessories.

Retro

Bikini with a super-high waistline, "Brigitte"-type bras, flounces, small-size checkered patterns - it all brings back to us memories of the 60s. These models however are current in the Summer of 2019 as well, to the delight of

the nostalgically disposed ladies.

With a belt

And while we are mentioning the retro wave, we cannot miss one more thing that came from the past - the swimsuit with a belt buckle. The model instantly brings to our minds the super sexy Ursula Andress as the Bond girl in "Dr. No" from 1962.

Asymmetrical models

The slightly more unconventional models have always been to our liking, such as for example the ones with one shoulder. This summer they are current once again, but we advise you to use them for swimming, and not for "getting" a suntan with them.

Slits

The latter applies to another current model as well - the one-piece swimsuits with unusual slits. They might be abstract and fun, but they will not guarantee you an even suntan. Therefore we prefer them for the swimming pool or under the sunshade. ■

1. Peony
2. Balmain
3. VerdeLimón
4. Haight
5. Emma Pake
6. Hunza G
7. GANNI
8. Solid & Striped
9. Tory Burch
10. OYE Swimwear
11. Norma Kamali

RiceUP! С ПОРЕДНА ОТЛИЧНА ОЦЕНКА ОТ ПРОФЕСИОНАЛИСТИ И ПОТРЕБИТЕЛИ

RiceUp! отличен за най-добър нов продукт в хранителния сектор
и за най-иновативен продукт

„Здравословен, иновативен и отличаващ се, RiceUp! спечели две престижни награди. Чипсът от кафяв пълнозърнест ориз RiceUP! се отличи като най-добър нов хранителен продукт в първото издание

Progressive awards 2019 и беше отличен с приз за иновации в класацията „Продукт на годината“, в категория „Здравословен чипс“, определян от потребителите* „Горди сме, че нашите продукти, които са

вече много високо оценени в над 55 държави получи най-високата оценка от потребителите и професионалистите от бранша и в България“ – сподели Мая Герасимова, директор „Маркетинг и продажби“.

Това е голям успех за българската компания, но не и изненада. Още през 2017 година здравословният чипс със суперсемена „Riceup!“ беше финалист в два конкурса за иновация не къде да е, а точно в континента на ориза – Азия, на световните изложения – SIAL Jakarta в Индонезия и SIAL MIDDLE EAST в Абу Даби – Обединени Арабски емирства. Това несъмнено е голямо признание и мотивация за предлагане на нови продукти.

Предизвикателства съпътстват пътя на RiceUp! към успеха, но увереността, че правят нещо полезно и здравословно им дава енергия и ентузиазъм да продължават да въвеждат нови продукти и нови вкусове на пазара, които да задоволят всеки вкус. Иновацията и познаването на потребителите са онези фактори, които сочат ясният път към успеха.

**Проучване на Nielsen Bulgaria сред 2000 потребители, категория „Здравословен чипс“*

RiceUP! WITH YET ANOTHER EXCELLENT ASSESSMENT BY PROFESSIONALS AND CONSUMERS

RiceUp! with awards for the best product in the food sector and the most innovative product

Healthy, innovative and distinctive, RiceUp! won two prestigious awards. The snacks made of brown whole-grain rice RiceUP! were named “The best new food product” at the Progressive Awards 2019, and were also awarded for the most innovative product in the rankings for “Product of the year” in the Healthy Chips category.

“We are proud that our products, which are much appreciated in over 55 countries, have received the highest rating from consumers and professionals in the industry and Bulgaria,” said Maya Gerasimova.

This is a great success for the Bulgarian company, but not a surprise. In 2017, RiceUp! was a finalist in two innovation competitions, not just anywhere but in Asia, the continent

famous for its rice - SIAL Jakarta in Indonesia and SIAL MIDDLE EAST in Abu Dhabi - United Arab Emirates. This is undoubtedly a great recognition and motivation for the brand to offer new products.

Challenges come together with the success of RiceUp!, but the confidence that they do something useful and healthy gives them the energy and enthusiasm to continue to bring new products and new flavors to the market, to suit every taste. Innovation and consumer awareness are those factors that point to the clear path to success.

** Nielsen Bulgaria survey among 2000 users, Healthy Chips category*

КУХНЕНСКИ МИТОВЕ И ЛЕГЕНДИ

Фотосафия SHUTTERSTOCK

Шест закостенели схващания за храната ни, от които е добре да се отървем

Безбожно остарели научни схващания, измишльотини, насадени от баващата, или просто неща, в които много ни се иска да повярваме – независимо какъв е причинителят, ние продължаваме да се съобразяваме с множество напълно безпочвени митове за храната си.

Мит: Някои храни изгарят калории

Според тази доста популярна теория самото усилие да бъдат събрани и погълнати някои храни, като целината или краставиците, изразходва повече калории, отколкото се съдържат в тях. Печалната истина обаче е, че колкото и напрегнато да дъвчете, за цял час усилие ще изгорите максимум 11 калории. Четвъртинка ябълка съдържа повече. Кое не значи, че от нискокалоричните храни няма полза, разбира се.

Мит: По-добре шест малки похапвания, отколкото три големи.

Мнозина се кънат, че е по-добре да се откажете от традиционните закуска, обяд и вечеря, като вместо това хапвате по малко на всеки два-три часа. В действителност няма особено значение какъв е режимът ви, стига да го направите относително постоянен и да избягвате най-висококалоричните храни. Важно е обаче да не оставяте организма си дълго (повече от пет-шест часа) без храна, защото тогава при следващото ядене той ще се стреми да извлече максимум калории от храната и да натрупа запаси.

Мит: Пресните плодове и зеленчуци са по-полезни от замразените.

Това не е вярно по съвсем проста причина – плодовете и зеленчуците, които ни продават като “пресни”, всъщност често изминават няколкоседмичен път от фермата до магазина (със сигурност е така с аржентинските круши, които се продават у нас). През това време колебанията в околната температура и в светлината могат доста да намалят съдържанието на полезни вещества като витамин С например.

Обратното – цеховете за замразяване обикновено се разполагат съвсем близо до фермите, за да се спестят транспортни разходи, и затова плодовете стигат до тях пресни. Неприятният ефект от замразяването касае не хранителната стойност, а по-скоро вкуса и външния вид.

Мит: Маргаринът е по-полезен от маслото.

В кравето масло има наситени мазнини, които, ако се консумират безогледно, могат да повишат нивата на така наречения лош холестерол (липопротеини с ниска плътност, или LDL). Това на свой ред увеличава риска от сърдечносъдови заболявания. Маргаринът обаче е богат на транс-мазнини, които не само повишават нивото на LDL, но и намаляват това на “добрия” холестерол – HDL. Затова за препоръчване е да използвате предимно растителни мазнини, извлечени без допълнителна химическа обработка – зехтинът extra virgin е отличен вариант.

Мит: От бананите се пълнее.

Всъщност можете да ги ядете, колкото си искате – в един банан има средно стотина калории, тоест ще ви трябват шест, за да си набавите хранителната стойност на само едно-единстве-

но парче пица. Бананите са добър източник на фибри, магнезий и калий, поради което са полезни за кръвоносната система и се препоръчват на сърдечноболни. Освен това са богати на витамин В6, който укрепва имунната система. Като добавим и удобната им естествена опаковка, това са идеалните плодове, които да носите със себе си за залягане на глада.

Мит: Готвенето на зеленчуци изпарява витамините.

Това е вероятно най-вредният мит. В действителност термичната обработка на храната само подобрява способността на собствения ни организъм да извлича от нея необходимите хранителни вещества. Отличен пример са доматиците, които съдържат мощния антиоксидант ликопен (с доказано действие срещу образуването на ракови клетки). Оказва се, че количеството на ликопена в доматиците не само не намалява при готвене, но и дори нараства. Единственото вярно в целия мит е, че зеленчуците не бива да се преваряват. В обратния случай повечето полезни вещества в тях преминават във водата и се изхвърлят. Затова смело ги гответе, но с малко вода или в растителна мазнина. ■

Velvet

 Velvet Night Club velvet.club 0876 391 374
0885 182 145

www.velvet.bg | bul. Pencho Slaveykov 12A, Sofia

Бъди различен, дори в сферата на забавленията! Излез от стереотипите! Стани част от проекта стриптиз клуб VELVET... Еротични вечери с красиви и запомнящи се момичета! Нощен клуб и стриптиз бар VELVET София е мястото, където удоволствието никога не свършва. Сам избираш как да продължи партито! Нашите момичета ще осъществят всичките Ви идеи. Забавлението при нас е от най-висок клас. Посетителите ще се насладят на танците на някои от най-красивите стриптизьорки и танцьорки в София. За Вашето добро настроение ще се погрижат 30 красиви, артистични и предизвикателни момичета. Всяка от тях е ангел с адски пламък в очите, способна да завладее вниманието Ви с индивидуална програма и зашеметяващи танци.

Be different, even in the field of entertainment! Get out of stereotypes! Become part of Strip Club Project VELVET... Erotic nights with beautiful and memorable girls! Night club and Strip bar VELVET Sofia is a place where pleasure never ends. You choose how the party goes on! Our girls will make all your dreams come true. We offer high class entertainment. The visitors will enjoy the dances of some of the most beautiful, artistic and seductive dancers. We have 30 girls with angelic look and flame in their eyes, capable of capturing your attention with an individual program and amazing dances, they will take care of your well-being.

MYTHS AND LEGENDS FROM THE KITCHEN

Six retrograde views about food that are best forgotten

Фотография SHUTTERSTOCK

Whether they are shamelessly outmoded pseudo-scientific views about food, a nanny's tall-tale or simply things we are prone to believe – no matter what the reason, we continue to adhere to a number of totally ungrounded myths about our food.

Myth: Eating certain foods burn calories.

According to this very popular theory, the effort of chewing and swallowing certain types of food, such as celery or cucumbers, consumes more calories than are acquired. The sad truth, however, is that no matter how hard and intensely you chew, you can only burn a maximum of 11 calories an hour. And even a quarter of an apple contains more than that. Of course, this does not mean that low calorie food is bad.

Myth: It is better to have six small snacks than three hearty meals.

Many people live by the belief that it is better to give up the traditional breakfast, lunch and dinner, and to instead have a small snack every two or three hours. In reality, it does not matter what schedule you keep as long as it is relatively consistent and excludes rich foods. The important thing, however, is not to go for a long time without food (more than five

or six hours), because doing so will cause your body to extract the maximum calories and accumulate reserves when you finally do eat.

Myth: Fresh fruits and vegetables are more healthy than frozen ones.

This is simply not true, because of a basic reason – fruits and vegetables that are sold as 'fresh' have in fact traveled several weeks from the farm to the shop (this is certainly the case with the Argentinian pears that are sold at our markets). During the travel time, temperature and light fluctuations reduce the contents of useful substances, such as vitamin C, for example. Frozen fruit and vegetables plants, by contrast, are located close to the farms in order to reduce transportation costs. Therefore, when the fruits and vegetables reaches them, they are still totally fresh. The unpleasant effect of deep freezing does not affect nutrition, but rather taste and appearance.

Myth: Margarine is healthier than butter.

Butter contains saturated fats, which when consumed in large quantities can lead to higher bad cholesterol levels (lipoprotein with low density or LDL). This in return increases the risk of cardiovascular diseases. Marga-

rine, however, is rich in trans fats, which not only raise the level of LDL, but also reduce the level of the 'good' cholesterol – HDL. Therefore, it is best to use vegetable oils that are extracted without additional chemical treatment; extra virgin olive oil is an excellent choice.

Myth: Bananas are fattening.

You can eat as many as you like – on average there are only 100 calories in one banana, i.e. you will need at least six bananas in order to get the number of calories contained in a slice of pizza. Bananas are a good source of fibers, magnesium and potassium, and are therefore good for the cardiovascular system and for people suffering from heart diseases. In addition, bananas are rich in vitamin B6, which strengthens the immune system. If we add their very convenient natural wrapping, they are the perfect fruit to take with you for when you get hungry.

Myth: Cooking evaporates vitamins from vegetables.

This is probably the most harmful myth of all. In reality thermal treatment of food only improves the capability of our bodies to extract the largest quantities of useful nutritious substances from them. An excellent example are tomatoes, which contain the powerful anti-oxidant lycopene, which has been shown to fight cancer cells. It has been proven that the quantity of lycopene does not decrease during cooking, but rather increases. The only truth in this myth is that vegetables should not be over-cooked. If they are, most of the useful substances in them will be transferred to the water and thrown away. Therefore, you can cook your vegetables freely, but use vegetable oil or just a small amount of water. ■

EROTIC BAR

THE ART OF SEDUCTION IN SOFIA CITY

- * OVER 20 GORGEOUS GIRLS IN SOFIA
- * BREATH-TAKING STRIPTEASE SHOWS
- * ACROBATIC DANCERS
- * PROFESSIONALLY CHOREOGRAPHED SHOWS
- * PREMIUM BEVERAGES AND FIRST CLASS SERVICE

0877 948 375 eroticbarsofia@gmail.com
 Cherni Vrah Blvd 31
 f [eroticbarsofia](https://www.facebook.com/eroticbarsofia)

KAMA SUTRA
Night club

ADVENTURES FOR GENTLEMAN

bul. Kniaz Aleksandar Dondukov 19, 1000 Sofia Center
+359 877 69 40 99 | www.barkamasutra.com
Facebook: Kama Sutra Erotic Bar

Prestige Deluxe Hotel Aquapark Club****

www.prestigedeluxeaquapark.com
E-mail: reservations@prestigeaquahotel.com
Резервации: 00359 893 323129
Рецепция: 00359 52 382 600

Prestige Deluxe Hotel Aquapark Club**** - вашият избор за незабравима почивка за цялото семейство!

На ваше разположение са широка гама от услуги и съоръжения, които не можете да пропуснете!

Насладете се на разнообразната кухня, освежаващи коктейли и сладки изкушения в нашите ресторанти и барове, забавлявайте се в аквапарка за големи и малки, отпуснете сетивата си в СПА центъра или оставете нашия опитен екип от аниматори да се погрижи за вашето перфектно настроение!

Не пропускайте да видите усмивките на децата си, докато се забавляват в уникалния детски забавен център Gymboree! Изборът е ваш!

Prestige Deluxe Hotel Aquapark Club****

www.prestigedeluxeaquapark.com
E-mail: reservations@prestigeaquahotel.com
Reservations: 00359 893 323129
Reception: 00359 52 382 600

Prestige Deluxe Hotel Aquapark Club**** – your choice for unforgettable vacation for the whole family!

At your disposal are wide range of services and facilities, which you can't miss! Enjoy the varied cuisine, refreshing cocktails and sweet temptations in our restaurants and bars, have fun in the aqua park for big and small, relax your senses at the SPA center or leave our skilled team of animators to take care of your perfect mood!

Don't miss to see the smiles of your children while they have fun in the unique children fun center "Gymboree"! The choice is yours!

AMBER CLUB Aesthetic & Beauty

www.amberbeautyclub.com
info@amberbeautyclub.com
мел.: 0885 445 445

Amber Club е най-новият клуб за красота в сърцето на София. Истинско бижу, в което ще откриете изключително широк спектър от най-висок клас естетични процедури за здраве, младост и красота.

В Amber Club на ваше разположение за специална консултация са петима известни дерматолози, които ще ви препоръчат най-подходящото лечение в зависимост от конкретните ви проблеми, както и естетични процедури за вашата безупречна визия. Клубът разполага и с четири модерно оборудвани козметични кабинета, в които, освен терапиите с премиум козметика на световноизвестните брандове Biologique Recherche и Natura Bisse, се предлагат и ексклузивни процедури с най-иновативната, изключително ефективна и безопасна апаратура на Alma Laser. Всяка процедура е презентирана с подробна информация за своята същност, провеждане и резултат, както и с детайлно описание на използваните ултрамодерни апарати.

AMBER CLUB Aesthetic & Beauty

www.amberbeautyclub.com
info@amberbeautyclub.com
phone: +359 885 445 445

Amber Club is the newest beauty club in the heart of the city of Sofia. A true jewel, in which you will find an exceptionally broad range of highest class aesthetic procedures for health, youth and beauty.

In Amber Club five renowned dermatologists are at your disposal for a special consultation, who will recommend the most suitable treatment to you, depending on your concrete problems, as well as aesthetic procedures for your flawless appearance. The club also has four cosmetic practices with state-of-the-art equipment, in which, besides the therapies with premium cosmetics by the world-renowned brands Biologique Recherche and Natura Bisse, exclusive procedures are being

offered as well, with the most innovative, exceptionally efficient and safe equipment by Alma Laser. Each procedure is presented with detailed information on its essence, implementation and result, as well as with a detailed description of the ultramodern apparatuses that are being used.

Медицински комплекс „Доверие“

1632 София ж.к. Овча Купел 2, ул. Фридрих Грюнгангер 2
1756 София, ж.к. Изток, ул. Лъчезар Станчев 5
тел.: 02 40 36 100; 02 40 36 143
www.mbal.doverie.bg, info@mbal.doverie.bg

МК „Доверие“ е модерен медицински комплекс, разделен функционално на диагностично-консултативен център и многопрофилна болница за активно лечение.

Болница „Доверие“ е една от първите частни болници в България. Създадена е в края на 2005 г. и вече над 10 години е част от „Доверие Обединен холдинг“ АД. Тя е модерна европейска болница, различна от стандартните български болници във всяко отношение, като предлага много по-съвременен обслужване, апаратура и леглова база.

На разположение на пациентите на МК „Доверие“ са:

- Медицински център, разполагащ със собствени лаборатории и високотехнологично диагностично оборудване;
- Многопрофилна болница за активно лечение с 8 специализирани отделения за болнична помощ;
- 4 операционни зали и стационар от над 100 легла.

Освен високотехнологично оборудване и специализирани отделения, Медицински комплекс „Доверие“ може да предложи на своите пациенти оперативно лечение с единствената в София система за роботизирана хирургия „Да Винчи“. Над 80 % от всички диагностични и лечебни процедури се извършват чрез прилагане на минимално инвазивен (безкръвен) метод от висококвалифицирани екипи чрез съвременна ендоскопска апаратура.

Doverie Medical Complex

1632 Sofia, Ovcha Kupel 2 district, 2, Friedrich Grünanger Str.
1756 Sofia, Iztok district, 5, Lachezar Stanchev Str.
Tel. 02 40 36 100; 02 40 36 143
www.mbal.doverie.bg, info@mbal.doverie.bg

MC "Doverie" is a modern medical complex functionally divided into a diagnostic-consulting center and a multiprofile hospital for active treatment.

Doverie Hospital is one of the first private hospitals in Bulgaria. It was established at the end of 2005 and has been part of Doverie United Holding AD for more than 10 years. It is a modern, European hospital, different from the standard Bulgarian hospitals in every respect, offering much more modern service, equipment and bed base.

A medical center with its own laboratories and high-tech diagnostic equipment;

Multi-profile Active Treatment Hospital with 8 specialized hospital care units; 4 operating halls and more than 100 beds.

In addition to high-tech equipment and specialized departments, Doverie Medical Complex can offer its patients an operative treatment with the only Da Vinci robotic surgery system in Sofia. Over 80% of all diagnostic and treatment procedures are performed by applying a minimally invasive (bloodless) method by highly qualified teams using modern endoscopic equipment.

Център по дентална медицина „Св. Георги“

www.dc-st-george.com, dc_st.george@abv.bg
тел.: 0886 129 213, 0898 526 082
ул. К. Иричек 20, София, България

Dental Center "St. George"

www.dc-st-george.com, dc_st.george@abv.bg
cell phone: +359 886 129 213, +359 898 526 082
20 K. Ilichev Str., Sofia, Bulgaria

ИМПЛАНТОЛОГИЯ
ПАРОДОНТОЛОГИЧНО ЛЕЧЕНИЕ
ЛАЗЕРНА ТЕРАПИЯ

В център по дентална медицина "Свети Георги" ще откриете уютна атмосфера и висококвалифицирани дентална помощ и грижи, безболезнени процедури и манипулации, необходими за вашето успешно лечение.

Центърът разполага с най-висококачествени и модерни апаратури:

- Nd:Yag лазер - за лечение на различни пародонтологични заболявания;
- Er:Yag лазер - за лечение на кариеси;
- диоден лазер;
- апарати за пиезохирургия;
- микроскоп;
- рентгенови апарати за панорамни и секторни снимки и др.

Д-р Георги Цалов - стоматолог с над 35 години трудов стаж, специализира в сферата на оралната хирургия, имплантологията, естетичната дентална медицина и пародонтологията.

Д-р Силвия Цалова се специализира в областта на микроскоп-асистираната ендодонтия, лазерната дентална медицина, естетичните възстановявания и детската дентална медицина. Заповядайте при нас, за да постигнем заедно перфектни резултати!

Занишете час онлайн на www.superdoc.bg

ИМПЛАНТОЛОГИЯ
ПЕРИОДОНТИС
ЛАЗЕРНА ДЕНТАРИЯ

At dental center "St.George" you will find cosy atmosphere and highly qualified dental help and care, painless procedures and manipulations, which is a must for your successful treatment.

The dental center has the latest and highest quality equipment such as :

- Nd : Yag laser - treatment of various periodontal diseases
- Er : Yag laser - treatment of hard tissue and caries diseases
- Diode laser
- Piezosurgery equipment
- Microscope
- Panoramic / sector X-ray

Georgi Tsalov MD - a dentist with over 35 years of work experience, specializes in the field of oral surgery, implantology, aesthetic dental medicine and periodontology.

Sylvia Tsalova MD - specializes in the field of microscope-assisted endodontics, laser dental medicine, aesthetic restorations and pediatric dentistry.

You're more than welcome to visit us and achieve great results together!

Book your appointment on www.superdoc.bg

Spaghetti Company

Сердика център, бул. Ситняково №48
тел. 02/ 841 28 18
Mall Bulgaria 102 ет 3 до кино Арена
бул. Витоша 150, тел: 02/ 88 10 100
Работно време: понеделник - неделя от 10:00 до 00:00 ч.
spaghetticompany@mail.bg

Pizza, pasta, modernista и ТИ!

Мястото, известно с изключителна италианска кухня. Обстановката, която вдъхновява срещите, които винаги оставят у теб чувството, че си в сърцето на града!

Всеки от ресторантите Spaghetti Company носи свое собствено усещане. Независимо къде те отвеждат пътищата на София, в ресторантите от веригата намиращ себе си сред изискана и творческа обстановка, модерен дизайн и оригинална италианска кухня, специално създадена под черпака на Маестро Марко Лукиари.

Домът на италианската кухня е наблизо. Тук е, за да намиращ винаги себе си, приятели, делови партньори или нови срещи. Кухнята ни е палитра от италиански вкусове. Към това добавяме специална селекция от вина, музика и събития. Можеш да споделиш тук всяко късно сутрешно кафе, работен обяд, лежерен следобед или дълга вечеря. И всеки път ще бъде различно.

И както казва нашият главен готвач Марко Лукиари – „Има неща, за които няма сезони“. Има и такива места. Spaghetti Company е едно от тях.

Pizza, pasta, modernista and YOU

The place, famous for exquisite Italian cuisine. The atmosphere, inspiring meetings that always leave you feeling in the heart of the city!

Each of the Spaghetti Company restaurants brings its own touch. No matter where Sofia roads take you, in the restaurant chain you find yourself amongst elegant and creative atmosphere, modern design and original Italian cuisine especially prepared by Maestro Marco Luchiarini's ladle.

The home of Italian cuisine is nearby. It's right here, so you can always find yourself, friends, business partners or new encounters. Our cuisine is a palette of Italian flavours. We add a special selection of wine, music and events. Here you can share every late morning coffee, business lunch, a casual afternoon or a long dinner. It will be different each time.

As our chef Marco Luchiarini says – "There are things of no particular season". There are such places. Spaghetti Company is one of them.

Spaghetti Kitchen*Bar

София, площад Св. Неделя 3
www.spaghetti-kitchen.bar
e-mail: office@spaghetti-kitchen.bar
тел.: 089 304 66 66

**SPAGHETTI
KITCHEN★BAR**
EAT • DRINK • SOCIALIZE

Spaghetti Kitchen*Bar

3, Sveta Nedelya Square, Sofia
www.spaghetti-kitchen.bar
e-mail: office@spaghetti-kitchen.bar
phone: +359 89 304 66 66

Ако трябва да забодем карфица в центъра на София, ще бъде точно тук – на площад Света Неделя 3, при чисто новият Spaghetti Kitchen*Bar. Отправяйки се към парадния вход, виждаме едно съвсем различно място - интериор на няколко нива и съвсем различни зони с много акценти и детайли, живеещи в пълна хармония.

Вкусната обиколка на мястото започва с това, с което обикновено свършваме – десерта. На входа ни посреща витрина с авторски десерти, приготвени на място от майстор сладкарите на Spaghetti Kitchen.

Ако си решил да преоткриеш италианската храна, просто се отдай на прясна паста и добре препечена по ръбчетата пица в Morello фурната. Разбира се, Италия не е самотна на вкусната карта, която стои пред нас. Тръгваме на околосветско пътешествие с японското патешко, норвежка съомга, октопод от Санторини, както и няколко предложения от българската кухня. Зоната с прошуто бара пък е прекрасно място за вино и тапаси. Новаторските коктейли, които се предлагат, са истинско произведение на алкохолното изкуство.

Накрайно – Spaghetti Kitchen*Bar е мястото, на което можеш да се срещнеш с приятели, да хапнеш хубава храна или да пиеш любимия си коктейл в приятна атмосфера.

If we need to put a pin in downtown Sofia, it will be right here – at 3 Sveta Nedelya Square, at the brand new Spaghetti Kitchen*Bar. Heading for the front door, we see a completely different place – interior on several levels and completely different zones with a lot of highlights and details, living in perfect harmony.

The delicious tour of the place begins with what we usually end with – dessert. A window with original desserts, prepared here by Spaghetti Kitchen's pastry chefs, welcomes us at the entrance.

If you've decided to rediscover Italian food, just indulge in fresh pasta and crispy pizza round the edges in the Morello oven. Italy, of course, is not alone on the delicious map we have in front of us. We set off on a round-the-world trip with Japanese duck, Norwegian salmon, Santorini octopus, as well as a few offers from the Bulgarian cuisine. What's more, the prosciutto bar zone is a great

place for vino and tapas. The innovative cocktails they offer are a real work of the alcoholic art.

In a nutshell – Spaghetti Kitchen*Bar is the place where you can meet friends, eat good food or have your favorite cocktail in a pleasant atmosphere.

ПРАВИЛА ЗА ПРЕВОЗ НА БАГАЖ ПО ПОЛЕТИТЕ НА БЪЛГАРИЯ ЕР

Всички пътници на България Ер имат право на превоз на безплатен ръчен багаж в салона и регистриран багаж /в багажника на самолета/, в зависимост от избраната тарифа. Безплатните норми за брой и тегло на багажа могат да бъдат различни, в зависимост от класата на пътуване /бизнес или икономична/, както и от тарифата, по която е издаден билета. Превозът на багаж по редовните линии е съобразен и с някои общи правила и политиката на България Ер, които трябва да имате предвид.

Авиокомпания България Ер въвежда по линиите си правила за превоз на багаж за билети, издадени след 2 май 2011 г. Системата **PIECE CONCEPT** се базира на броя, теглото и размерите на чекирания багаж.

ТАРИФИ БЕЗ РЕГИСТРИРАН БАГАЖ

Всеки пътник, закупил билет по тарифа с включен само ръчен багаж, има право да превози в кабината на самолета безплатен багаж както следва:

Класа на обслужване	Норма на безплатен багаж	Такси за багаж
Икономична класа	1 брой ръчен багаж до 10 кг и размери 55х40х23 см (сумарна дължина до 118 см)* и 1 дамска чанта/лаптоп	Първи брой регистриран багаж до 23 кг и до 158 см*: • Вътрешни полети – 15 евро на посока • Международни полети – 20 евро на посока

ТАРИФИ С РЕГИСТРИРАН БАГАЖ

Всеки пътник, закупил билет по тарифа с включен регистриран багаж, има право да превози в багажниците на самолета безплатен багаж както следва:

1. По международни и вътрешни линии

Класа на обслужване	Норма на безплатен багаж
Бизнес класа	2 броя с общо тегло до 15 кг. (размери 55х40х23см всеки) и 1 дамска чанта/лаптоп 2 броя чекиран багаж до 32 кг. до 158 см* всеки**
Икономична класа	1 брой ръчен багаж до 10 кг и размери 55х40х23 см (сумарна дължина до 118 см)* и 1 дамска чанта/лаптоп 1 брой чекиран багаж до 23 кг и до 158 см*

2. Изключения

Вид карта	Пояснения
Златна карта FLY MORE	2 броя по 23 кг и до 158 см* всеки**
За билети заплатени с карта VISA Platinum от ЦКБ	2 броя по 23 кг и до 158 см* всеки**
За билети заплатени с кобрандирана карта България Ер и ЦКБ	2 броя по 23 кг и до 158 см* всеки**
За членове на програмата „CCB Club“	2 броя по 23 кг и до 158 см* всеки**
Моряци	2 броя по 23 кг и до 158 см* всеки**
Бебета от 0-2 години	В случай, че тарифата по която е издаден билета на възрастният, придружаващ бебето позволява 1 брой чекиран багаж до 23 кг, то бебето има право на 1 брой чекиран багаж до 10 кг. Превозът на бебешки колички се извършва безплатно, но те следва задължително да се предават и получават непосредствено при качване/слизване на/от самолета. Авиокомпанията не носи отговорност за щети в резултат на транспортиране по багажните ленти, в случай, че количката не е предадена/получена на/от самолета.

* Сумата от външните размери на дължината, височината и широчината на багажа /l +h+w/. Пътникът може да превозва и повече от безплатната норма багаж срещу допълнително заплащане. Трети багаж се таксува по таксата за трети свръхбагаж.

** Ако билетите Ви са заплатени в сайта на компанията, както и в случаите на: притежание на златна карта FLY MORE, членство в програмата CCB Club, или за билети, заплатени с кобрандирана карта от ЦКБ и България Ер или карта Visa Platinum от ЦКБ, е необходимо да се свържете с нас на тел.: +359 2 4020 400 или на е-мейл: callfb@air.bg за преиздаване на билета с право на 2 броя безплатен багаж. Притежанието на карти CCB Club, Visa Platinum от ЦКБ, кобрандирана карта от ЦКБ и България Ер, както и златна карта FLY MORE не дава право на безплатен допълнителен чекиран багаж по тарифа без багаж. Правото на два броя багаж за притежатели на златна карта FLY MORE и CCB Club и за билети, заплатени с кобрандирана карта България Ер и ЦКБ и карта Visa Platinum от ЦКБ, е само за полети, при които опериращ превозвач е авиокомпания България Ер.

ПЪТНИКЪТ МОЖЕ ДА ПРЕВОЗВА И ПОВЕЧЕ ОТ БЕЗПЛАТНАТА НОРМА БАГАЖ СРЕЩУ ДОПЪЛНИТЕЛНО ЗАПЛАЩАНЕ.

3. Такси за свръхбагаж - Международни линии

За тегло на багажа между 23 кг и 32 кг	50 евро
За големина на багажа между 158 см* и 203 см*	70 евро
За големина на багажа между 203 см* и 280 см*	100 евро
Допълнителна бройка - втори багаж до 23 кг до 158 см*	50 евро
Допълнителна бройка – трети багаж до 23 кг до 158 см*	100 евро

Багаж с тегло над 32 кг може да се превозва само като карго.

4. Такси за свръхбагаж - Вътрешни линии

За тегло на багажа между 23 кг и 32 кг	20 евро
За големина на багажа между 158 см* и 203 см*	30 евро
За големина на багажа между 203 см* и 280 см*	40 евро
Допълнителна бройка - втори багаж до 23 кг до 158 см*	20 евро
Допълнителна бройка – трети багаж до 23 кг до 158 см*	50 евро

5. Специални категории багаж

Спортна екипировка	Превоза на спортна екипировка не влиза в нормата на безплатния чекиран багаж. Таксува се 50 евро в посока, като допълнително парче чекиран багаж. Екипировката трябва да е с максимални размери до 23 кг и до 203 см* Изключения: Безплатен превоз на 1бр. ски/сноуборд екипировка за всички директни полети, оперирани от България Ер.
Велосипеди	Приемат се за превоз в специална опаковка (картон или специален калф). Максимални размери на опаковката 160 x 90 x 25 см. Изисква се предварително потвърждение на услугата в резервацията. Международни линии: 70 евро в посока. Вътрешни линии: 30 евро в посока.
Оръжие	Превозът на огнестрелни оръжия и боеприпаси се извършва съгласно изискванията на Международната асоциация за въздушен транспорт /IATA/. Не се потвърждава на codeshare полетите на България Ер. Превозът на огнестрелни оръжия не може да бъде потвърден в случаите, когато авиокомпания България Ер е партньор по полет. Превозът на огнестрелни оръжия и боеприпаси, различни от спортно оръжие и боеприпаси, е забранен. В някои случаи, превоз на огнестрелни оръжия и боеприпаси за ловни и спортни цели, може да бъде разрешен. Пътникът трябва да се свърже с България Ер и да предостави информация за вида на оръжието, серийния му номер и припасите, които се внасят в резервационната система. Всички огнестрелни оръжия и боеприпаси, се приемат само като багаж за транспортиране в багажниците на самолета и в никакъв случай в салона с пътниците. Трябва да са разделно и подходящо опаковани, като теглото на мунициите не бива да надвишава 5 кг. Пътникът трябва да има всички документи, изисквани от закона и подзаконовите актове, приложими за превоз за съответната държава. България Ер си запазва правото да откаже превоз на огнестрелни оръжия и боеприпаси. • Ловни пушки и патрони – комплект до 15 кг: такса 50 евро в посока. • Ловни пушки и патрони- при общо тегло над 15 кг: такса 70 евро в посока. • Късо огнестрелно оръжие (пистолет): такса 20 евро в посока. Лобната пушка и патроните се считат за едно парче регистриран багаж и се таксуват с еднократна такса за обслужване. Този вид багаж не се включва в безплатната норма и таксата се прилага независимо от това дали пътникът има друг чекиран багаж.
Домашни любимци в пътническата кабина /PETC/	Приемат се само кучета и котки. България Ер не приема за превоз животни до и от Великобритания. При пътуване с домашен любимец /куче или котка/, е необходимо при закупуването на билет да свържете с авиокомпанията за потвърждение. Максимално тегло на животното и клетката – до 8 кг. За полети FB1431/1432 до и от Париж, където опериращ превозвач е Air France, максималното тегло е 6 кг. Максимални размери на клетката – 48 x 35 x 22 см. Не се включва в безплатната норма багаж. Заплаща се такса от 50 евро в посока.
Домашни любимци в багажника /AVIH/	Приемат се само кучета и котки. България Ер не приема за превоз животни до и от Великобритания. Без ограничение в теглото на животното. Максимални размери на клетката – 110 x 65 x 70 см. Не се включва в безплатната норма багаж, заплаща се такса: • при тегло на животното и контейнера до 32 кг - 80 евро в посока • при тегло на животното и контейнера над 32 кг - 120 евро в посока Изключения: • Животни с тегло с контейнера над 32кг не се приемат за превоз до/от Брюксел. • Бойните и опасни породи се приемат за превоз само като карго (напр. Американски питбул териер, Стафордширски бултериер, Американски стафордширски териер, Бултериер , Американски буюдо, Додо Аржентино, Кангал (Анатолийска овчарка), Кавказка овчарка, Ротвайлер, Родезийски риджбек). Условия за превоз на живи животни в багажника на самолетите /AVIH до 32 кг./ • Транспортният контейнер трябва да е достатъчно голям, за да може животните да стоят в естествената си позиция, да могат да се обърнат и легнат; • Транспортният контейнер трябва да е проектиран така, че да не пропуска течности, напр. облицовани с абсорбиращ материал като например одеяло; • Контейнерът трябва да е устойчив на опити за излизане. Препоръчват се здрави пластмасови или дървени контейнери от безвреден и нетоксичен материал. Не се допускат клечки от телени мрежи; • За да се избегне нараняване на животното, вътрешността на контейнера не трябва да има остри ъгли, ръбове или пирони; • Транспортните контейнери трябва да имат вентилационни отвори от четирите страни.

За смесени превози с участието на България Ер и други партньорски авиокомпани в маршрута могат да бъдат прилагани други условия за багаж.

BAGGAGE ALLOWANCE ON BULGARIA AIR FLIGHTS

All passengers of Bulgaria Air are entitled to free carriage of cabin baggage and checked baggage (in the luggage compartment of the airplane) depending on the chosen tariff. Free allowances for pieces and weight of baggage may vary depending on the travel class (business or economy) and the tariff on which the ticket has been issued. Baggage transportation on regular lines also conforms to some general rules and the policy of Bulgaria Air, which you should consider.

Bulgaria Air introduces rules for baggage carriage on its destinations for all tickets, issued after May 2, 2011. The **PIECE CONCEPT** system is based on the quantity, weight and dimensions of the checked-in baggage.

TARIFFS WITHOUT CHECKED BAGGAGE

Each passenger who bought a ticket in a tariff that includes only a hand baggage carriage, is allowed to transport in the cabin free baggage allowance as follows:

Class of service	Allowance for free of charge baggage	Fees for checked baggage carriage
Economy class	1 piece hand baggage up to 10 kg and dimensions 55x40x23 cm (total length up to 118 cm)* and 1 personal item/laptop bag	First piece of checked baggage up to 23 kg and up to 158 cm *: <ul style="list-style-type: none">• Domestic flights – EUR 15 per direction• International flights – EUR 20 per direction

TARIFFS WITH CHECKED-IN BAGGAGE

Each passenger who bought a ticket in a tariff that includes checked baggage, is allowed to transport in the luggage compartment of the airplane free baggage allowance as follows:

1. International and Domestic flights

Class of service	Норма на безплатен багаж
Business class	2 pieces with a total weight up to 15 kg (dimensions 55x40x23cm each) and 1 personal item/laptop bag 2 pieces checked baggage up to 32 kg, up to 158 cm* each**
Economy class	1 piece hand baggage up to 10 kg and dimensions 55x40x23 cm (total length up to 118 cm)* and 1 personal item/laptop bag 1 piece checked baggage up to 23 kg and up to 158 cm*

2. Exceptions

Card type	Explanations
Gold card FLY MORE	2 pieces of 23 kg and up to 158 cm each**
For tickets paid with VISA Platinum card by CCBank	2 pieces of 23 kg and up to 158 cm each**
For tickets paid with co-branded card Bulgaria Air / CCBank	2 pieces of 23 kg and up to 158 cm each**
For members of the 'CCB Club' programme- free checked-in baggage	2 pieces of 23 kg. Third piece is charged as third excess baggage**
Seamen	2 pieces of 23 kg and up to 158 cm each**
Infants 0-2 years of age	If the fare of the ticket of the adult who is accompanying the baby allows 1 piece checked baggage up to 23 kg, the baby is entitled to 1 piece checked baggage up to 10 kg. Transportation of baby carriages is free of charge, but it is mandatory to hand them over/to receive them immediately before embarkation / disembarkation of the aircraft. The aviation company shall not be responsible for damages resulting from transportation on baggage belts, in case the carriage has not been handed over/received at the aircraft.

* The maximum allowed volume is the sum of the external length, height and width of the baggage/l+h+w/. The passenger may carry more than the free of charge baggage allowance for an additional fee. Third piece is charged as third excess baggage.

** If your tickets are paid in the company's website, as well as in the cases of: possession of gold card FLY MORE, membership in CCB Club, or tickets paid with co-branded card from CCB and Bulgaria Air or Visa Platinum card from CCB you need to contact us by phone +359 2 4020 400 or e-mail callfb@air.bg to reissue the ticket entitled to free 2 pieces of luggage. Possession card CCB Club, Visa Platinum CCB, co-branded card from CCB and Bulgaria Air, and Gold Card FLY MORE entitle the additional free checked baggage on tariff without luggage. The right to two pieces of luggage for holders of Gold Card FLY MORE and CCB Club and tickets paid with co-branded card CCB and Bulgaria Air and Visa Platinum card from CCB is only on flights where the operating carrier is Bulgaria Air.

THE PASSENGER MAY CARRY MORE THAN THE FREE BAGGAGE ALLOWANCE AT ADDITIONAL COST.

3. Excess baggage fees – International flights

Baggage weight between 23 kg and 32 kg	EUR 50
Baggage dimensions between 158 cm and 203 cm	EUR 70
Baggage dimensions between 203 cm and 280 cm	EUR 100
Extra piece – second bag up to 23 kg x 158 cm	EUR 50
Extra piece – third bag up to 23 kg x 158 cm	EUR 100

Baggage with weight over 32 kg may only be carried as cargo.

4. Excess baggage fees – Domestic flights

Baggage weight between 23 kg and 32 kg	EUR 20
Baggage dimensions between 158 cm and 203 cm	EUR 30
Baggage dimensions between 203 cm and 280 cm	EUR 40
Extra piece – second bag up to 23 kg up to 158 cm	EUR 20
Extra piece – third bag up to 23 kg up to 158 cm	EUR 50

5. Special categories of baggage

Sport equipment	Transportation of sport equipment is not included in the quota of checked baggage. It is charged as an extra piece of checked baggage EUR 50 in direction. The equipment must be of maximum weight and dimensions 23 kg and 203 cm* Exception: Free carriage of 1 piece of ski / snowboard equipment for all flights operated by Bulgaria Air.
Bicycles	Accepted for carriage in special packaging (cardboard or a special case). Maximum size of package 160 x 90 x 25 cm. This service requires pre-confirmation in the reservation. International flights: EUR 70 per direction. Domestic flights: EUR 30 per direction.
Firearms	Carriage of firearms and ammunition is carried out according to the requirements of the International Air Transport Association (IATA). It is not confirmed on codeshare flights of Bulgaria Air. Carriage of firearms and ammunition other than sport weapons and ammunition is prohibited. In some cases, carriage of firearms and ammunition for hunting and sporting purposes may be permitted. The passenger should contact Bulgaria Air and provide information on the type of weapon, its serial number and the ammunition, which will be entered into the reservation system. All firearms and ammunition will be accepted only as baggage and must be transported in the luggage compartment of the airplane and under no circumstances in the passenger cabin. They must be suitably packed separately and the weight of the ammunition should not exceed 5 kg. The passenger should have all documents required by law and regulations applicable to carriage for the particular state. Bulgaria Air reserves the right to deny carriage of firearms and ammunition. • Hunting rifles and cartridges – total weight up to 15 kg: fee EUR 50. • Hunting rifles and cartridges – total weight over 15 kg: fee EUR 70. • Short-barrel firearms (pistol): fee EUR 20. Hunting rifles and cartridges – total weight up to 15 kg: fee EUR 50 per direction. • Hunting rifles and cartridges – total weight over 15 kg: fee EUR 70 per direction. • Short-barrel firearms (pistol): fee EUR 20 per direction.
Pets in the passenger cabin /PETC/	Only dogs and cats are accepted. Bulgaria Air does not accept for carriage live animals to and from Great Britain. If traveling with a pet /dog or cat/, please be advised to contact the airline for confirmation at the time of purchase of your ticket. Maximum weight of the pet and the cage – up to 8 kg. For flights FB1431/1432 to/from Paris, where operator is Air France, the maximum weight of the pet and the cage is 6 kg. Maximum dimensions of the cage – 48 x 35 x 22 cm. Not included in the free baggage allowance. A fee of EUR 50 per direction applies.
Pets in the hold /AVIH/	Only dogs and cats are accepted. Bulgaria Air does not accept for carriage live animals to and from Great Britain. Without limitations in the weight of the pet. Maximum dimensions of the cage - 110 x 65 x 70 cm. Not included in the free baggage allowance, a fee apply as follows: • for total weight of the pet and the container up to 32 kg - EUR 80 per direction • for total weight of the pet and the container above 32 kg - EUR 120 per direction Exceptions: • Animals weighing over 32kg together with the container are not accepted for carriage to / from Brussels. • Fighting and dangerous breeds are accepted for carriage only as cargo (example: American Pit Bull Terrier, American Staffordshire Terrier, Staffordshire Bull Terrier, Bull Terrier, American Bulldog, Dogo Argentino, Karabash / Kangal / Anatolian Shepherd Dog, Caucasian Ovcharka / Caucasian Shepherd Dog, Rottweiler, Rhodesian Ridgeback). Conditions of carriage of live animals in the aircraft hold /AVIH/ • The transport container must be large enough for the animal to stand in its natural position, to turn around and to lie down; • The transport container must be designed to be leakproof, e.g. lined with absorbent material such as blankets; • The container must be escape proof. We recommend sturdy plastic or wood containers made from harmless and non-toxic material. Wire-mesh cages are not allowed; • To prevent the animal from injuring itself, the interior of the container must not have any sharp corners, edges or nails; • Transport containers must have ventilation holes on at all four sides.

For partner flights involving Bulgaria Air and other partner airlines, other luggage conditions may apply.

ГОТОВИ ЗА ПОЛЕТ

FIT TO FLY

Предлагаме ви няколко полезни съвета за това как да се чувствате добре по време на полета и след него. Изпълнявайте упражненията бавно и дишайте равномерно.

These handy exercises enable you to stay in top form – both during and after the flight. Perform each move with steady, even breathing.

Ходила

10 пъти

Поставете петите на пода и повдигнете нагоре пръстите на краката. После опрете пода с пръсти и повдигнете петите.

Глезени

15 пъти

Правете кръгови движения първо с единия крак, а после с другия.

Колене

30 пъти

Повдигнете единия крак, докато не усетите напрежение в бедрото.

Рамене

5 пъти

Поставете ръцете на бедрата и започнете да описвате кръгови движения с раменете.

Крака

10 пъти

Наведете се леко напред. Обгърнете с ръце коленете и ги повдигнете на нивото на гърдите. Загържете така 15 секунди.

Гръб и ръце

15 пъти

Поставете и двете стъпала на пода и стегнете корема. Наведждайте се напред, докато ръцете ви не опрат пръстите на краката.

EN

Feet

10 times

Placing your heels on the floor, stretch your toes upwards. Then, keeping your toes on the floor, raise your heels upwards.

Ankles

15 times

Rotate your foot – first in one direction and then the other.

Knees

30 times

Raise your legs, tensing the muscles in your thighs.

Shoulders

5 times

With your hands on your thighs, rotate your shoulders in a circular motion.

Legs

10 times

Bend forward slightly. Wrap your hands around one knee and raise it to your chest. Hold for 15 seconds. Repeat with the other knee.

Back and arms

15 times

Place both feet flat to the floor and hold your stomach in. Bend forward, moving your hands down your legs.

Да се лети не е страшно

- Статистиката сочи, че летенето със самолет е далеч по-безопасно от много други дейности
- Екипажът на вашия самолет е висококвалифициран и с богат опит
- Самолетите на България Ер са с безпречна поддръжка и могат да устоят на всякаква турбуленция
- Опитайте да се отпуснете – вдишвайте дълбоко през носа и задръжките въздуха няколко секунди, преди да го издишате

EN

Relax!

- Statistics show that flying is much safer than many situations in daily lives
- The crew in control of the plane is highly trained and experienced
- Bulgaria Air aircraft are thoroughly maintained and designed to withstand various forms of turbulence
- Try to relax – breathe in deeply through your nose, hold for three seconds before exhaling slowly

По време на полет

- Усещате болка в ушите? Запушете носа, затворете устата и започнете да преглъщате или да се опитвате да изкарате въздуха, без да отваряте уста. Дъвченето на дъвка също помага
- Стимулирайте кръвообращението си, като се разходите по пътеката в самолета
- Избягвайте да седите с кръстосани крака, защото това може да ограничи кръвообращението
- Може да се почувствате по-удобно, ако свалите обувките
- Пийте повече вода и по-малко алкохол, чай или кафе

EN

During the flight

- Ear pain? Pinch your nose shut, close your mouth and swallow or blow out against your closed mouth. Alternatively, chew some gum
- Stimulate your circulation by walking around the cabin and stretching
- Avoid sitting with your legs crossed as this restricts circulation
- Removing your shoes may provide you with more comfort
- Drink plenty of water and not too much alcohol, tea or coffee

Как да се приспособим по-бързо към часовите разлики

- Опитайте се да настроите биологичния си часовник към времевата зона на бъдещата ви дестинация, като вечерта преди по лета си легнете един час по-рано или по-късно
- Не прекалявайте с тежката храна и не пийте твърде много алкохол или кафе вечерта преди полета
- Яжте богати на протеин храни в подходящи за новата часова зона отрязъци от денонощието
- Когато пристигнете на избраната от вас дестинация, направете си кратка разходка
- Прекарайте поне 30 минути на дневна светлина

EN

Reducing jetlag

- Begin adjusting your body clock to the time zone of your destination the night before departure by going to bed earlier or later
- Don't consume too much food the night before you leave, or drink too much coffee or alcohol
- Eat protein-rich meals at times that are normal for your new time zone
- At your destination, take light exercise – such as a walk
- Spend at least 30 minutes in daylight

УДОБСТВО И БЕЗОПАСНОСТ ВЪВ ВЪЗДУХА

YOUR COMFORT AND SAFETY IN THE AIR

Вашето здраве

Ако имате притеснения за здравето си, свързани с пътуването, и особено ако страдате от дихателни или сърдечно-съдови заболявания, посетете лекаря си преди заминаване. Аптеките могат да ви предложат лекарства без рецепта, но нашият съвет е винаги да се консултирате с лекар, който е най-подходящ за вас.

Вашият багаж

Избягвайте тежкия ръчен багаж. Носенето му може да претовари организма ви. Да седнеш в креслото уморен и загъхан, означава да започнеш пътуването си зле. В ръчния багаж носете само основното, което ще ви трябва по време на полета.

Срокът за явяване на летището

Опитайте се да пристигнете на летището рано. Оставете си достатъчно време за формалности, пазаруване и отвеждане към самолета. Времето за регистриране на пътниците е различно на различните летища и може да варира според дестинацията. Добре е да се информирате предварително за часа, в който трябва да сте на летището.

Вашата сигурност

Запознайте се с изискванията за сигурност и ги спазвайте.

Не се съгласявайте да пренасяте чужд багаж.

Не оставайте багажа си без надзор.

Слагайте ножове, ножици и остри предмети в куфара, който предавате за транспортиране в багажника на самолета. Ако са в ръчния ви багаж, летищните служби за сигурност ще ви забранят да ги качите в самолета.

Вашият ръчен багаж

Сложете тежките предмети под седалката пред вас, а леките – в багажните отделения над седалките. Не блокирайте с багаж пътя към аварийните изходи и пътеките между креслата. Отваряйте багажниците над седалките внимателно – ако съдържанието им е разместено по време на полета, при отваряне от тях може да паднат предмети.

Пушенето

Пушенето в самолета е опасно. Забранено е на всички

България Ер ви желае безопасен и удобен полет. Висококвалифицираните ни летци, стюардеси и стюарди са обучени да осигурят безопасността ви. Ето някои основни моменти от безопасността, с които може да се запознаете, докато почивате и се наслаждавате на полета на България Ер.

Bulgaria Air wishes you a safe and comfortable journey. Our highly trained flightdeck and cabin crews are here to take care of your safety. While relaxing and enjoying Bulgaria Air's inflight service, you may consider the basic points that follow.

полети на България Ер. На кабинния екипаж е наредено да следи за изпълнението на забраната. Не пушете в тоалетните, които са оборудвани с датчици за дим.

Упътванията за безопасност

Преди заминаване и пристигане кабинният състав на България Ер ще ви запознае с правилата за безопасност в самолета. Упътването включва сведения за предпазните колани, кислородните маски, изходите, аварийното напускане на самолета, спасителните жилетки. Молим за вашето внимание по време на демонстрацията. Разгледайте инструкцията за безопасност в самолета, която е в джоба на седалката пред вас.

Кабинен екипаж

Кабинният екипаж на България Ер се грижи да ви обслужва отлично и да осигурява безопасността по всяко време. Не се притеснявайте да повикате стюардесите и стюардите, като използвате разположения над креслото ви бутон, да споделяте коментарите си с тях и да ги убедомявате за потребностите си.

При пристигане

Пазете багажите си купони, за да намерите лесно багажа си. Отделете малко време, за да се аклиматизирате след пристигането си.

in, shop and board. Check-in times vary from airport to airport and from destination to destination. Please, inform yourself well in advance to avoid delays/cancellations.

Your security

Do read and follow the security requirements. Do not agree to carry other people's items with you. Never leave your luggage unattended. Store personal knives, scissors and other sharp objects safely inside your suitcase or hold luggage. If you do not, airport security staff will stop you taking them aboard in your cabin luggage.

Your hand luggage

Please store heavy items underneath the seat in front of you. Stow lighter items in the overhead luggage racks. Please ensure you do not block access to the emergency exits, and do not block the aisle. Please open the overhead lockers with caution: items there may have become disturbed and may fall onto the seats below.

Smoking

Smoking onboard is dangerous. All Bulgaria Air flights are non-smoking and cabin crew are under strict instructions to monitor observance. Please do not smoke in the lavatories; they are equipped with smoke sensors.

The safety briefing

Before departure and on approach, Bulgaria Air cabin crew will demonstrate the rules of safety on board our aircraft. The briefing includes information on your seatbelt, how to use your oxygen mask, how to locate exits, how to leave the aircraft in an emergency, and how to use your lifejacket. Please spare a moment to watch their demonstration. Please also consult the illustrated Safety on Board leaflet in the seat pocket in front of you.

Your cabin crew

The Bulgaria Air flight attendants are on board to provide you with top class inflight service and ensure your safety at all times. Please do not hesitate to use the overhead attendant call button and share comments or request service from your flight attendant.

At the destination airport

Have you luggage identification tags ready to help you find your luggage. Give yourself some time for initial acclimatisation with the weather and environment of your destination.

Your health

If you have any medical concerns about making a journey, or if you suffer from a respiratory or heart condition, see your doctor before traveling. There are over-the-counter medicines available, but we recommended always consult a doctor to determine which are suitable for you.

Your luggage

Try to travel light. Carrying heavy bags can cause considerable stress you may not be used to. Arriving at your sit exhausted and perspiring is not a good start to your journey. In your hand luggage, carry only essential items which you will genuinely need during the flight.

Your check in deadline

Arrive early at the airport. Give yourself plenty of time to check

Уважаеми пътници,

В съответствие с директива на Европейската комисия 68/2004 от 15 януари 2004г., в охраняемите зони на летищата и в ръчния багаж не бива да се слагат предмети, с които е възможно или изглежда възможно да се причини нараняване. Сред забранените предмети са:

- всякакви видове огнестрелно оръжие;
- катапулти и харпун;
- имитации на огнестрелно оръжие, в това число детски играчки;
- оръжейни части, с изключение на уреди за телескопично виждане;
- пожарогасител;
- електрошокови уреди;
- брадви, секири, сатъри, томахаки;
- лъкове, къси копия;
- всякакви заострени метални предмети,

- които могат да послужат за нараняване;
- ножове, независимо от предназначението им;
- саби, мечове;
- бръснари, скалпели;
- ножици, с режеща част по-дълга от 6см;
- бормашины, отвъртки, клещи, чукове;
- кънки за лег;
- всички видове спортни стикове, бухалки, щетки и тояга;
- всички видове оборудване за бойни

- спортове;
- амуниции, гранати, мини, военни експлозиви;
- детонатори;
- газ и газови контейнери;
- всякакви пиротехнически средства;
- хлор, парализиращи спрейове, съзотворен газ;
- терпентин, разреждател и аерозолна боя;
- напитки с над 70% съдържание на алкохол;

От 6 ноември 2006г. в Европейския съюз са в сила нови мерки за сигурност, които ограничават количеството течности в ръчния багаж. Те трябва да са в самостоятелни опаковки до 100мл. Всяка и общо до 1л, поставени в самозалечатващ се прозрачен плик, който подлежи на проверка от служителите по сигурността. Ограниченията се отнасят за следните течности: вода, напитки, супи, сиропи, гримове, кремове, лосиони, гелове, парфюми, дезодоранти, спрейове, паста за зъби, пана за бръснене и не включват медикаменти и бебешки храни за ползване по време на пътуването, но те подлежат на проверка.

Списъкът посочва някои от забранените за пренос предмети, без да бъде изчерпателен. Моля консултирайте се с летищния персонал за по-пълна информация.

From 6 November 2006 the European Union adopted new security rules that restrict the amount of liquids you can take through security checkpoints, in addition to other prohibited articles. These liquids must be in individual containers with a maximum capacity of 100 ml each, packed in one transparent, resealable plastic bag (with a capacity of no more than one litre). The restrictions apply to liquids such as water, drinks, soups, syrups, make-up, creams, lotions, gels, perfumes, deodorants, sprays, tooth paste and shaving foam. Liquid foods for babies and any medication a passenger may need during a flight are exempt from the above restrictions but must be presented at security checkpoints.

This is not an exhaustive list. If in doubt, please, consult the airport staff who will be happy to provide you with more detailed information.

Dear passengers,

In keeping with European Commission Regulation № 68/2004 of 15 January 2004, any object capable, or appearing capable of causing injury should not be carried into the security restricted areas of the airports and into the aircraft's cabins. These include, but are not limited to:

- all types of firearms;
- catapults and harpoons;
- replica or imitation firearms, toy guns;
- component parts of firearms (excluding telescopic sighting devices);
- fire extinguishers;
- stun or shocking devices;
- axes, hatchets, meat cleavers; machetes;
- arrows and darts;
- any type of sharpened metal objects, which could cause injury;

- all types of knives;
- sabers, swords;
- open razors and blades, scalpels;
- scissors with blades more than 6 cm in length;
- drills, screwdrivers, crowbars, hammers;
- ice skates;
- any type of sport bats, clubs, sticks or paddles;
- any martial arts equipment;
- ammunition, grenades, mines, explosives

- and explosive devices;
- detonators;
- gas and gas containers;
- any pyrotechnics;
- chlorine, disabling or incapacitating sprays, tear gas;
- turpentine and paint thinner, aerosol spray paint;
- alcoholic beverages exceeding 70% by volume.

НОВИ ПРАВИЛА ЗА ПРЕВОЗ НА ДЕЦА

От 1 юли 2012 година авиокомпания България Ер променя правилата за превоз на непридружени деца

За **НЕПРИДРУЖЕНО ДЕТЕ (UNACCOMPANIED MINOR - UM)** се смята дете, от 3 до 12 години, което по време на полета не се придружава от родител/настойник или друг пътник-придружител. Деца до 3 години не могат да ползват услугата непридружено дете

ПРИ УСЛУГАТА ПРЕВОЗ НА НЕПРИДРУЖЕНО ДЕТЕ (UM) служители поемат детето от изпращача на отправното летище, придружават го по време на всички летищни формалности и го предават на посрещача. Услугата е задължителна за деца на възраст от 3 до 5 години и възможна при поискване за деца с навършени 5 години.

ФОРМУЛЯР – ИНФОРМАЦИЯ ОТ РОДИТЕЛ/НАСТОЙНИК: Задължителен документ, в който се вписва пълна информация за детето, както и имената, адресите и телефони на изпращача и посрещача.

ЕСКОРТ – Стюардеса, която пътува с детето и се грижи за него по време на полета. За да бъде осигурен ескорт, агентът, създател на резервацията на детето, внася SR UMNR с неговата възраст и рождена дата, както и информация за посрещача и изпращача – имена, телефон за връзка и пълнен адрес. Запитването се прави поне две седмици преди полета. В рамките на 3 дни служителите от отдел Спейс контрол дават отговор на молбата. При потвърждение Спейс Контрол запазва място на стюардесата на желания полет и уведомява агента, който създава EMD в резервацията на детето в размер на дължимата сума за тази услуга.

ЗАДЪЛЖИТЕЛНАТА ИНФОРМАЦИЯ за потвърждаване на услугата UMNR включва три имена, възраст и рождена дата на детето; три имена, телефон за връзка и пълнен адрес на посрещача и изпращача. Непридруженото дете трябва да носи със себе си валиден паспорт. За вътрешните полети паспортът може да бъде заменен с акт за раждане – оригинал или нотариално заверено копие.

- Авиокомпания България Ер не приема непридружени деца, трансфериращи на летище София. Изключения се правят само при предоставени контакти на трансферния пункт.
- Деца до 3 години не се приемат за превоз без придружител.
- Деца, навършили 5 години, се приемат за превоз без придружител и се обслужват по реда за непридружени деца – UM.

ЗАПЛАЩАНЕ ЗА ПРЕВОЗА на непридружени деца: за всяко непридружено дете, независимо от възрастта, се събира UM такса в размер на 40 евро на отсечка за международни полети и 20 евро за вътрешни линии, като за София – Лондон таксата е 50 евро, а за Лондон – София 50 паунда. Една стюардеса може да придружава две деца от едно семейство – братя и сестри, които пътуват заедно, като се заплаща една UM такса за двете деца.

Допълнителни условия:

- от 3 до навършване на 5 години: за детето се заплаща пълната тарифа за възрастен пътник без детско намаление, плюс 50% от едноточната тарифа в М класа за стюардесата-придружител. Всички дължими летищни такси за маршрута по билета също се събират;
- от 5 до 7 години: плаща се 100% от тарифата за възрастен пътник;
- от 8 до 11 години: плаща се детски билет с приложимото по съответната тарифа детско намаление;
- по желание на родителите, деца от 12 до 18 години могат също да ползват услугата UM срещу заплащане на UM таксата.

NEW RULES FOR TRANSPORTING CHILDREN

From the 1st of July 2012, Bulgaria Air is changing its rules regarding transporting unaccompanied children.

AN UNACCOMPANIED MINOR (UM) – is any child of 3 to 12 years of age who is not accompanied by parent/guardian or another passenger-companion on the same flight. Children of less than 3 years of age may not use the service for unaccompanied minor.

THE SERVICE "TRANSPORT OF AN UM" means that employees of Bulgaria Air take the child from the person that escorts him or her to the departure airport, accompanies the child through all airport formalities, and brings him to the person that will collect the child at the destination. The service is mandatory for children between 3 and 5 years old, and optional for children who have already turned 5 years.

FORM – INFORMATION FROM THE PARENT/GUARDIAN: A mandatory document that contains full information about the child, as well as names, addresses and telephone numbers of the persons who will be escorting the child to the departure airport and from the destination airport.

ESCORT – A flight attendant who travels with the child and cares for him or her during the flight. To provide an escort, Bulgaria Air requires the travel agent that books the flight for the child to submit SR UMNR with the child's age and date of birth, as well as information about the person who will deliver the child to the departure airport, and the person who will collect him or her from the destination airport – their full names, telephone numbers and full addresses. This service should be requested at least two weeks prior to the flight. Staff members from the Space Control Department will reply to your inquiry within 3 business days. Upon confirmation, Space Control books a place for the flight attendant on the desired flight and informs the travel agent who issues an EMD on the child's reservation in the amount of the sum payable for the service.

MANDATORY INFORMATION for the confirmation of the UMNR service includes the child's full name, age and date of birth, as well as the full names, telephone numbers and complete addresses of persons delivering the child to the departure airport and those who are collecting him or her at the destination airport. The UM must have a valid passport on him/her. For domestic flights the passport may be replaced by a birth certificate or a copy of it certified by a Notary.

- Bulgaria Air does not accept unaccompanied minors who transfer at Sofia Airport. Exceptions are made only when contact information has also been submitted for the persons who will take care of the child at the point of transfer.
- Children under 3 years of age cannot travel unaccompanied.
- Children who have turned 5 are permitted to travel unaccompanied and are served according to the rules for unaccompanied minors.

THE PRICE FOR THE TRANSPORT OF UM SERVICE:

For an unaccompanied child, regardless of age, a UM fee of EUR 40 per international flight segment and EUR 20 for domestic flights is collected, for Sofia - London the fee is EUR 50 and for London - Sofia GBP 50.

One flight attendant can escort two children from the same family simultaneously - brothers and sisters traveling together, and in that case one UM fee is collected for both children.

Additional conditions:

- For children between 3 and 5 years old: the price is the full adult tariff without a children's discount, plus 50% of the one-way tariff per segment in M class for the escorting flight attendant. All applicable airport fees for the route of the flight are also collected;
- Age 5 - 7: the customer pays 100% of the tariff for an adult passenger;
- Age 8-11: the customer pays a children's tariff (with the applicable child discount from the respective tariff);
- Upon parental request, children aged between 12 and 18 years old may also make use of the UM service if the UM fee is paid.

THE FACE OF

Bulgaria Air

National Carrier **www.air.bg**

Airbus A320-214

**Airbus A319-112
Airbus A319-111**

Boeing 737-300

Embraer 190-100

CODESHARE PARTNERS

Co-operative and marketing abetments with other airlines are an integral part of Bulgaria Air operating policy. Code sharing agreements enable travelers to take advantage of a greatly enhanced spectrum of global destinations with the minimum of procedural inconvenience.

SOFIA – MOSCOW

Both airlines operate codeshare flights between Bulgaria and Russia.

VARNA/BOURGAS – MOSCOW

Jointly operated services using Bulgaria Air aircraft and crew.

SOFIA – PARIS

Both parties operate and have a seat exchange programme.

SOFIA – ROME

Both parties operate and have a seat exchange programme.

SOFIA – MILAN

Jointly operated services using Bulgaria Air aircraft and crew.

SOFIA – MADRID, MADRID – LAS PALMAS,
MADRID – TENERIFE

Jointly operated services using Bulgaria Air aircraft and crew.

SOFIA – AMSTERDAM

Jointly operated services using Bulgaria Air aircraft and crew.

SOFIA – BUCHAREST

Jointly operated services using Tarom aircraft and crew.

SOFIA – PRAGUE, PRAGUE – BUDAPEST

Jointly operated services using Bulgaria Air aircraft and crew.

SOFIA – BELGRADE

Jointly operated services using Air Serbia aircraft and crew.

SOFIA – ATHENS

Both parties operate and have a seat exchange programme.

SOFIA – VARNA, SOFIA – BURGAS, SOFIA – LARNACA

Jointly operated services using Bulgaria air aircraft and crew.

ATHENS – LARNACA, ATHENS – BEIRUT, ATHENS – TEL AVIV,

ATHENS – EREVAN, ATHENS – NICE, LARNACA – TEL AVIV

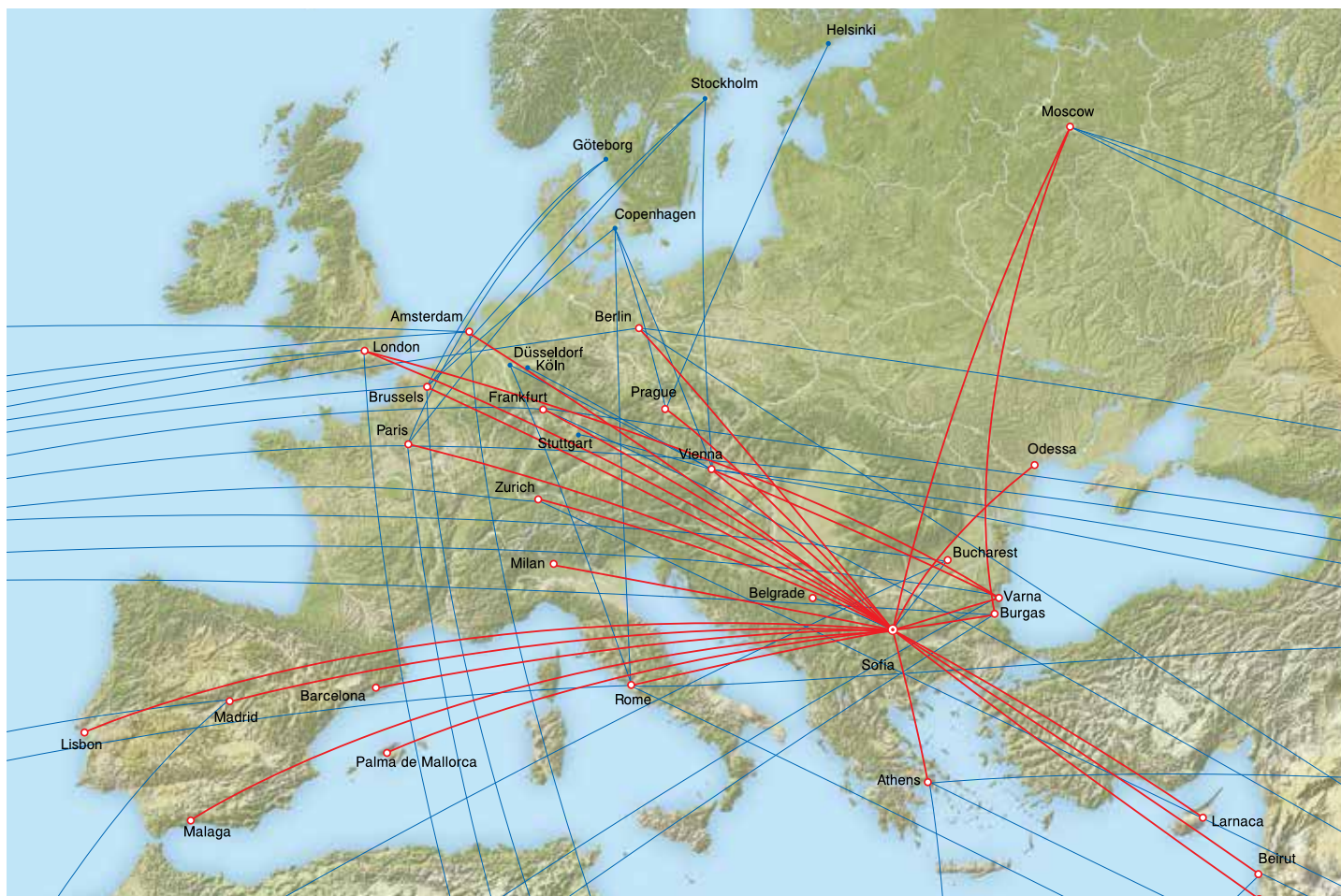
Jointly operated services using Aegean aircraft and crew.

SOFIA – MILAN

Jointly operated services using Bulgaria Air aircraft and crew.

Дестинации Destinations

CODESHARE PARTNERS

Code share партньорството позволява на авиокомпаниите да предлагат на своите пътници повече полети до дадената дестинация при облекчена процедура за резервация, както на собствените полети, така и на полетите на партньора по маршрута.

The Code share partnership enables airlines to provide for their valuable customers more frequencies to each particular destination at facilitating booking procedure, on every own operated or marketing flight en route.

SPA PARTNERS

Special prorate agreement е сред основните търговски договори, предоставящи на партньорските авиокомпани изключителната възможност да увеличат броя на предлаганите дестинации през даден пункт и да отзоворят на търсенето на клиентите с приемливи цени.

The Special prorate agreement is among the basic commercial agreements, giving partner airlines a significant opportunity to enlarge number of global beyond destinations offered in response to customer demands at reasonable prices.

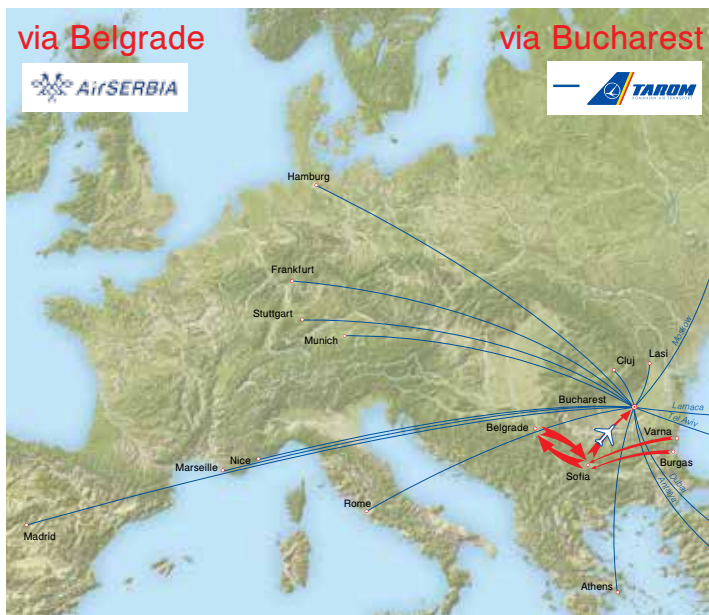
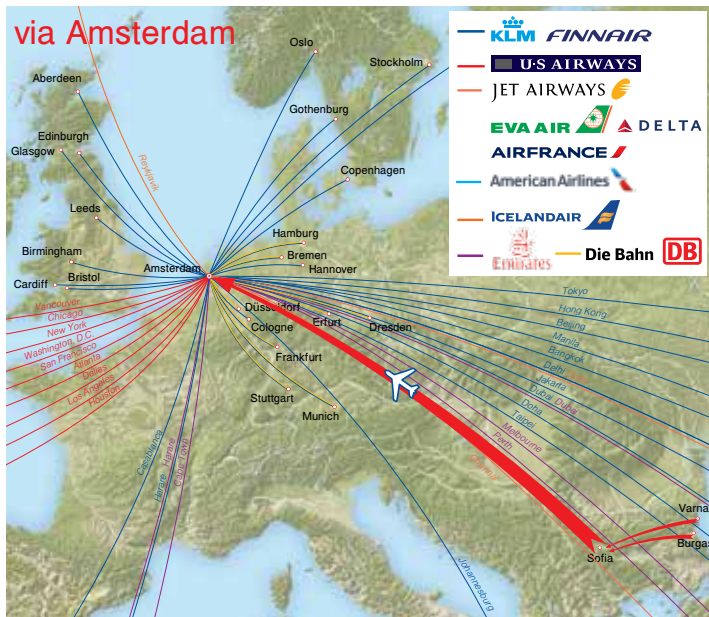
INTERLINE PARTNERS:

Interline agreement позволява взаимното признаване на билетите и по този начин съществено допринася за това двесте авиокомпани да могат да предлагат продукта на партньора по редовни линии.

The Interline agreement permits the acceptance of each other's airtickets and that way contributes significantly both airlines to be able to offer customers reciprocally their product on schedule services.

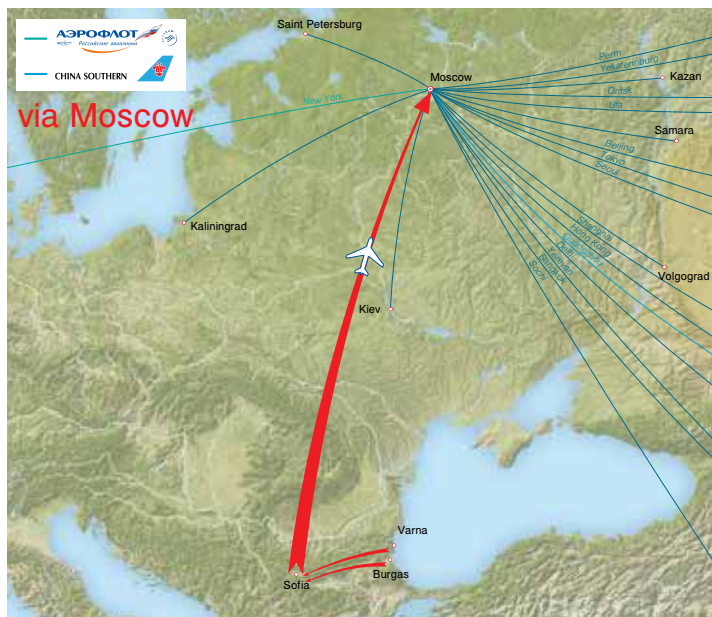
Летете до всяка точка на света с България Ер и партньори.
Fly anywhere across the world with Bulgaria Air and partners.

Летете до всяка точка на света с България Ер и партньори.

Fly anywhere across the world with Bulgaria Air and partners.

БЪЛГАРИЯ ЕР: Къде да ни намерите?

BULGARIA AIR: Where to find us?

SOF BOJ VAR 	Customer Service Center 1, Brussels Blvd Sofia Airport, Sofia 1540 <i>Working Hours:</i> <i>Every day 08:00-22:00 Local Time</i>	phone: +359 2 402 04 00 e-mail: callFB@air.bg www.air.bg
	Head office 1, Brussels Blvd Sofia Airport, Sofia 1540 <i>Working Hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>09:00-17:30 Local Time</i>	fax: +359 2 984 02 03 e-mail: office@air.bg www.air.bg
	Sofia City Office 2 Ivan Vazov Street <i>Working hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>9:00-12:00/12:30-17:30 Local Time</i>	e-mail: tickets1@air.bg www.air.bg
	FLY MORE Office 1, Brussels Blvd Sofia Airport, Sofia 1540 <i>Working hours:</i> <i>Every day: 09:00-12:00/13:00-18:00</i> <i>Local Time</i>	phone.: +359 888 903 943 +359 2 984 02 96 e-mail: flymore@air.bg www.air.bg
	Varna Airport Office Varna Airport Terminal 2, Departures <i>Monday - Friday and Sunday:</i> <i>07:00-21:00 Local Time</i> <i>Saturday:</i> <i>03:00-18:00 Local Time</i>	phone: +359 52 573 321 fax: +359 52 501 039 e-mail: varna@air.bg www.air.bg
	Varna City Office 55, 8-mi primorski polk blvd <i>Working Hours:</i> <i>Monday - Friday 09:00-20:00 Local Time</i> <i>Saturday 10:00-18:00 Local Time</i>	phone: +359 52 651 101 e-mail: varna_city@air.bg www.air.bg
	Bourgas Airport Office Bourgas airport, Terminal 2 Departures, floor 2 <i>Working Hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>09:00-17:30 Local Time</i> <i>(between June and September)</i>	phone: +359 56 900 155 fax: +359 56 870 132 e-mail: boj@air.bg www.air.bg
BRU 	Belgium, Brussels <i>Working hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>10:00-19:00 Local Time</i>	phone: +32 470 401 260 e-mail: brussels@air.bg www.air.bg

LCA 	Cyprus, Nicosia "Louis Aviation" - 11 Lemesos Avenue, 2112 Nicosia, P.O. Box 21301, 1506 Nicosia, Cyprus.	phone: +357 225 88 182 fax: +357 223 76 606 e-mail: bulgariaair@louisgroup.com www.air.bg
BER 	Germany, Berlin Bulgarian Air Tour Leipziger str 114-115, 10117 Berlin, Germany <i>Working hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>09:00-18:00 Local Time</i>	phone.: +49 30 2514405 +49 30 2514460 fax: +49 30 2513330 e-mail: info@berlin-bat.de www.air.bg
LON 	United Kingdom, London Airport office Heathrow Ticket Pod 3 (Zone G) Terminal 4 Heathrow Airport TW6 3FB <i>Working hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>09:30 - 17:30 Local Time</i>	phone: +44 208 745 9833 +44 788 966 4174 e-mail: LHR@bulgaria-air.co.uk www.air.bg
MOW 	Russia, Moscow City Office 3 Kuznetzkiy Most Str., Moscow, 125009, Russia <i>Working hours:</i> <i>Monday - Friday:</i> <i>09:00-13:00/14:00-18:00 Local Time</i> <i>Saturday: 10:00-14:00</i> <i>(between June and</i> <i>September)</i>	phone: +7 49 5789 9607 e-mail: ticketmow@air.bg moscow@air.bg www.air.bg
	Airport office Sheremetyevo airport, Terminal F, fl. 2, ticket desks 10 and 14 <i>Working hours:</i> <i>Opens 2 hours before flight</i>	e-mail: svoapfb@mail.ru www.air.bg
TLV 	Israel - Tel Aviv Open Sky LTD 25 Ben Yehuda Str. Israel 63806, Tel Aviv <i>Working hours:</i> <i>Sunday - Thursday:</i> <i>09:00-17:00 Local Time</i>	phone: +972 379 51 355 fax: +972 379 51 354 e-mail: annie@open-sky.co.il www.air.bg
USA 	Mailing Address: 1819 Polk St #401 San Francisco, CA 94109 <i>Working Hours:</i> <i>Monday - Friday 9am - 5pm,</i> <i>Saturday - Sunday 9am - 1pm (EST)</i>	phone: 1-855-FLY-TO-BG (359-8624) e-mail: tickets@bulgariaairusa.com www.air.bg
VIE 	Austria, Vienna Intervega Reisen Tiefer Graben 9, A-1010 Wien, Austria <i>Working Hours:</i> <i>Monday - Thursday</i> <i>09:00-17:30 Local Time</i> <i>Friday</i> <i>09:00-17:00 Local Time</i>	phone: +43 1 5352550 0 900 220013 (domestic line) fax: +431 5352552 e-mail: intervegareisen@aon.at office@intervega.at www.air.bg